

Landschapsontwikkelingsplan

Gemeente Woerden

11.005440

Registratiedatum: 07/04/2011
Behandelend afdeling
Afgehandeld door/op:

Woerden

Deel 2: Visie

Colofon

Brons + partners landschapsarchitecten bv
Everwijnstraat 9
4101 CE Culemborg

T 0345 534 765
F 0345 534 736
E info@bronsenpartners.nl
W www.bronsenpartners.nl

Opdrachtgever:
Gemeente Woerden
Postbus 45
3440 AA Woerden

Projectnummer:
808 Landschapsontwikkelingsplan Woerden

versie 4, februari 2011

brons partners
LANDSCHAPSARCHITECTEN BV

Inhoud

1	INLEIDING	1
2	VISIE OP LANDSCHAPPELIJKE ONTWIKKELING	11
2.1	IDENTITEIT WOERDENSE LANDSCHAP BEHOUDEN EN VERSTERKEN	12
2.2	LANDSCHAPSVISIE OP HOOFDLIJNEN	14
2.3	STRATEGIE	22
3	BELANGRIJKE SECTORALE ONTWIKKELINGEN	25
3.1	STIMULEREN VITALE AGRARISCHE SECTOR IN EEN MOOI LANDSCHAP	26
3.2	VERSTERKEN IDENTITEIT EN HERKENBAARHEID CULTUURHISTORISCHE STRUCTUREN EN ELEMENTEN	34
3.3	LANDSCHAP OM VAN TE GENIETEN	38
3.4	NATUURWAARDEN VERSTERKEN LANDSCHAPPELIJKE IDENTITEIT EN BELEVINGSWAARDE	42
3.5	VISIE OP WATERHUISHOUDING TEN DIENSTE VAN LANDBOUW EN LANDSCHAPSBEHOUD	46
4	HANDREIKINGEN VOOR LANDSCHAPPELIJKE VERSTERKING	49
4.1	HANDREIKINGEN OUDE RIJNLAND	50
4.2	HANDREIKINGEN VEENWEIDELAND	74
4.3	HANDREIKINGEN BEPLANTING IN HET BUITENGEBIED	90
B	BIJLAGE	97

Inleiding

In het Landschapsontwikkelingsplan (LOP) Woerden wordt inzichtelijk gemaakt hoe de gemeente de ontwikkeling van het landschap voor de komende 10 jaar wil insteken. Rekening houdend met de ontwikkeling van de verschillende functies in het landelijk gebied wordt beschreven hoe de landschappelijke waarden behouden en versterkt kunnen worden. Daarnaast gaat de visie in op de mogelijkheden om het landschap te beleven.

Inleiding

LANDSCHAPSONTWIKKELINGSPLAN IN 3 DELEN

Doordat er enerzijds meer mensen gericht zijn op het gebruik van het buitengebied voor ontspanning en er anderzijds de afgelopen decennia veel ontwikkelingen waren die stukjes van het buitengebied hebben opgesnoept, is er meer aandacht voor de ruimtelijke kwaliteit van het landschap dan voorheen. Die aandacht vertaalt zich nu in dit Landschapsontwikkelingsplan en de daaruit voortvloeiende acties en investeringen ten behoeve van een mooi en bruikbaar landschap voor de toekomst. Dit is het visierapport, deel II van het Landschapsontwikkelingsplan Woerden (LOP). Hieraan voorafgaand is deel I verschenen, waarin de bevindingen uit de analysefase op beknopte wijze zijn weergegeven. Deze analyse heeft vanzelfsprekend de basis gevormd voor de landschapsontwikkelingsvisie. Het LOP omvat ook nog deel III, waarin het uitvoeringsprogramma aan bod komt. Daarmee wordt gewaarborgd dat de landschapsontwikkelingsvisie vertaald wordt naar concrete uitvoeringsprojecten en wordt aannemelijk dat er daadwerkelijk een start gemaakt wordt met een gerichte ontwikkeling van het landschap van Woerden volgens deze visie.

BEHOUD VAN LANDSCHAPSWAARDEN

Als geen actieve aandacht wordt besteed aan het Woerdense landschap, dan zullen er hoe langer hoe meer kwaliteiten verdwijnen. Uit de analyse is gebleken dat het landschap van Woerden bijzonder is vanwege zijn gave oude structuren in het veengebied, waar in tegenstelling tot veel andere veengebieden in laag-Nederland geen commerciële veen afgraving heeft plaatsgevonden. Aanvullend op deze landschapswaarden omvat Woerden ook het oeverwallengebied van de Oude Rijn, waar de rijke historie en de grillige landschapspatronen heel andere kwaliteiten bieden. Het doel van het Landschapsontwikkelingsplan is het tenminste behouden en veiligstellen van de landschapswaarden rond Woerden en het waar mogelijk ook versterken en verder ontwikkelen daarvan. De landschapsvisie van Woerden gaat uit van een aantrekkelijk en vitaal buitengebied, waarbij respectvol wordt omgegaan met de in verschillende perioden ontwikkelde waarden en landgebruik, in combinatie met de eisen van deze tijd. Met het Landschapsontwikkelingsplan geeft de gemeente aan hoe de door hogere overheden gestelde beleidsopgaven een plek kunnen krijgen.

Het contrast tussen de intensief gebruikte zone parallel aan de Oude Rijn en het oer-Hollandse landschapsbeeld van de rest van het buitengebied wordt gekoesterd en benadrukt. Deze landschappelijke identiteiten vullen elkaar aan en vormen samen het buitengebied van Woerden.

PROCES

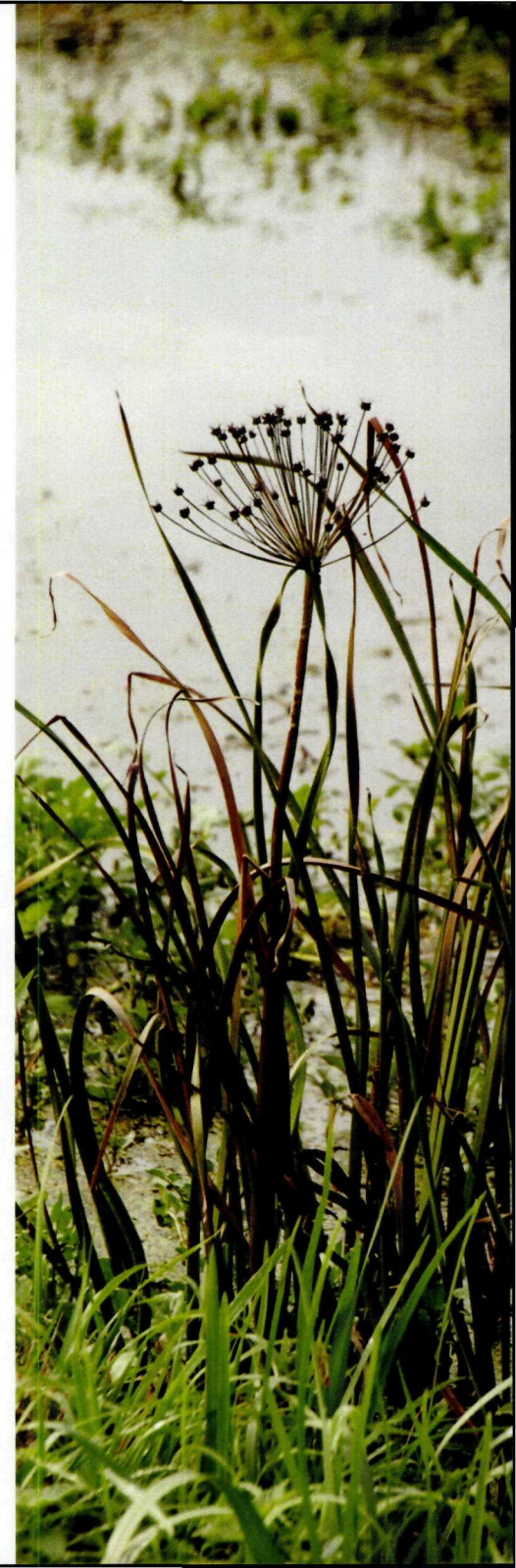
Om te komen tot de Landschapsontwikkelingsvisie en het bijbehorende Uitvoeringsprogramma is overleg gevoerd met diverse personen en organisaties. Zo heeft de klankbordgroep, die een brede maatschappelijke vertegenwoordiging vormt, haar waardevolle gebiedskennis ingebracht en actief meegedacht aan de visievorming door middel van discussies over dilemma's. Binnen de gemeente is interdisciplinair overleg gevoerd in de Projectgroep. Alle betrokkenen, ook van buiten de gemeentelijke organisatie, kunnen in het vervolg mogelijk een rol spelen bij de uitvoeringsprojecten. Een brede betrokkenheid bij het landschap van Woerden is tevens een resultaat van het Landschapsontwikkelingsplan.

STATUS LANDSCHAPSONTWIKKELINGSPLAN

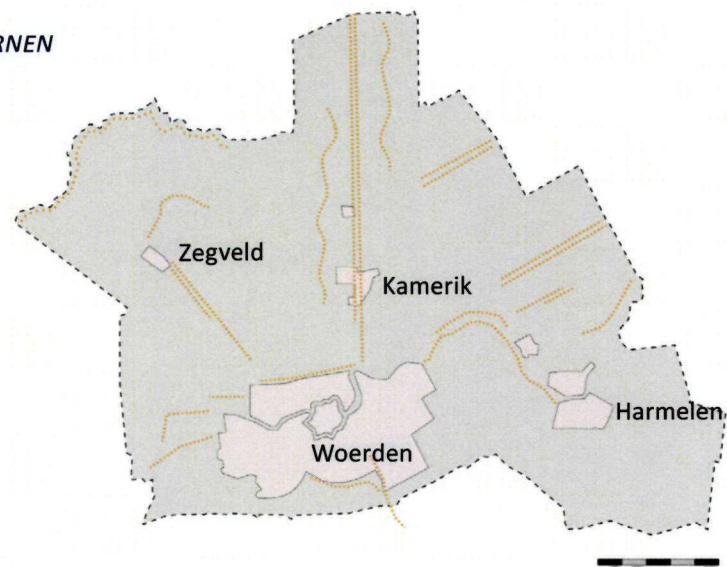
In het voorliggende Landschapsontwikkelingsplan is de ontwikkelingsrichting bepaald voor het landelijk gebied van Woerden met een accent op de landschappelijke kwaliteit en rekening houdend met de aanwezige functies. Met dit Landschapsontwikkelingsplan wordt de intrinsieke waarde van het landschap en de betekenis van dat landschap voor de mensen onderkend. Het plan dient als inspiratiebron en kwalitatief ruimtelijk toetsingskader voor ruimtelijke ontwikkelingen in het buitengebied van Woerden, of deze nu afkomstig zijn van hogere overheden, particuliere initiatiefnemers of van de gemeente zelf. De planhorizon van het Landschapsontwikkelingsplan is circa 10 jaar.

LEESWIJZER

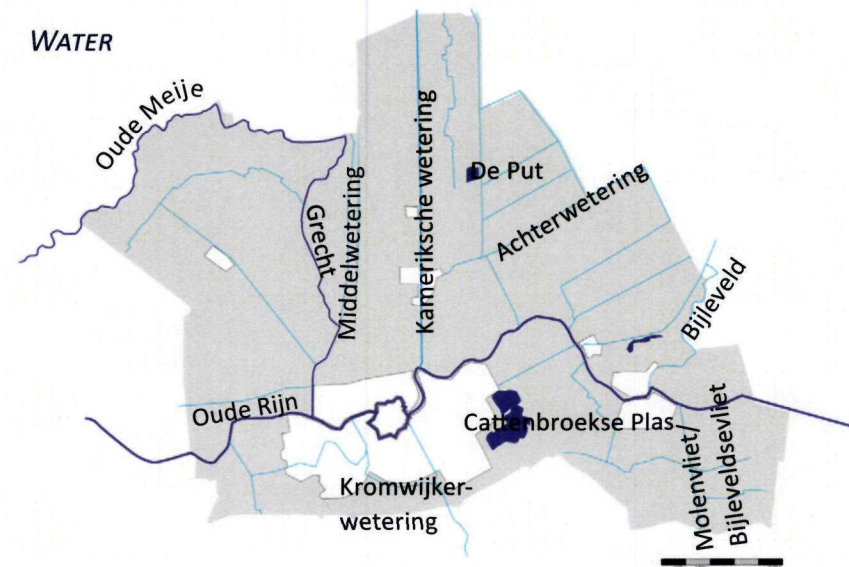
De visie op de landschappelijke ontwikkeling van Woerden komt in hoofdstuk 2 op hoofdlijnen aan de orde. In hoofdstuk 3 wordt deze visie verder uitgewerkt voor enkele belangrijke sectorale invalshoeken, zoals de agrarische sector, cultuurhistorische kwaliteiten, recreatie, water en natuur. In hoofdstuk 4 worden op een meer gedetailleerd niveau handreikingen gegeven voor landschappelijke versterking en behoud van landschapswaarden.

KERNEN

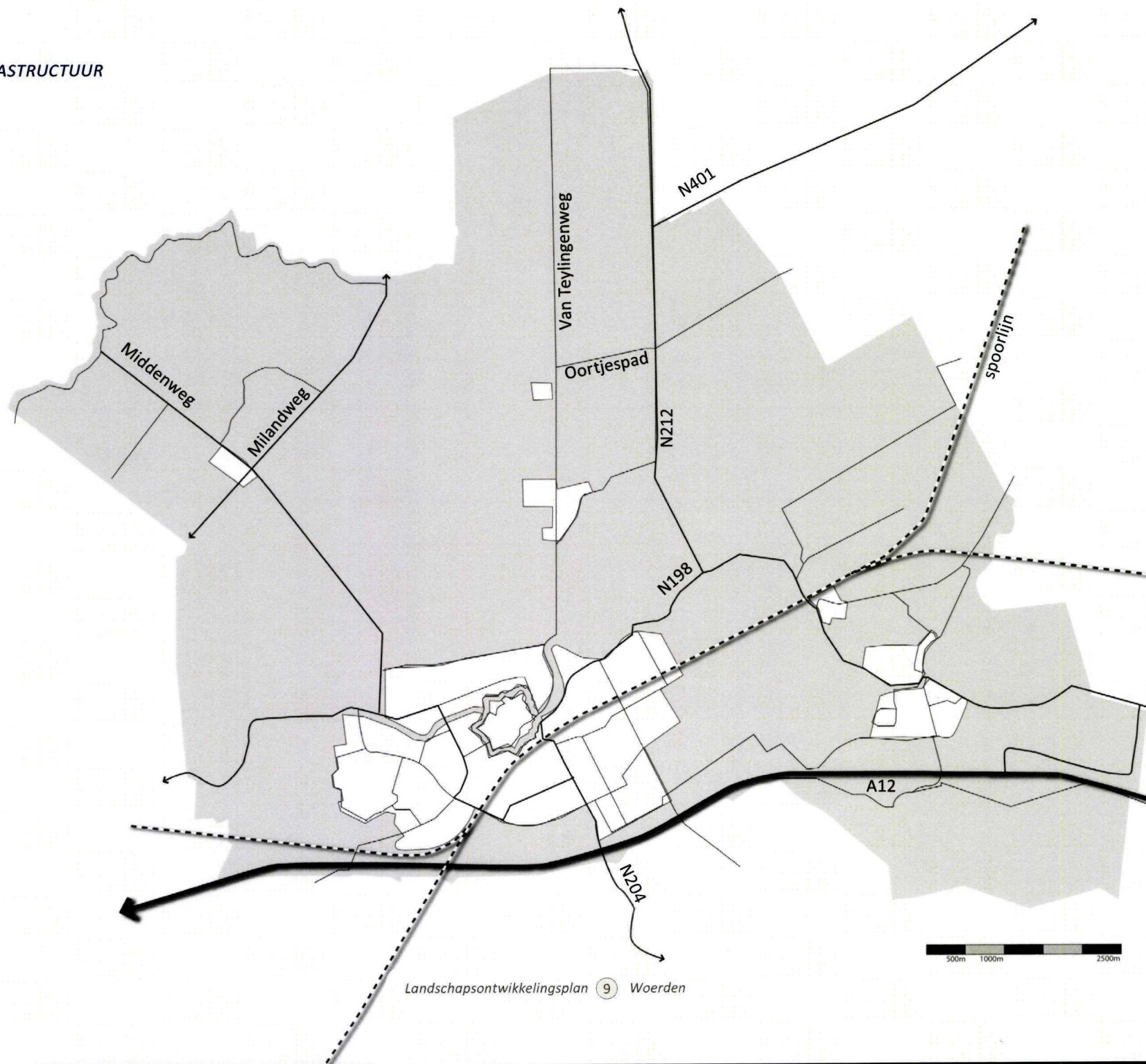
WATER

POLDERS

INFRASTRUCTUUR

Visie op landschappelijke ontwikkeling

In dit hoofdstuk wordt in hoofdlijnen de visie op de ontwikkeling van het Woerdense buitengebied toegelicht. Uit de landschapsanalyse is gebleken dat het landschap van Woerden bestaat uit twee wezenlijk verschillende delen; het hoogdynamische en het laagdynamische gedeelte van het buitengebied. Deze delen hebben zich elk op een eigen wijze ontwikkeld, vanuit verschillende geomorfologische achtergronden, met andere landschappelijke en functionele kenmerken die daar mede uit zijn voortgekomen. De twee delen hebben ieder hun eigen karakteristiek en problematiek. Voor het laagdynamische gebied wordt in dit Landschapsontwikkelingsplan de term **Veenweideland** gehanteerd, als tegenhanger voor het hoogdynamische landschap dat resteert ter weerszijden van de kernen Harmelen en Woerden, waarvoor de term **Oude Rijnland** wordt gehanteerd.

2.1 Identiteit Woerdense landschap behouden en versterken

De identiteit wordt bepaald door onder meer de ontstaansgeschiedenis en het huidige landgebruik, de beplanting en de structuren als waterlopen, verkaveling, wegen en kades. De schaal van het landschap is daarbij van belang, net als de mate van openheid. In Deel I, Analyse zijn kwaliteiten van het Woerdense landschap benoemd.

De landschapsvisie is gericht op het behouden en versterken van de ruimtelijke kwaliteiten van het agrarische landschap en het ontwikkelen van nieuwe kwaliteiten in samenhang met te verwachten ontwikkelingen. Hiermee wordt ook het onderlinge contrast tussen Oude Rijnland en Veenweideland vergroot. De twee delen hervinden zo weer een eigen identiteit, die door de onderlinge verschillen wordt versterkt. Gezamenlijk vormen Veenweideland en Oude Rijnland het typisch voor de gemeente Woerden herkenbare landschap.

Voor de toekomst van het Veenweideland wordt in hoofdzaak ingezet op het veiligstellen van bestaande kwaliteiten, te weten de open weides met karakteristieke verkavelingsstructuur met veel sloten en boezemwateren, kades en kleinschalige ontginningslinten. Met bij het Veenweideland passende kleine landschapselementen, zoals elzensingels en knotwilgenrijen, kan het pittoreske karakter worden versterkt en kunnen cultuurhistorische kwaliteiten worden aangezet en er is in het bijzonder aandacht nodig voor beeldkwaliteit van erven.

Om Oude Rijnland te ontwikkelen tot een kwalitatief hoogwaardig en bruikbaar, beleefbaar landschap en de vele te verwachten ontwikkelingen in te passen, is het nodig om hier oude en nieuwe waarden een gezamenlijke nieuwe identiteit te geven. Dit gebeurt in de vorm van een landschapsmozaïek, waarin diverse functies, bestaand en nieuw, in harmonie naast elkaar kunnen bestaan binnen een groen, landschappelijk kader. Belangrijke landschapsvormende functies zijn hier boomgaarden (vooral op de oeverwal), kavelgrensbeplantingen, bloemrijk grasland, bossen en weilanden. De Oude Rijn is de ruimtelijke drager in de lengterichting van het gebied. De recreatieve ontsluiting, die deels nog moet worden ontwikkeld, zal een belangrijke impuls geven aan de bruikbaarheid en beleefbaarheid van het gebied voor de stedeling.

Alle nieuwe ontwikkelingen met een ruimtelijke component in het landschap, zoals nieuwe natuur, aanleg van landschapselementen, waterberging, nieuwe infrastructuur en dergelijke, dienen direct of indirect een bijdrage te leveren aan een (beter) herkenbare identiteit van het landschap. Ontwikkelingen in Oude Rijnland zullen dan ook een andere ruimtelijke kwaliteit moeten krijgen dan in Veenweideland. Een landschap met ruimtelijke kwaliteit moet ook voor de lange termijn gewaarborgd zijn, bijvoorbeeld door goede afspraken over beheer en onderhoud en waar nodig over de financiële consequenties daarvan. Op deze wijze blijft de karakteristiek van het Woerdense landschap voor de toekomst bewaard en blijft het landschap bruikbaar, vitaal en aantrekkelijk.

2.2

Landschapsvisie op hoofdlijnen

In de voorbije eeuwen is het landschap van Woerden gevormd tot wat het nu is; een fraai gebied waar veetelers hun brood verdienen, waar kernen en bebouwingslinten als gemeenschappen functioneren en waar de waterhuishouding voortdurend aandacht vraagt. In het gebied zijn nog altijd grote landschappelijke kwaliteiten te herkennen. De visie voor ontwikkeling van het landschap van Woerden ligt dan ook heel dicht bij de bestaande kwaliteiten van het gebied; in de komende 10 jaar zal veel hetzelfde blijven. De basis van het landschap van morgen ligt er immers al een paar eeuwen en dat zal in 10 jaar niet zomaar veranderen. Het behoud van het Woerdense landschap is echter niet zo vanzelfsprekend als het lijkt. De waarden moeten actief beschermd worden omdat zij anders hoe langer hoe meer verloren gaan, denk bijvoorbeeld aan geriefhoutbosjes en andere kleine landschapselementen, die omwille van hogere grondproductiviteit of verminderen van onderhoudskosten werden weggehaald.

Voor het behoud van het Woerdense buitengebied moet er ook een economische drijfveer zijn en dat is traditioneel de landbouw. Om de landbouw zijn beheerstaak van het landschap te laten voortzetten, moeten er levensvatbare bedrijven blijven bestaan. Die bedrijven moeten zich aanpassen aan de moderne productie- en boekhoudsystemen, waartoe bedrijfsvergroting, modernisering of diversificatie soms onontkoombaar zal zijn. Hiermee kan de beheerder van het waardevolle landschap tevens een bedreiging worden van de alom geroemde openheid van het gebied en kleinschaligheid van de bebouwingslinten omdat de ontwikkelingen soms groot en zeer opvallend kunnen

zijn. Veranderingen aan agrarische bedrijven dienen daarom niet alleen vanuit bedrijfseconomisch oogpunt, maar ook vanuit de kwaliteiten van het landschap gezien te worden. Binnen de juridische kaders uit het bestemmingsplan en de kwalitatieve kaders uit dit Landschapsontwikkelingsplan moet door middel van maatwerk worden uitgemaakt welke ontwikkelingen wenselijk zijn en op welke manier zij een positieve bijdrage aan het landschap kunnen bieden. Een goede landschappelijke inpassing is hierbij cruciaal (zie hoofdstuk 4).

OUDE RIJNLAND, RUIMTELIJK AFWISSELEND BEELD VAN OPEN EN BESLOTENHEID

Oude Rijnland is de term die in het landschapsontwikkelingsplan gebruikt wordt voor de oost-west georiënteerde oeverwal van de Oude Rijn en het aanliggende veenweidegebied, dat vooral gelegen is ten zuiden van de Oude Rijn. (In de Structuurvisie worden met de term oude Rijnzone alleen de oeverwallen aangeduid.) Oude Rijnland is het gedeelte van het buitengebied van de gemeente Woerden, waar verstedelijkingsdruk heerst en functieveranderingsopgaven spelen, die in de structuurvisie zijn benoemd. Het onderscheid tussen de stroomrug en het veenweidegebied is hier ruimtelijk vervaagd.

De veelheid aan gewenste functies en de in het verleden gevoerde ad-hoc benadering vragen om een nieuw ruimtelijk concept. Een meer integrale ontwikkelingsvisie op dit deel van het buitengebied is nodig, waarbij de onderliggende landschappelijke kenmerken van openheid (versnipperd veenweidegebied) en meer beslotenheid (stroomrug) vertaald kunnen worden in het concept van het landschapsmozaïek. Hierin wordt gestreefd naar een ruimtelijk afwisselend landschap, waardoor er als het ware een structuur van open en meer besloten gebieden ontstaat. Binnen het landschapsmozaïek blijft het mogelijk om de karakteristiek van de oeverwal te gebruiken voor de meer landschappelijk verdichte delen en het veenweidegebied voor de gewenste landschappelijke openheid, dit bekeken in samenhang met de nieuwe functies. Zo ontstaat een landschap waar agrarische functies afgewisseld worden met meer stedelijke functies, denk aan bedrijfsvestiging, stadsrandfuncties zoals volkstuinen, maneges of nieuwe struinnatuur. Ook wordt in het gebied gezocht naar ruimte voor nieuwe infrastructuur,

nieuwe recreatieve functies en diverse paden en andere aan de nabijheid van het stedelijk gebied gerelateerde zaken.

In Oude Rijnland vertegenwoordigt de landbouw landschappelijk belangrijke waarden, namelijk groene oases, rust, ver zicht. Juist in dit meer dynamische deel van het buitengebied van Woerden wordt de landbouw als zeer waardevol ervaren omdat de groene delen van het landschapsmozaïek zo belangrijk zijn voor het behoud van de landelijke uitstraling van het gebied, als tegenhanger voor alle stedelijke invloeden in deze zone. Het agrarisch grondgebruik vormt samen met de Oude Rijn het groene raamwerk van het mozaïek.

Oude Rijnland kan in de visie van het landschapsontwikkelingsplan worden getypeerd als een mozaïek van functies, waarbij het van belang is dat juist de afwisseling van de stedelijke en meer landschappelijke functies in de toekomst in een nieuw evenwicht komen. In deze zone kunnen wonen, werken en infrastructuur mede de identiteit versterken wanneer er tevens aandacht is voor de meer groene, landschappelijke functies. Verdichten van de groene structuur en uitbreiding van het recreatieve padennet versterken de ruimtelijke structuur en belevingswaarde van Oude Rijnland. Zo kunnen de gebieden ter weerszijden van Woerden en Harmelen als aantrekkelijk uitloopegebied blijven fungeren en tevens bijdragen aan het contrast met het open Veenweideland.

Van oudsher bestond de afwisseling in het gebied dat nu Oude Rijnland wordt genoemd uit boomgaarden, landgoedbossen, akkerland en langs de Oude Rijn gelegen boerderijen (soms op flinke afstand van de dijk), met iets verder van de rivier af veenweidegebied. Aandacht voor de instandhouding van de agrarische functie binnen het grote geheel van dit Oude Rijnland kan de gewenste ruimtelijke variëteit en afwisseling van open en besloten delen hier blijven bewerkstelligen; ook in een nieuwe 'setting' met stadsrandfuncties zoals volkstuinen, maneges, wegen, spoorlijnen, de nieuwe Cattenbroekse plas en de grote bewoningskernen van Woerden en Harmelen. Alle ontwikkelingen worden aangegrepen om te bouwen aan een kwalitatief hoogwaardig en voor vele partijen bruikbaar en vitaal landschap.

De aanpak van het landschap in Oude Rijnland is erop gericht de ruimtelijke structuur te verdichten door aanplanten van singels, boomgaarden, erf- en kavelgrensbeplantingen, bosjes, bomenlanen en dergelijke. Gestreefd wordt hierbij naar een kleinschaligheid die verwant is aan de blokvormige verkaveling die zo karakteristiek is voor de oeverwal. De ontwikkeling van ecologische verbindingzones kan worden aangegrepen voor de ruimtelijke versterking van in het landschap aanwezige

structuren en zo nog een groen/blauwe bijdrage leveren aan het landschapsmozaïek. Grootchalige functies kunnen met behulp van gebiedseigen beplanting verzacht worden, zodat ze qua schaal meer aansluiten bij het kleinschaliger landschapsmozaïek. Ook moet rekening worden gehouden met zichtrelaties tussen de Oude Rijn en het open veenweidegebied. Op deze manier kan de identiteit van de stroomrug als onderdeel van het mozaïek verder versterkt worden met open en besloten delen. Er wordt tevens ingezet op het in stand houden van bijzondere boomgaardjes, die onder meer rond Harmelen nog aanwezig zijn. Het deel van Oude Rijnland dat als versnipperd veenweidegebied is aangemerkt, kan hierbij als open landschap een bouwsteen vormen. Binnen de openheid van dit landschap zijn meer mogelijkheden voor nieuwe ontwikkelingen dan in het Veenweideland.

Nieuwe ontwikkelingen, zoals de Cattenbroekse plas, aangrijpen om te bouwen aan een kwalitatief hoogwaardig, bruikbaar en vitaal landschap.

Oude Rijnland krijgt een belangrijke functie voor de stedelijke uitloop van Woerden en Harmelen. Daartoe moeten er paden voor wandelen en fietsen/skaten worden aangelegd die het stedelijk gebied met Oude Rijnland verbinden. Op de visiekaart staan indicatieve aanduidingen voor ommetjes. Het is de bedoeling dat op interactieve wijze met betrokkenen ontsluiting van het gebied zijn vorm en uitvoering kan krijgen. Alleen dan is er voldoende draagvlak te verwachten en is realisatie van enkele ommetjes te verwachten. Dit proces kan in één of meerdere vervolprojecten worden opgepakt.

Vanuit Oude Rijnland wordt ernaar gestreeft om ook verbindingen te leggen ten behoeve van recreatief gebruik die de Oude Rijn en de spoorlijn als barrières slechten. Zo ontstaan aantrekkelijke routes door het landschap, van het stedelijk gebied via het naastgelegen Oude Rijnland naar Veenweideland. De grootste intensiteit van recreatie is (vanwege de nabijheid)

in Oude Rijnland te verwachten, wat gunstig is voor het rustige karakter van Veenweideland. Als hierin een goede zonering wordt aangebracht vullen Oude Rijnland en Veenweideland elkaar prachtig aan.

Landgoederen kunnen in Oude Rijnland bijdragen aan de landschappelijke versterking van het landschapsmozaïek, mits ze hier op zorgvuldige wijze zijn of worden ingepast met gebruikmaking van de karakteristieke landschapselementen en vormtaal. Bij de ontwikkeling van een landgoed moet worden aangetoond dat het landgoed een meerwaarde biedt op het gebied van ecologie, landschap, recreatie en cultuurhistorie. De door de provincie Utrecht geëiste 90% openbare openstelling van het terrein krijgt hiermee nadere invulling, waarbij aansluiting van nieuwe paden op het landgoed op de omgeving een belangrijk aandachtspunt is. Onderzocht kan worden of de ontwikkeling van een landgoed tevens kan leiden tot de aanleg van een recreatiebrug over de Oude Rijn.

VEENWEIDELAND, AUTHENTIEK EN VITAAL LANDSCHAP

In het Veenweideland gaat het erom dat de landschappelijke kernkwaliteiten worden behouden en versterkt. Het gaat dan om het authentieke veenweidelandschap met zijn vele parallelle sloten en open weideland. De rust en het landelijke karakter horen onlosmakelijk bij dit gebied. Ook de bebouwingslinten, vanwaar het land ooit is ontgonnen, vertegenwoordigen een belangrijke landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteit die moet worden beschermd. Op het erfniveau is daarbij aandacht nodig voor de beeldkwaliteit, omdat de erven met name voor de kleinschaligheid en de pittoreske uitstraling zorgen.

Drie nog zeer gave poldereenheden worden extra goed beschermd als het gaat om heelheid en beeldkwaliteit.

Het gaat om de volgende polders die, nog meer dan de rest van 'Veenweideland' als landschappelijke eenheid beschermd moeten worden:

1. Polder Zegveldbroek (Lagebroek) tussen Milandweg en Branderpad met gerende verkaveling (taartpunt).
2. Polders Kamerik - Teylingens en Kamerik - Meyzijde (met de bijzondere tweede linten verderaf van de ontsluitingsweg)
3. Polder Gerverscop met zijn karakteristieke, orthogonale cope-verkaveling.

De grote open gebieden behouden hun zichtrelatie met de veenweidegebieden van de buurgemeenten. Binnen deze open gebieden met flinke maat kunnen weidevogels zich handhaven. Alle nieuwe ontwikkelingen, waaronder de door rijk en provincie gewenste grootschalige natuurontwikkelingen, die worden opgenomen in Veenweideland, moeten zoveel mogelijk de landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten van het landschap in stand houden of versterken.

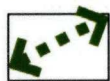
Watererfgoed en monumenten, zoals gemalen en archeologisch interessante plaatsen kunnen worden benut voor versterking van de identiteit van het gebied. Dit geldt ook voor andere cultuurhistorische structuren en elementen, zoals de oude Hollandse Waterlinie. Het beleefbaar maken voor de recreant en het onderling koppelen van die elementen kan een verrijking voor het gebied betekenen.

In samenwerking met betrokkenen kan, middels een interactief project, worden gewerkt aan het ontwikkelen van ommetjes vanuit de kernen in het landelijk gebied. Paden kunnen met name gerealiseerd worden op structuurlijnen van het polderland, de kades en langs waterlopen. Ook kunnen wandelpaden door boerenland een goede aanvulling zijn. Hierbij moet wel worden gelet op de weidevogels, die door opgaande beplanting en door recreanten verstoord kunnen worden; het kan dus niet overal. De historische rivier de Oude Meije en de Grecht worden, door een combinatie van diverse functies zoals waterberging, recreatie en natuurontwikkeling, in het landschap duidelijker zichtbaar gemaakt.

Legenda

ALGEMEEN

Meewerken aan ontwikkeling ecologische verbindingzones in combinatie met landschapsversterking en andere functies zoals waterberging en recreatieve toegankelijkheid

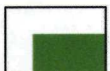
Dorpsommetjes en verbindingen stad/land ontwikkelen met betrokkenen (indicatief)

Behoud, beheer en verbeteren beleefbaarheid cultuurhistorische elementen (en verbeteren onderlinge structuur)

Barrières in recreatieve ontsluiting slechten (indicatief)

Behouden en ontwikkelen natuur

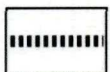
OUDE RIJNLAND

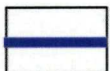
Ontwikkelen landschapsmozaiek van open en beslotenheid waarin oude en nieuwe kwaliteiten het landschap samen een nieuwe, Woerdense identiteit geven en ontwikkelingen worden opgenomen

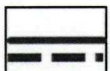
Nadruk op het gebruik van karakteristieke kleine landschapselementen om de oeverwal te versterken

Behouden herkenbare bebouwingslinten langs Oude Rijn met doorzichten op open achterland

Oude Rijn als ruimtelijke ruggengraat van Oude Rijnland behouden met beleefbare oevers en ruimte voor extra waterberging

A12 BRAVO projecten zo inpassen dat het een landschappelijke meerwaarde biedt

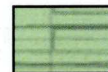

Landschappelijke inpassing westrand Woerden, groen-blauwe rand

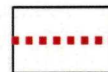
VEENWEIDELAND

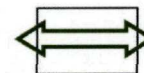
Behouden kernkwaliteiten: rust, weidebouw en openheid in historisch gegroeide kavelstructuur

Extra beschermen gaafheid en heelheid van bijzondere eenheden van verkaveling (1,2,3 zie tekst blz 18)

Behouden kleinschaligheid en landelijke uitstraling bebouwingslinten en door toevoegen gebiedseigen kleine landschapselementen tussen bebouwing in het lint

Behouden grensoverschrijdende panorama's over open polderland

Meewerken aan ontwikkeling Groene Ruggengraat

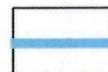
Stimuleren ontwikkeling natuur (met behoud van agrarisch gebruik en landschapsopbouw)

Landschapselementen toevoegen aan agrarisch gebied ter verzachting van harde dorpsranden in open landschap

Verbeteren wandelmogelijkheden door boerenland, over kades en langs waterlopen

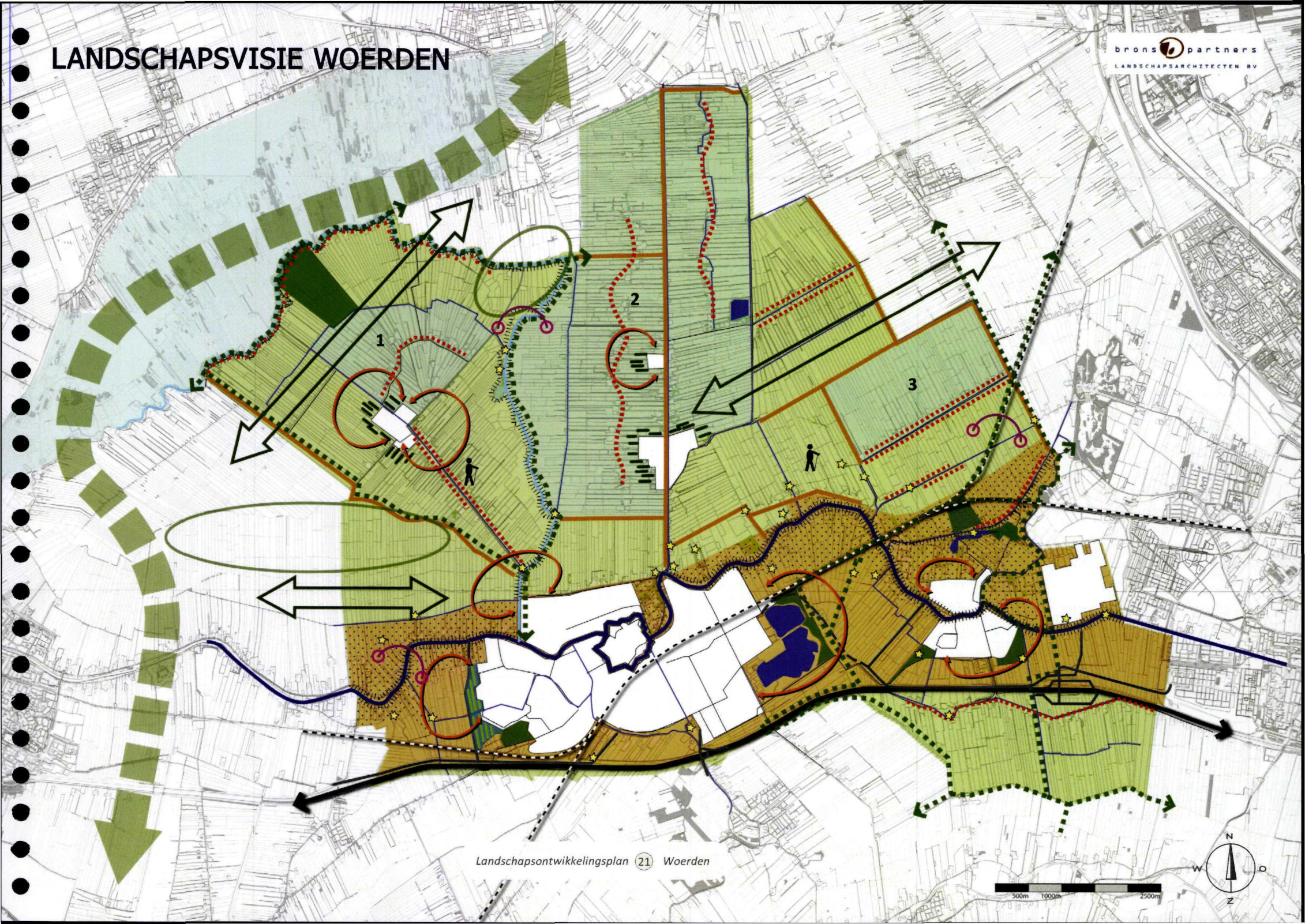
Oude Meije en Grecht landschappelijk versterken als dichte lijnen in openheid met natuurwaarden en recreatieve toegankelijkheid oevers en water

Historische landschapsstructuren zoals kades met gebiedseigen soorten en beheervormen (bv. knotwilgen) beplanten en openbare toegankelijkheid verbeteren

LANDSCHAPSVISIE WOERDEN

2.3 Strategie

Het landschap van de gemeente Woerden is enerzijds bij gebaat dat er zo min mogelijk oppervlak verloren gaat aan nieuwe bebouwing en andere stedelijke ontwikkelingen. Anderzijds kunnen nieuwe ontwikkelingen, ingepast op zorgvuldige wijze en met oog voor de identiteit van het landschap, een positieve bijdrage leveren aan de gewenste ontwikkeling van het Woerdense landschap. Alle ontwikkelingen met een ruimtelijke component in het landschap van Woerden moeten daarom getoetst worden aan het ruimtelijk kwaliteitskader dat dit Landschaps-ontwikkelingsplan is. Ontwikkelingen moeten bijdragen aan de wenselijke kwaliteit van het landschap en mogen er geen afbreuk aan doen. De gemeente zal erop aansturen dat elke ontwikkeling, naast de doelen van de initiatiefnemer, tevens bijdraagt aan het verwezenlijken van de visie en zo mede inhoud geeft aan de doelen uit het Landschapsontwikkelingsplan. De gemeente zal hiertoe een actieve, meedenkende houding aannemen als het gaat om de ruimtelijke toets van ontwikkelingsverzoeken. Het is ook mogelijk dat de gemeente participeert in een ontwikkeling, wanneer deze bijdraagt aan het verwezenlijken van de landschapsvisie. In zo'n geval kan samenwerking leiden tot synergie. Dit landschapsontwikkelingsplan is niet alleen het ruimtelijke kwalitatief toetskader, maar ook een inspiratiebron voor alle mogelijke toekomstige initiatiefnemers.

Onderlinge afstemming tussen verschillende disciplines binnen het gemeentehuis is bij de ruimtelijke kwaliteitstoets van cruciaal belang. De verschillende afdelingen moeten elkaar helpen bij de toetsing en het signaleren van kansen. Het Landschapsontwikkelingsplan is het kwaliteitskader.

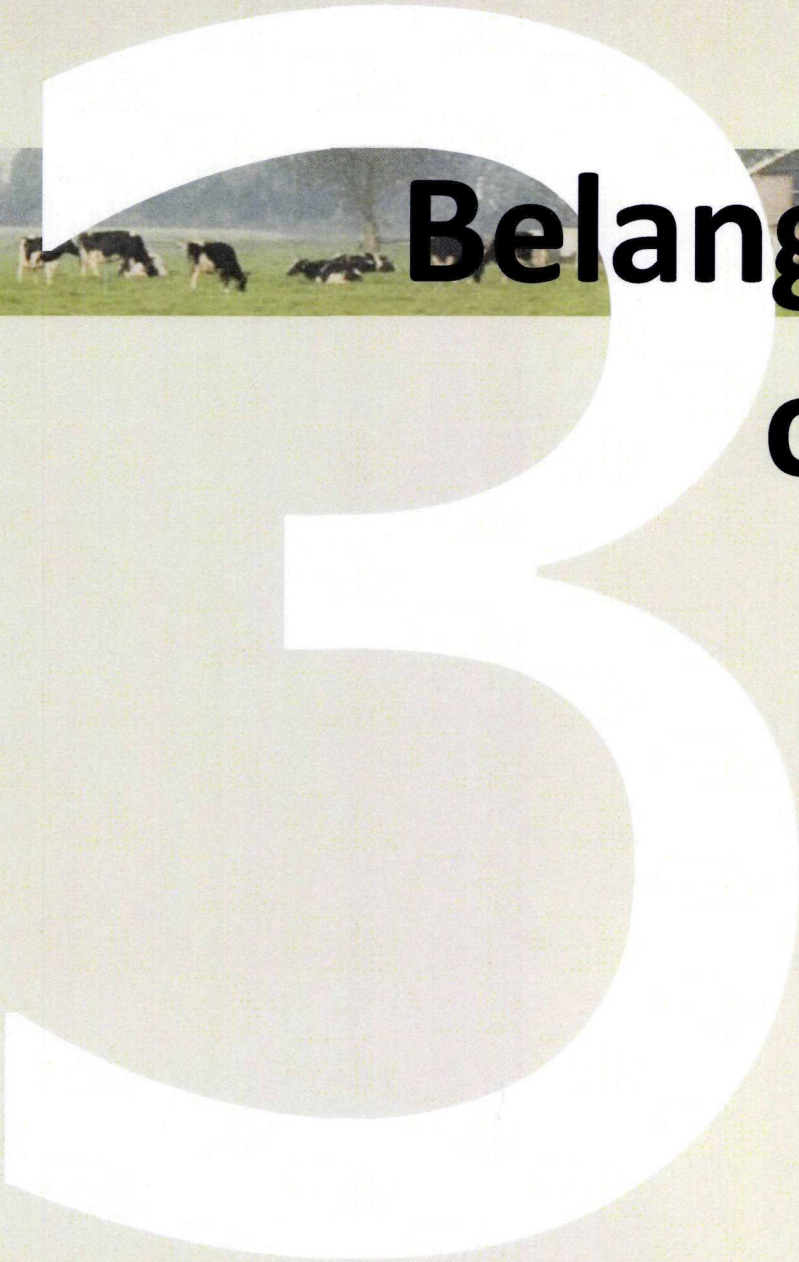
Om de landschapsvisie te verwezenlijken is er daarnaast het Uitvoeringsprogramma, deel 3 van het Landschapsontwikkelingsplan. Hierin zijn concrete projecten opgenomen die, met een bepaalde prioritering, moeten worden opgepakt om gericht aan het behoud en de ontwikkeling van het landschap van Woerden te werken. Hierbij wordt gezocht naar strategische partnerschappen voor de uitwerking, financiering en uitvoering van projecten. De trekkersrol kan, afhankelijk van het project, door de gemeente of door andere partijen vervuld worden. Zie hiervoor deel III van het Landschapsontwikkelingsplan.

Woerden wil investeren in haar mooie en waardevolle buitengebied, zowel direct naast de stedelijke gebieden als verder weg, maar kan dat niet alleen bekostigen. Tot 2013 zijn er in het kader van de Agenda Vitaal Platteland mogelijkheden voor subsidies voor uitvoeringsprojecten. Voor daarna moeten andere kansen worden gesignaleerd en benut. Ook is er het Innovatieproject dat uit de aardgasbaten gefinancierd wordt (FES-gelden), waarin veel geld beschikbaar is dat onder meer in het veenweidegebied kan worden ingezet. Per project moet worden onderzocht of co-financiering uit deze en andere bronnen mogelijk is. (Zie ook deel I, analyse voor meer informatie over subsidiemogelijkheden.) De gemeente kan een 'koppelaar' zijn tussen gewenste initiatieven en mogelijke subsidieverleners. Dit vergt een oplettende en pro-actieve houding.

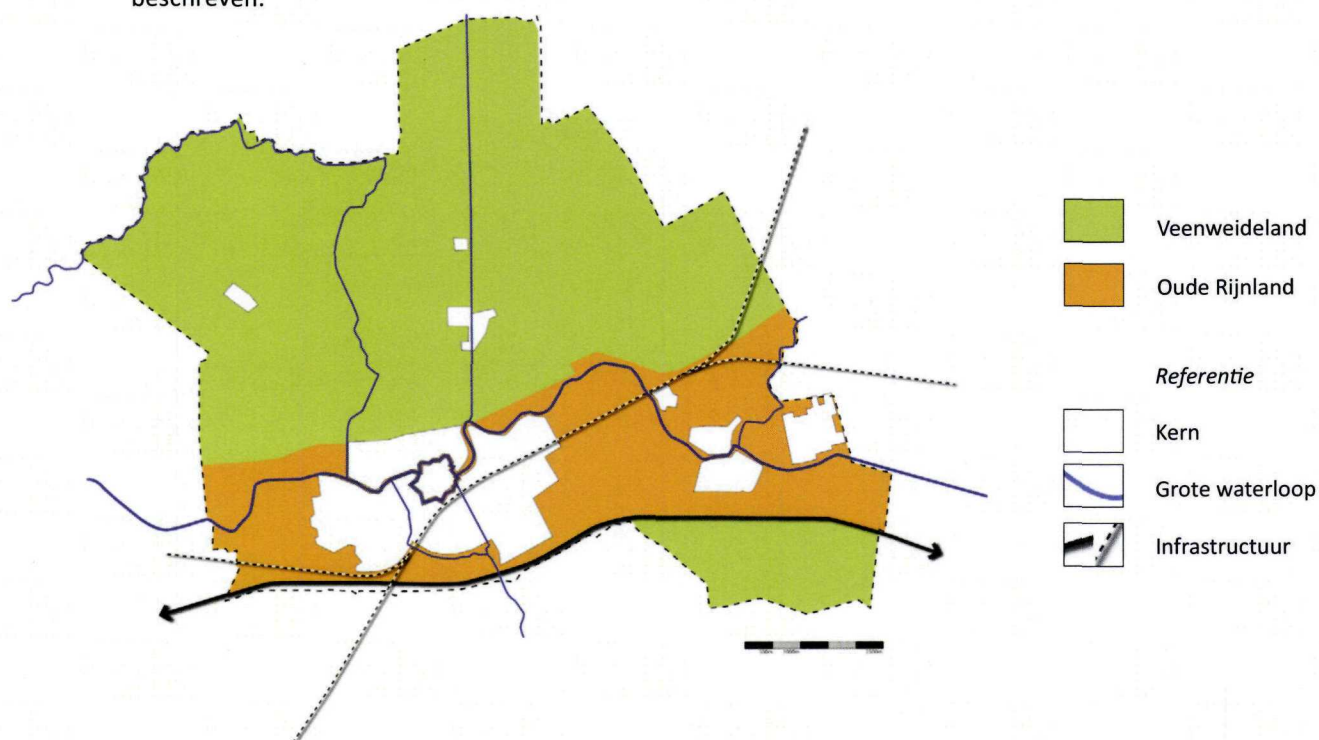
Belangrijke sectorale ontwikkelingen

In dit hoofdstuk wordt de visie op hoofdlijnen nader uitgewerkt voor enkele belangrijke ontwikkelingen gerubriceerd naar diverse sectoren, zoals landbouw, cultuurhistorisch erfgoed en recreatie. Elke sector draagt op zijn eigen wijze bij aan de kwaliteit en identiteit van het Woerdense landschap.

3.1 Stimuleren vitale agrarische sector in een mooi landschap

De agrarische sector vormt de belangrijkste 'gebruiker' van het grootste deel van het buitengebied van Woerden. Onderscheid in de visie wordt gemaakt tussen het 'Veenweideland' en het 'Oude Rijnland'. Het Veenweideland beslaat het grootste gedeelte van het buitengebied, is typisch agrarisch en vormt een onmiskenbaar onderdeel van het Groene Hart. Oude Rijnland is de verzamelnaam voor de oost-west gerichte stroomrug van de Oude Rijn en delen van het veenweidegebied die hier direct aan grenzen (tot aan de A12). De visie op de agrarische sector in het 'Veenweideland' en 'Oude Rijnland' wordt hier apart beschreven.

Binnen dit Landschapsontwikkelingsplan, dat een planhorizon van circa 10 jaar heeft, wordt uitgegaan van het voortbestaan van de conventionele agrarische bedrijfsvoering, al dan niet verbreed met nevenactiviteiten. Onderzoek naar nieuwe landbouwkundige mogelijkheden of innovaties bij toenemende vernatting als gevolg van de maaiveldaling, maakt geen deel uit van dit Landschapsontwikkelingsplan. (Zie wel voor een doorkijk in de problematiek van bodemdaling paragraaf 3.5, Pompen of verzuipen.)

LANDBOUW IN VEENWEIDELAND

De agrariërs kunnen beschouwd worden als de beheerders van het veenweidegebied. Het is belangrijk om te beseffen dat voor de instandhouding van het veenweidegebied een vitale agrarische sector van belang is. Veenweideland vormt het grootste deel van het Woerdense buitengebied en wordt gekenschetst als een laag-dynamische zone, ofwel een gebied waar geen sprake is van grote verstedelijkingsdruk.

Om instandhouding van dit waardevolle, o zo typische, Hollandse landschap te behouden is het belangrijk om de beheerders van dit landschap, de agrariërs, voldoende ruimte te geven om hun bedrijfsvoering waar nodig te vitaliseren. Hierbij geldt echter dat bij nieuwe ontwikkelingen ook de karakteristieken van het omliggende landschap behouden moeten blijven. Juist de aanwezigheid van de vele karakteristieke cultuurhistorische waarden van bebouwing, erven en verkaveling betekent dat alle nieuwe ontwikkelingen maatwerk zullen zijn. Dit zal soms extra inspanning vragen van zowel de initiatiefnemer als van de gemeente. Op een evenwichtige manier openstaan voor de belangen van de agrariër en het zorgvuldig onderzoeken hoe deze inpasbaar zijn in het omliggende landschap, is de handelswijze waarmee in het licht van de zorgplicht voor het landschap het beste resultaat bereikt kan worden.

VITALE AGRARISCHE BEDRIJFVIGHEID

Vitaal betekent dat de agrariër in staat moet blijven om zijn bedrijf op een zo gezond mogelijke manier te laten voortbestaan. Dit kan nieuwe eisen stellen aan de grootte van het bedrijf en aan de bedrijfsvoering. Dit laatste betekent bijvoorbeeld dat idealiter de stallen voor koeien aan de laatste inzichten en ontwikkelingen aangepast moeten kunnen worden. Het kan op termijn ook betekenen dat bedrijven moeten diversifiëren, verbreden of omvormen. In de praktijk betekent dit dat schaalvergroting van de opstallen een rol kan spelen bij het vitaal houden van het agrarische bedrijf. Kwalitatief goede inpassing op het erf en in de omgeving, zowel vanaf de weg als vanuit het omringende landschap gezien, is dan van belang. Dit geldt voor alle nieuwe agrarische ontwikkelingen die invloed kunnen hebben op de fysieke omgeving. Aandacht voor de beeldkwaliteit bij nieuwe ontwikkelingen in de linten is daartoe noodzakelijk. Denk bijvoorbeeld aan nieuwbouw van woningen (middels ruimte voor ruimte-regeling), uitbreiding van stallen en schuren, herindeling van erven, aanbrengen verhardingen of beplantingen. Naast het toepassen van een streekgebonden bebouwingstypologie (voor zowel boerderijen als woonhuizen, zie ook gemeentelijk Welstandsbeleid) is het uitgangspunt vanuit landschap een terughoudende inpassing met streekeigen beplanting binnen de karakteristiek van vrijliggende erven in een kleinschalig lint.

Uitgangspunt binnen dit landschapsontwikkelingsplan is dat de huidige bedrijfsvoering randvoorwaarde is. Onderzoek naar nieuwe landbouwkundige mogelijkheden bij toenemende vernatting als gevolg van de maaiveld daling maken geen onderdeel uit van dit landschapsontwikkelingsplan. (Zie voor dit onderwerp paragraaf 3.5.) De waterhuishouding is voor

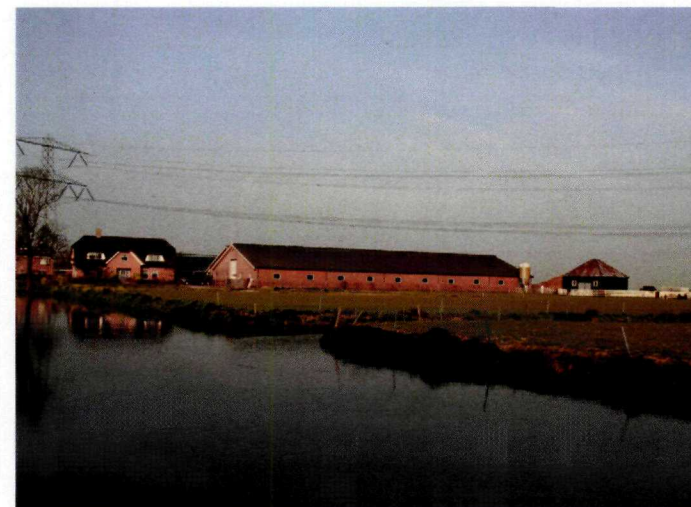
de vitaliteit van de landbouw van groot belang, juist in het natte veenweidegebied. Het gebied ten noorden van Zegveld is bijvoorbeeld gevoelig voor te natte omstandigheden vanwege de relatief lage ligging. Met het nieuwe peilbesluit van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden is voor de komende jaren een voor de landbouw gunstige waterstand gewaarborgd.

Vitaal betekent in dit Landschapsontwikkelingsplan ook dat het landschap vitaal dient te blijven. Hiermee wordt bedoeld dat de identiteit en de karakteristiek van het Woerdense landschap bewaard dienen te blijven, ook wanneer nieuwe ontwikkelingen vanuit de agrarische sector hierin plaatsvinden. Het is van het grootste belang dat zowel individuele als algemene belangen in ogenschouw worden genomen bij ontwikkelingen in het kwetsbare landschap van Woerden. De volgende zaken zijn van belang voor de vitaliteit van het landelijk gebied:

- Ruimte bieden aan initiatieven met ruimtelijke kwaliteit die gericht zijn op een vitale primaire agrarische bedrijfsvoering (veeteelt en weidebouw met oog voor het omringende landschap);
- Andere inkomstenbronnen voor agrarische bedrijven. Deze kunnen individueel of gezamenlijk, zoals bijvoorbeeld met de agrarische natuurvereniging, worden aangevraagd. Denk bijvoorbeeld aan het benutten van subsidieregelingen voor landbouwgebieden met een handicap, wandelpaden over boerenland en aanleg- en beheer subsidies voor kleine landschapselementen.

In Woerden zijn reeds zeer veel agrarische bedrijven verbreed; hierin wordt geen grote groei meer verwacht. In die gevallen waar het nog wel wenselijk is, moet ruimte geboden worden aan initiatieven die gericht zijn op verbreding van de agrarische bedrijfsvoering, waarbij tevens gestreefd wordt naar behoud of verbetering van landschappelijke kwaliteit, bijvoorbeeld:

- Recreatieve activiteiten zoals kamperen bij de boer;
- Boerspelactiviteiten (kinderfeesten, boerengolf);
- Bed en breakfast op de boerderij;
- Verhuur van fietsen, kano's, infopunt en verkoop van wandelkaarten(knooppunt wandelroutes) door de boer;
- Productie en verkoop van specialistische streekproducten aan huis;
- Theetuin bij de boer, als onderdeel van een toeristische route.

Geen aandacht voor inpassing

Naast verbreding is ook diversificatie van de agrarische bedrijvigheid een ontwikkeling die bij kan dragen aan de vitaliteit van de agrarische sector. Vanwege de vooralsnog onbekende ruimtelijke gevolgen kan over de wenselijkheid van bepaalde functies of activiteiten geen algemene uitspraak worden gedaan in dit Landschapsontwikkelingsplan. Inpasbaarheid zal per geval moeten worden bekeken. Daarbij is bewustwording nodig van het belang van het behoud van cultuurhistorische en landschappelijke kwaliteiten en het ontwikkelen van nieuwe waarden zonder het bestaande landschap teveel geweld aan te doen. Het is denkbaar dat diversificatie op langere termijn een cruciale factor zal zijn in het behoud van het veenweidegebied.

bron: www.boerderij.nl, foto genomen door Sytze Bakker

Voorbeeld van elders: nieuwe functies als diversificatie om agrarisch bedrijf vitaal te houden; inpassing en wenselijkheid in Woerden is maatwerk

Naast de primaire bedrijfsvoering in het buitengebied kan er ook sprake zijn van functieverandering van de bebouwing. Hergebruik van vrijkomende agrarische bebouwing (VAB) in het buitengebied kan betekenen dat een burger deze plek gaat innemen of dat zich er een ander bedrijf vestigt. Goede voorlichting (bijvoorbeeld met een beeldkwaliteit-folder) over de uiterlijke verschijningsvorm van een erf met passende (streekeigen) beplantingen en kleur- en materiaalgebruik van de opstallen is dan van groot belang om ruimtelijke kwaliteit en de kleinschaligheid van de linten te waarborgen, juist ook wanneer er zich andere functies aandienen.

Ook functieverandering in monumentale (voormalige) agrarische bebouwing zorgt voor verandering, waarbij bijvoorbeeld meerdere nieuwe wooneenheden ingepast worden in het hoofdgebouw en haar bijgebouwen. Belangrijk is dat het erf als eenheid herkenbaar blijft en de uiterlijke verschijningsvorm van monumentale bouwwerken op dat erf behouden worden. Zo kunnen meerdere gezinnen in het buitengebied wonen terwijl de ruimtelijke kwaliteit behouden blijft of zelfs versterkt wordt. Ook hierbij is aandacht nodig voor de beeldkwaliteit en uitstraling (niet te stedelijk) van bebouwing, oevers, verharding en beplanting op het erf.

HANDHAVEN AGRARISCHE (LANDELIJKE) UITSTRALING

De agrarische (landelijke) uitstraling van het veenweidegebied zal in de gemeente Woerden voorlopig blijven bestaan en weinig veranderen, omdat een waterpeil gehanteerd wordt dat voor de veeteelt voldoende perspectief inhoudt. Veel bedrijven zijn inmiddels ook verbreed met onder meer recreatieve functies, waardoor de economische positie van de sector in zekere mate versterkt is. Voor een agrarisch bedrijf kan het interessant zijn om de economische positie structureel te verbeteren door middel van diversificatie van de bedrijfsvoering. Afhankelijk van de manier waarop dit door de ondernemer gewenst is, heeft dit meer of minder invloed op het landschapsbeeld. Het spanningsveld tussen de wens om het veenweidegebied te behouden door agrarisch beheer en het landschap te behouden zoals het er al eeuwen uitziet, moet vooralsnog als maatwerk worden behandeld.

KLEINSCHALIGHEID LINTEN BEHOUDEN

Hoewel het veenweidegebied qua functie (veeteelt en aanvullende activiteiten) dus niet veel zal veranderen, moeten we wel voorbereid zijn op de veranderingen in de ruimtelijke

kwaliteit, wat zich vooral zal uiten in de aanblik van de linten. Ook in het veenweidegebied zullen er bedrijven stoppen. Dit biedt enerzijds kansen voor andere bedrijven om te groeien, zowel met grondeigendom als met de stallen (conform bestemmingsplan is vergroten van het bouwvlak met maximaal 1 hectare mogelijk. Hieraan zijn wel enkele voorwaarden verbonden die het behouden van landschappelijke kwaliteiten garanderen). Anderzijds komen er grote bedrijfspanden vrij, waaraan de eigenaar een nieuwe functie wil geven of die mogelijk onder de Ruimte voor Ruimte regeling kunnen worden gesloopt in ruil voor woonoppervlak. Hiermee wordt de gewenste ontwikkelingsruimte voor agrarische bedrijven, die tevens het gewaardeerde landschapsbeeld onderhouden, voldoende gewaarborgd. Vanuit landschappelijk oogpunt moet terughoudend en zorgvuldig worden omgegaan met dergelijke ontwikkelingen. Zij mogen de kleinschaligheid van het lint niet negatief beïnvloeden en geen doorzichten op het achterland dichtzetten. Daarom moeten locaties voor nieuwe bouwontwikkelingen op het erf met name aan de achterzijde worden gezocht. Dit wordt ondersteund door de wens om archeologische waarden, die veelal gelegen zijn onder de bewoningslinten, te beschermen.

RANDVOORWAARDEN VOOR ONTWIKKELINGEN IN HET AGRARISCHE LANDSCHAP

De ontwikkelingen in de agrarische sector leiden er wel toe dat er meer niet-agrarische bewoners en gebruikers in de linten komen wonen. De kans is groot dat, onder invloed van de in het bestemmingsplan toegestane ontwikkelingen, het lint erg rommelig wordt. Denk hierbij enerzijds aan schaalverkleining (meerdere tuintjes in plaats van één erf) en anderzijds grotere stallen die diep het achterland in steken. Zowel de uitbreiding van stallen in de kleinschalige linten als de nieuwe functies en andere bewonerssamenstelling zullen gevolgen kunnen hebben voor de beeldkwaliteit van de kleinschalige linten. Voor het behoud van het landelijke veenweidekarakter is het heel belangrijk dat de bebouwingslinten, die immers een wezenlijk onderdeel van het cultuurhistorische veenweidelandschap vormen, hun eigen sfeer en schaal behouden. De kleinschaligheid van het lint, het landelijke karakter van de erven en de doorzichten naar het achterland zijn daarbij zeer belangrijk.

Om de gewaardeerde landschapskwaliteiten te behouden en tegelijk ontwikkelingen die het gebied vitaal houden toe te laten, kan de gemeente de volgende instrumenten gebruiken:

- Een beeldkwaliteitplan waarin heldere beeldkwaliteitrichtlijnen voor ruimtelijke ontwikkelingen in het Veenweideland zijn opgenomen, uitgesplitst naar verschillende polders en linten. Een beeldkwaliteitplan is een belangrijk instrument voor de sturing en toetsing van de ruimtelijke kwaliteit;
- Ook kan getoetst worden aan bestaande cultuurhistorische waarden en de effecten van nieuwe ontwikkelingen op deze waarden. Dit kan met behulp van de cultuurhistorische waardenkaart;

- Aanbevolen wordt om uitsluitend te werken met streekeigen beplanting, zowel qua soorten als beheersvormen. Hierover kan meer informatie worden verschaft met beplantingslijsten voor het Veenweideland en een voorbeeldenboek voor erfbeplanting, of een projectenboek van model-erven. Dit kan desgewenst ook worden opgenomen in het beeldkwaliteitplan. Wanneer ontwikkelingen afwijken van het bestemmingsplan zal de gemeente van initiatiefnemers een beplantingsplan of een erfinrichtingsplan eisen, waarmee ontwikkelingen op goede wijze worden ingepast in het kwetsbare landschap. Ook als ontwikkelingen wel passen binnen het bestemmingsplan, wordt in het bijzonder aandacht voor landschappelijke inpassing gevraagd.

ALGEMENE INFORMATIE OVER EEN WOERDENS ERF

Kenmerkend voor de stedenbouwkundige opzet van een erf in de omgeving is de vooruit geschoven positie van het woonhuis aan de straat, met daar achter de stallen, schuren en overige bebouwing. De gebouwen staan los van elkaar en zijn gegroepeerd rond de oprijlaan, die een doorzicht geeft naar het achterliggende landschap. De korrelgrootte van de bebouwing is afwisselend, met als duidelijk hoofdgebouw het woonhuis/ de boerderij. Wat inrichting betreft is het voorerf, het gedeelte van het erf aan de straatzijde, formeler van karakter dan het achtererf. Het achtererf is omzoomd door streekeigen beplanting, wat zorgt voor de landschappelijke inpassing van het erf.

Landbouw in Oude Rijnland

De landbouw in Oude Rijnland, op de oeverwal van de Oude Rijn en de versnipperde veenweidegronden ten zuiden daarvan tot aan de A12, heeft te maken met een andere dynamiek dan de landbouw in Veenweideland.

De agrarische sector is van oudsher vertegenwoordigd geweest in Oude Rijnland en ook nu nog aanwezig. Veel boeren hebben echter hun grond verkocht aan ontwikkelaars, waardoor de eigendomsverhoudingen verschoven zijn. Hier ontstaat een landschap waar agrarische functies afgewisseld worden met meer stedelijke functies, denk aan bedrijfsvestiging, stadsrandfuncties zoals volkstuinen, maneges of nieuwe struinnatuur. Ook wordt in het gebied gezocht naar ruimte voor nieuwe infrastructuur, nieuwe recreatieve invullingen zoals de Cattenbroekse plas en diverse paden en andere aan de nabijheid van het stedelijk gebied gerelateerde zaken.

De opgave vanuit de agrarische sector die hier ligt, is de positie van de landbouw in deze zone benoemen en het nader uitwerken hiervan zodat de landbouw ook in dit hoogdynamische gebied een goede toekomst heeft, op basis waarvan ondernemers willen investeren in hun bedrijf en landerijen. In Oude Rijnland vertegenwoordigt de landbouw ook landschappelijk belangrijke waarden, namelijk groene oases, rust, ver zicht en landelijkheid in de nabijheid van Woerden en Harmelen. Juist in dit meer dynamische deel van het buitengebied van Woerden wordt de landbouw daarom als zeer waardevol ervaren. In het verder te ontwikkelen mozaïek van Oude Rijnland is de landbouw dan ook een waardevol onderdeel.

TOEKOMSTPERSPECTIEF AGRARIËRS

De agrariërs kunnen in Oude Rijnland nadrukkelijk een rol van betekenis blijven spelen doordat hun bedrijven als de groene oases in het te maken mozaïek kunnen blijven functioneren en hier een toegevoegde waarde hebben ten opzichte van de stedelijke functies. De agrarische gebruikers, of zij nu tevens grondeigenaar zijn of niet (meer), moeten nadrukkelijk worden betrokken bij de integrale gebiedsontwikkeling in Oude Rijnland. Alleen dan kan er een gebied ontstaan waarbinnen de agrariërs een bedrijf met toekomst kunnen handhaven en daarmee de groene delen van het landschapsmozaïek veiligstellen.

Ook in Oude Rijnland geldt dat verbredingsactiviteiten een rol kunnen spelen bij het vitaal houden van de agrarische bedrijven. De nabijheid van het stedelijk gebied garandeert hier een afzetmarkt voor 'verbrede platteland producten'. In Oude Rijnland kan ruimhartiger worden omgegaan met ontwikkelingswensen van agrariërs naast hun primaire agrarische bedrijfsvoering, omdat het te ontwikkelen landschapsmozaïek minder kwetsbaar is dan het open en kleinschalige Veenweideland. De gemeente biedt dan ook ruimte aan diverse verbredingsmogelijkheden, waarbij aandacht moet uitgaan naar de positie daarvan in het landschap. Te denken valt aan:

- Organiseren van jaarlijks terugkerende bijzondere evenementen, zoals een boerenjaarmarkt, boerenfair;
- Verhuur van karakteristieke ruimtes op het boerenbedrijf voor vergaderingen en bijeenkomsten;
- Zorgboerderijen, voor dagopvang en verblijf voor mensen met een beperking;

- Culinair eten bij de boer, gebruikmakend van dagverse streekproducten met bijvoorbeeld eko-keur voor vlees en biologisch geteelde groenten.

Er moet hier echter, zo dicht bij de kernen Woerden en Harmelen, ook veel aandacht uitgaan naar een passende en verzorgde beeldkwaliteit en naar het behoud van een landelijke uitstraling. Zo zijn nieuwe niet-agrarische functies (in vrijkomende agrarische bebouwing (VAB)) in het mozaïek van Oude Rijnland landschappelijk beter inpasbaar dan in Veenweideland en is eventuele verkeersaantrekkende werking minder schadelijk voor het gebied. Hoewel de ontwikkelingsmogelijkheden in het vigerende bestemmingsplan voor beide gebieden gelijk zijn, kan met de inpassing wel een gebiedsspecifieke invulling worden gegeven.

Resumerend kan gesteld worden dat de visie van het Landschapsontwikkelingsplan inzet op het verder ontwikkelen van een vitale agrarische sector in het Veenweideland met aandacht voor de instandhouding van de cultuurhistorische, natuur en landschappelijke waarden. Vanwege de hoge en unieke landschapswaarden betekent dit dat bij alle nieuwe ontwikkelingen de landschapswaarden en de beoogde beeldkwaliteit in overeenstemming moeten zijn met haar unieke omgeving. Maatwerk blijft een vereiste. In Oude Rijnland wordt ingezet op het behoud van enkele vitale agrarische bedrijven die tevens groene kwaliteiten bieden aan het landschapsmozaïek; een gevarieerd en aantrekkelijk landschap waar nevenfuncties die gerelateerd zijn aan het stedelijk milieu een plek kunnen hebben.

Ofwel gaan voor een vitale agrarische sector in een vitaal landschap dat zijn eigen identiteit behoudt!

3.2

Versterken identiteit en herkenbaarheid cultuurhistorische structuren en elementen

Het behoud van de Woerdense identiteit is vanuit het landschap gezien zeer van belang. Die identiteit hangt nauw samen met de cultuurhistorische landschapsstructuren, zoals het ontginningspatroon van het veenweideland, de bebouwingslinten of ontginningsassen en de interessante historische objecten, die al dan niet deel uit hebben gemaakt van een grotere structuur. Woerden streeft naar een begrijpelijk cultureel erfgoed. Kennis van de achtergronden van landschapsvorming draagt bij aan de waardering van het landschap in zijn totaliteit en de cultuurhistorische kwaliteiten in het bijzonder.

Om de identiteit van het Woerdense landschap te behouden en te beschermen is het dus van belang om de cultuurhistorische waarden te onderkennen (zie ook Deel I van het Landschapsontwikkelingsplan) en deze voor de toekomst veilig te stellen. Het simpelweg laten bestaan van de historische elementen volstaat hiertoe niet; de cultuurhistorische kwaliteiten behoeven bijzondere aandacht om hun instandhouding werkelijk te verzekeren, anders treedt er een verdergaande 'erosie' van deze waarden op. In het verleden is er te weinig aandacht geweest voor het onderhoud, beheer en herstel van cultuurhistorisch- en water erfgoed, zoals aardwerken van de Oude Hollandse Waterlinie, industrieel erfgoed of oude gemalen en molens. De ligging van Woerden op diverse historische grenzen, zoals de Limes en de Oude Hollandse waterlinie, kan benut worden om bij te dragen aan de huidige identiteit van Woerden. Om het cultuurhistorisch erfgoed te behouden is het noodzakelijk

om hierin ook te investeren, bijvoorbeeld in combinatie met de ontwikkeling van nieuwe functies die de kwaliteiten niet in de weg zitten. Hiermee wordt aangesloten bij de beleidslijn 'behoud door ontwikkeling'. Ook monumenten en archeologische waarden kunnen een bijdrage leveren aan de beleving van het buitengebied van Woerden.

Voorbeeld van elders: nieuwe functie voor cultuurhistorisch erfgoed zoals kamperen op het fort.

PLEK VOOR CULTUURHISTORIE IN OUDE RIJNLAND

In Oude Rijnland gaat het vooral om het behoud van cultuurhistorische elementen en het waar mogelijk versterken van de onderlinge relaties tussen objecten. Zo kan gedacht worden aan het in het veld zichtbaar maken van de samenhang tussen aardwerken uit de Oude Hollandse Waterlinie of het met elkaar verbinden van molens en gemalen om het verhaal van de waterhuishouding te verduidelijken. Ook de Oude Rijn zelf is een belangrijk cultuurhistorisch element binnen de gemeente.

De cultuurhistorische elementen moeten met zorg worden omringd waar het gaat om nieuwe ontwikkelingen in het gebied, waarbij duurzame instandhouding ervan het uitgangspunt is. Zij hebben en houden een volwaardige plek in het landschapsmozaïek dat Oude Rijnland wordt. De verkavelingsstructuur, die op de oeverwal blokvormig is en in het versnipperde veenweidegebied bestaat uit lange opstrek, kan in Oude Rijnland als inspiratiebron worden gebruikt voor ontwikkelingen, maar vormt daarbij niet perse het leidend principe. Enkele bijzondere verkavelingen moeten wel als een geheel worden beschermd (zie ook hoofdstuk 4). Het gaat er bij Oude Rijnland meer om het ontwikkelen van een landschap met nieuwe kwaliteiten dichtbij de stad, waarbinnen de historische kwaliteiten een plek hebben. De nadruk ligt hierbij op het behoud (en herstel van) de cultuurhistorische elementen die als parels in het gebied behouden blijven, zo mogelijk met een actuele functie. De stroom Bijleveld, die van de Leidsche Rijn naar Haarzuilens loopt, biedt bijvoorbeeld kansen voor het versterken van deze oude structuur door een integrale aanpak. Zo kunnen natuurontwikkeling, recreatieve ontsluiting en ruimtelijke versterking van de cultuurhistorische watergang (met steekeigen beplanting) gezamenlijk een meerwaarde betekenen voor de herkenbaarheid van het landschap.

CULTUURHISTORISCHE WAARDEN ALS BASIS VAN VEENWEIDELAND

In Veenweideland zijn juist de structuurgebonden cultuurhistorische waarden van het grootste belang. Dit landschap ontleent zijn identiteit grotendeels aan de in voorbije eeuwen geschapen structuren van lange kavels, vele brede sloten, bebouwingslinten als ontginningsbases, poldereenheden met achterkades en kronkelige veenstromen. De instandhouding van deze waarden is van cruciaal belang voor het behoud van de eigen identiteit van het gebied. Alleen wanneer voortdurend energie wordt gestoken in beheer en onderhoud van deze structuren is het mogelijk om dit waardevolle, maar zeer kwetsbare, gebied voor de toekomst te bewaren. Die inspanningen liggen deels bij de agrariërs, die vanuit hun bedrijfsvoering het landschap en de daarin zo gewaardeerde open weides onderhouden. Het is echter ook een taak van de gemeente om bij te dragen aan deze instandhouding, omdat het gaat om de intrinsieke waarde van het veenweidegebied, wat een maatschappelijk belang dient. Dat betekent dat de gemeente heldere randvoorwaarden moet stellen en deze ook moet handhaven, voor onder meer de beeldkwaliteit van ontwikkelingen en waar mogelijk actief moet bijdragen aan verbetering van 'sleetse plekken'.

In het Veenweideland is een leesbaar landschap het streven; het landschap vertelt haar eigen verhaal. Toegankelijkheid van het landschap en de daarin bijzondere structuren, bijvoorbeeld door wandelpaden of voor andere extensieve vormen van recreatie, zijn daarbij belangrijk omdat zij het gebied beleefbaar maken (zie paragraaf 3.3 Landschap om van te genieten). Een plek waar bijvoorbeeld drie verkavelingsrichtingen bij elkaar komen is recreatief interessant. De cultuurhistorische kwaliteit

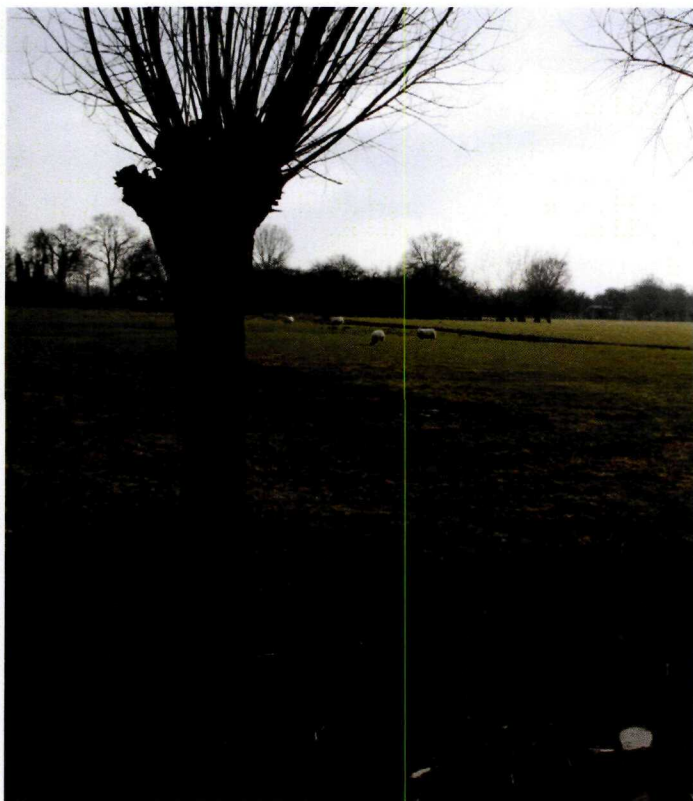
van een plek mag echter niet ten onder gaan aan recreatieve voorzieningen, dus maatwerk is nodig bij de ontsluiting van dergelijke bijzondere plekken.

Binnen het in zijn geheel waardevolle Veenweideland zijn enkele herkenbare verkavelingen van bijzonder belang. Omdat vooral ook de gaafheid en 'heelheid' van deze ontginningen als kwaliteit geldt, is het van bijzonder belang om de waarden in de volgende polders extra te beschermen, onder meer door in een op te stellen Beeldkwaliteitplan striktere randvoorwaarden te stellen:

1. De gerende verkaveling (de 'taartpunt') in de Polder Zegveld, tussen de Milandweg en het Branderpad is als eenheid herkenbaar en verdient bijzondere bescherming. Allereerst moet de openheid van het weideland in deze puntvormige verkaveling worden behouden. Ook is het landschappelijk ongewenst om de randen en de 'punt' van deze ontginning verder met bebouwing te verdichten en moet terughoudend worden omgegaan met het toevoegen van beplanting. Ook langs de Rondweg, van waaraf de bijzondere verkavelingsstructuur het best te beleven is, is verdichting met name aan de zuidzijde ongewenst.
2. De gezamenlijke polders Kamerik - Teylingens en Kamerik - Meyzijde ontleen hun bijzondere cultuurhistorische waarde met name aan de aanwezigheid van de twee extra bebouwingslinten. Binnen de context van de open polder met zijn cultuurhistorische verkaveling, water- en wegenstructuur moeten de positie van de erven met beplanting en de lange opritten worden beschermd.

3. De Polder Gerverscop geldt als schoolvoorbeeld van de cope-ontginning omdat in deze polder de maatvoering klopt met het gehanteerde ontginningsprincipe. Dit relatief gave exemplaar moet als geheel worden beschermd tegen ontwikkelingen die de duidelijkheid en de voorbeeldwaarde van deze polder teniet kunnen doen. Het bebouwingslint mag niet verdicht worden en er moet heel voorzichtig worden omgegaan met het uitbreiden van erven het achterland in.

3.3 Landschap om van te genieten

BELEVING VAN HET WAARDEVOLLE LANDSCHAP VERSTERKEN

Hoewel de Oude Rijn met zijn oeverwallen bepalend is geweest voor het ontstaan van Woerden en Harmelen, vormt de rivier ook een fysieke barrière tussen de zuidelijke oeverwal en het noordelijk gelegen veenweidegebied. De rivier kan van oudsher in of nabij de kernen worden overgestoken; een brug werd immers alleen gemaakt als er verkeersaanbod was. Ook waren er ooit voetveren om de Oude Rijn over te steken. Ten westen van Woerden ligt de dichtstbijzijnde oversteekmogelijkheid enkele kilometers verderop. Aan de zuidzijde van Woerden heeft ook de A12 inmiddels een barrièrewerking en aan de noordzijde ligt het spoor dat over grote lengte ook een barrière vormt in de recreatieve bewegingen tussen noord en zuid. Bij de bewoners van Woerden en Harmelen bestaat er de behoefte om op meer aantrekkelijke manieren in het groen te kunnen komen. Het extensief recreatief gebruik van het landschap, ofwel landschapsbeleving, is een steeds belangrijkere functie van het buitengebied geworden, waarop het padennetwerk nog niet helemaal is afgestemd.

De belevingswaarde van Oude Rijnland is op zich heel groot; er liggen immers vele stukjes prachtig landschap verspreid door het gebied en relatief dicht bij de kernen. Ook de belevingswaarde van Veenweideland is evident. Echter, de mogelijkheden om daadwerkelijk van dit landschap te genieten kunnen verder worden uitgebreid zonder dat de landschapswaarde eronder zal lijden. Er is behoefte aan meer directe toegang vanuit de kern het landschap in. Aan de bruggen in de kernen en de oversteken bij aansluitingen van de snelweg heeft de moderne

recreant niet meer genoeg; deze wil door het groen fietsen waar het rustig en mooi is met zo min mogelijk stedelijke invloeden. De gemeente is aan zet om daarin faciliterend op te treden.

Het verbeteren van de verbindingen tussen de kernen en het naastgelegen groengebied (in Oude Rijnland) kan relatief eenvoudig, omdat er geen grote fysieke barrières liggen. De dialoog moet worden aangegaan met grondeigenaren, zodat extra recreatieve ontsluiting in het gebied de andere functies niet teveel stoort. Ook kunnen meerdere doelen, zoals bijvoorbeeld behoud van cultuurhistorische waarden of natuurontwikkeling in een integrale ontwikkeling aan elkaar gekoppeld worden, zodat kwaliteitswinst optreedt en het initiatief beter gefinancierd kan worden. Kansen moeten worden onderzocht en waar mogelijk benut, zodat de inwoners van de gemeente Woerden meer gebruik kunnen maken van hun prachtige landschap. De spelers en de mogelijkheden zijn op elke plaats in Oude Rijnland anders, de aanpak die de gemeente voorstaat gaat overal uit van een open en eerlijke dialoog tussen alle (mogelijk) betrokken partijen, vanuit een bottom-up benadering. In het Landschapsontwikkelingsplan wordt dit samengevat onder de noemer 'ommetjes ontwikkelen vanuit de kernen'.

Vanuit de Recreatienota komt tevens de wens om een recreatieve verbinding, middels vrijliggende fietspaden, tussen Leidsche Rijn en Woerden aan te leggen om de recreanten op een aantrekkelijke wijze door Woerden te leiden.

LANDSCHAP VAN WOERDEN ALS ÉÉN GEHEEL BELEEFBAAR

Het Oude Rijnland tussen de kernen in de gemeente Woerden vormt een cruciale schakel in de verbinding tussen stad en buitengebied. De verbinding tussen kernen en buitengebied krijgt bijzondere aandacht. De opgave is vervolgens om Oude Rijnland goed met Veenweideland te verbinden. Een nieuwe generatie bruggen is nodig: kleine, lichte bruggen met primair een recreatieve functie, die aan beide zijden van de barrière (Oude Rijn, maar ook A12) aangesloten zijn op wandel- en fietspaden. Ook een moderne variant van het voetveer is een denkbaar alternatief. Of een 'buis' onder het grondlichaam van spoor of snelweg. Hiermee wordt enerzijds het kleinschalige Oude Rijnland tussen de dorpen beter betrokken bij de kernen en krijgt het gebied ondanks zijn plaatselijk kleine maat, een duidelijke functie in het recreatieve netwerk. Anderzijds wordt door de aanleg van bruggen het uitgestrekte Veenweideland beter verbonden met Oude Rijnland en dus met de kernen, zodat de gemeente Woerden recreatief een meer evenwichtig geheel wordt.

Er ontstaat een zekere zonering in het recreatief gebruik als gevolg van de gemiddelde afstand die de mensen in het landschap afleggen. Door de nabijheid van de meeste bewoners in Oude Rijnland zullen de mogelijkheden voor extensieve recreatie hier vaker benut worden, terwijl op iets grotere afstand de mogelijkheden door minder mensen of minder frequent worden benut. Dit correspondeert met de aard van het landschap. In Oude Rijnland, waar het landschap relatief kleinschalig, verdicht en veelvormig is, kunnen meer recreanten zonder elkaar te storen van het gebied genieten. In het zeer open Veenweideland past een iets minder fijnmazig netwerk van paden zodat de rust en openheid hier gewaarborgd blijven.

De gemeente heeft niet de financiële middelen om op veel plaatsen bruggen en onderdoorgangen te realiseren. Er zal gezocht worden naar strategische samenwerkingsverbanden, bijvoorbeeld met prorail of met lokale initiatiefnemers voor functieverandering in het Oude Rijnland, om de ontbrekende schakel te realiseren. De ontwikkeling van een landgoed in Oude Rijnland zou, uiteraard binnen de beeldkwaliteitsrichtlijnen, mogelijk een prikkel kunnen betekenen voor de realisatie van een nieuwe recreatieve verbinding en het slechten van een barrière. Hiermee kunnen meerdere belangen gediend worden en geldt dat een integrale aanpak tot het beste resultaat kan leiden.

Van 'Kwakel' afgeleide brug voor fietsers en wandelaars

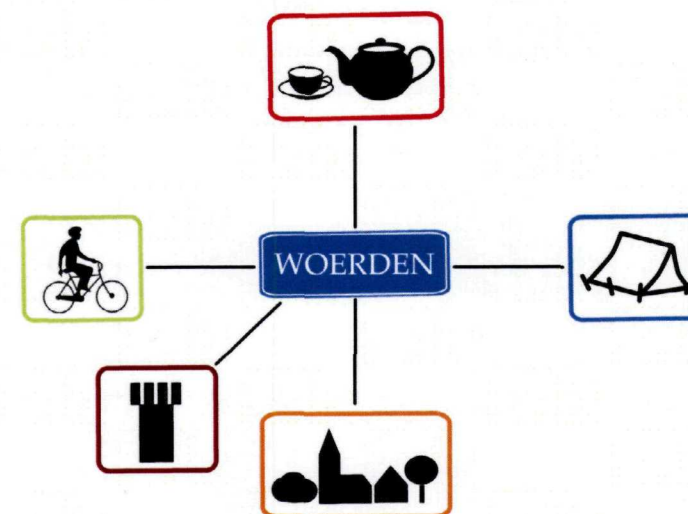

VOORZIENINGEN BEREIKBAAR

In Veenweideland is al veel bereikt op het gebied van agro-toerisme en de verwachting is dat er kwantitatief niet veel meer zal veranderen. Wel is er een groei te verwachten in het aantal recreatieve initiatieven van (nieuwe) burgerbewoners in het buitengebied. Er zijn paden, verblijfsrecreatie en voorzieningen op de erven. Op de oeverwal liggen ook paden (meest in oost-west richting) en zijn er cultuurhistorisch zeer interessante locaties. De initiatieven staan grotendeels op zichzelf en zijn afhankelijk van bestaande ontsluiting en hun eigen bekendheid. Vanuit de gemeente is het wenselijk om meer eenheid en structuur aan te brengen, zodat er een meer samenhangend netwerk ontstaat dat ook goed verbonden is met de dorpen in de eigen gemeente en met stations, snelwegafslagen en de jachthaven. Ook kunnen publieke cultuurhistorische kwaliteiten tot attractiepunten worden omgevormd en in het netwerk worden opgenomen.

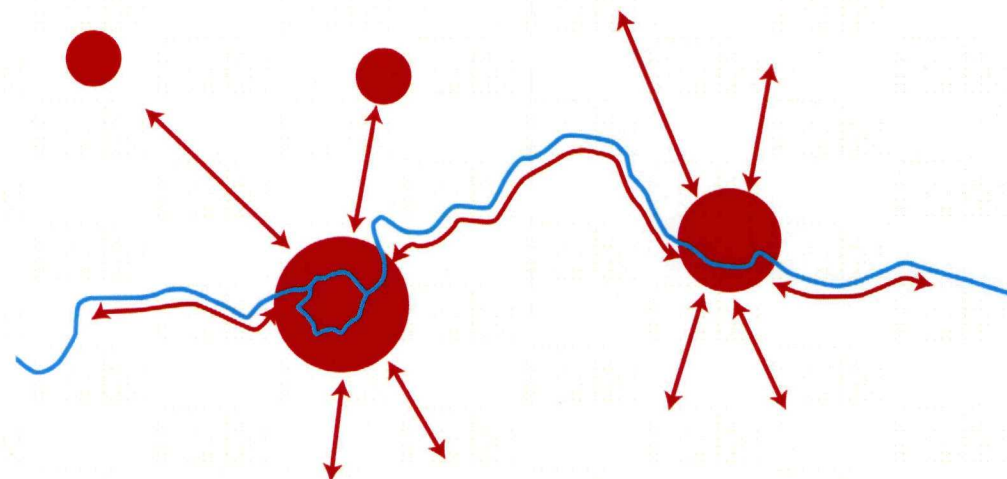
Een vergrote bekendheid van het Woerdense landschap betekent een groter draagvlak voor het duurzaam behoud ervan. De gemeente wil door goede en aantrekkelijke wandel- en fietspaden, aanvullend aan de bestaande, faciliteren dat de recreatieondernemers in het gebied inkomsten kunnen genereren. Omdat de onderlinge afstemming en sturing van activiteiten reeds gebeurt door het Programmabureau Groene Hart, ziet de gemeente daarin voor zichzelf geen taak. Wel wil de gemeente, uiteraard conform de mogelijkheden in het bestemmingsplan, in principe meewerken aan kleinschalige recreatieve voorzieningen, zoals boerenwinkel, bed & breakfast, paardenpension e.d., mits deze initiatieven niet te groot zijn en geen negatieve invloed hebben op het landschapsbeeld. Het stellen van eisen aan vormgeving en inpassing is een

middel dat zal worden toegepast om de gewenste kwaliteit te behalen, zowel vooraf in het kader van enthousiasmering van initiatiefnemers als achteraf bij de ruimtelijk-kwalitatieve toetsing van initiatieven. Ondernemers worden overigens uitgedaagd om met nieuwe ideeën te komen, omdat er anders een zekere verzadiging kan optreden in Veenweideland, waar reeds vele nevenactiviteiten worden ontplooid.

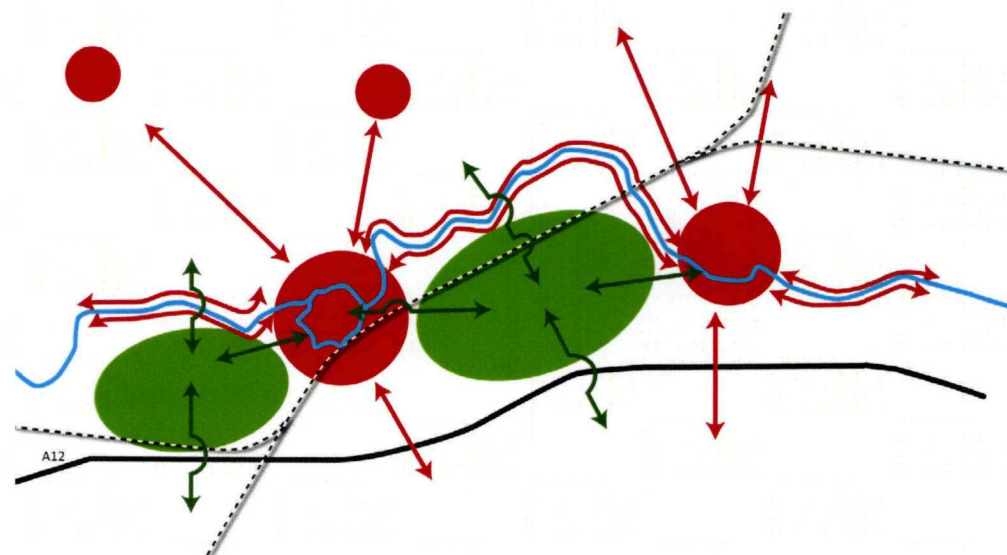

Goede bereikbaarheid initiatieven in het buitengebied draagt bij aan behoud Woerdense landschap.

Een recreatief pad langs Bijleveld vindt veel steun bij het Dorpsplatform Harmelen en kan een bijdrage leveren aan versterking van het landschapsbeeld en de toegankelijkheid van het buitengebied vanuit Harmelen. Dit zou eventueel gekoppeld kunnen worden aan bosontwikkeling ten noorden van het dorp. Op andere plekken in de gemeente liggen er mogelijk meer van dit soort kansen. De gemeente staat open voor aanvullende ideeën vanuit de samenleving en wil in een open overleg met alle (mogelijk) betrokkenen onderzoeken waar en op welke wijze het mogelijk is om ommetjes vanuit de dorpen te realiseren. Initiatieven waar meerdere doelen tegelijk gediend worden en de diverse betrokkenen enthousiast zijn en bereid tot samenwerking, hebben de meeste kans van slagen. Ook aspecten als beheer van paden en groenelementen hoort hierbij te worden geregeld. Vanwege de gesignaleerde afname van de vogelstand (zowel weidevogels als roofvogels) onder meer als gevolg van verstoring door mensen, moet ook bij de ontwikkeling van nieuwe recreatieve paden het natuurbelang in ogenschouw worden genomen. Dit kan gevolgen hebben voor een tracé of bijvoorbeeld een gedeeltelijke openstelling gedurende het jaar.

Vroeger waren er functionele verbindingen tussen buitengebied en kernen.

Naast de traditionele oversteekmogelijkheden in de kernen is er tegenwoordig ook behoefte aan rustige, recreatief aantrekkelijke mogelijkheden om barrières voor landschapsbeleving over te steken.

3.4

Natuurwaarden versterken landschappelijke identiteit en belevingswaarde

Voor de natuurgebieden binnen de Ecologische HoofdStructuur (EHS) en Natura 2000 geldt dat de gemeente Woerden de instandhouding van deze natuurgebieden nastreeft. Behoud van de biodiversiteit is een algemeen goed waar ook Woerden haar verantwoordelijkheid in neemt. Het is dan ook niet toegestaan om ontwikkelingen te ontplooiën die het voortbestaan van de natuurwaarden bedreigen, zowel waar het waarden binnen begrensde gebieden als daarbuiten betreffen. Een juist beheer om de onderkende natuurwaarden in stand te houden wordt nagestreefd. Denk daarbij bijvoorbeeld aan:

- Het behouden van de floristische waarden van de Kamerikse Nessen, onder meer door maatregelen te treffen tegen zure regenwaterlenzen.
- Behoud van de schraallanden langs De Meije en de bijzondere natuurwaarden langs de Grecht onder meer door (handmatige) specifieke beheersmethodes.
- Het voortzetten en uitbreiden van natuurvriendelijk slootkantbeheer voor het behoud van vochtige soortenrijke graslanden.
- Een extensief gebruik van naast de natuurgebieden gelegen landbouwpercelen.
- De instandhouding van de openheid van het veenweidegebied ten behoeve van weidevogels.

Buiten de begrensde natuurgebieden bevinden zich plaatselijk ook natuurwaarden, zoals botanisch interessante graslanden, moerasgebiedjes en natuurlijke oevers, broekbosjes, veenstromen, kades, watergangen met hoge waterkwaliteit en kleine plasjes. Belangrijk voor het behouden van deze

waarden is dat ze door de eigenaren / beheerders herkend worden en dat het beheer gericht is of blijft op het behouden ervan. Het behoud en herstel van kleine landschapselementen, zoals geriefhoutbosjes en kavelgrensbeplantingen, draagt niet alleen bij aan vergroting van de natuurwaarden die het gebied dooraderen, maar speelt tevens een rol bij versterking van het landschapsbeeld. De agrarische natuur- en landschapsvereniging 'De Utrechtse Venen' kan hierbij in de toekomst een grote rol (blijven) vervullen.

NATUURONTWIKKELING VEENWEIDELAND

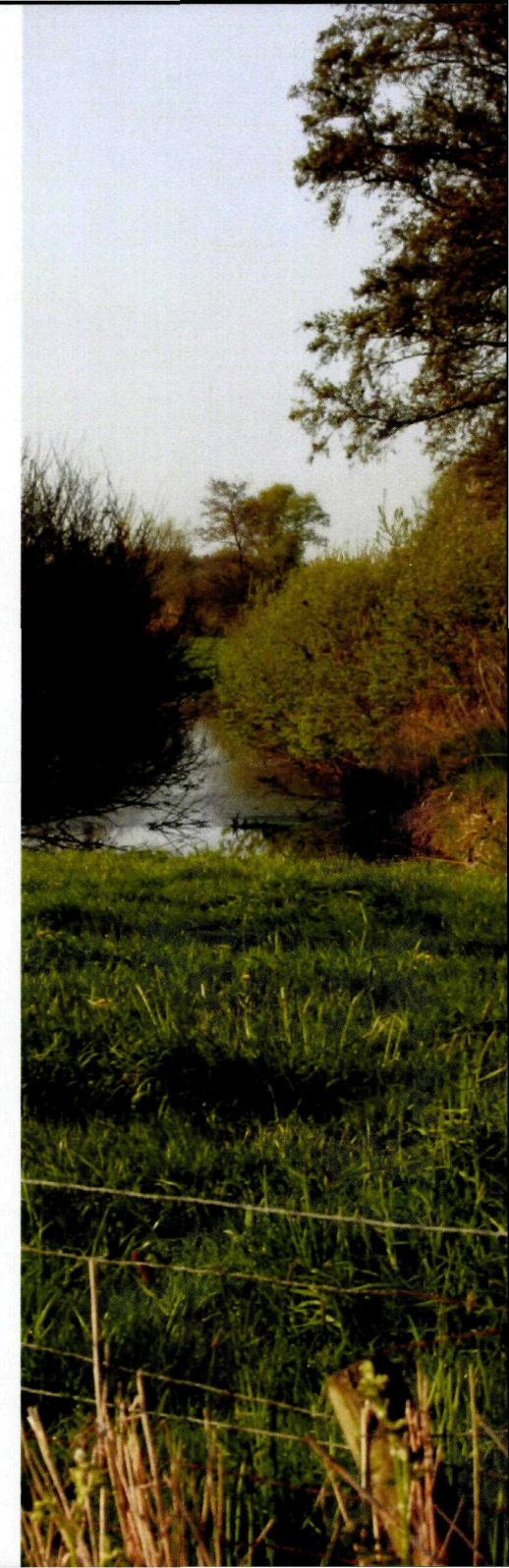
De leesbaarheid van het landschap wordt verbeterd door de belangrijke structuren te accentueren met beplanting. Uiteraard moet dit op verantwoorde wijze en met streekeigen beplanting gebeuren, zodat de toe te voegen landschapselementen de openheid van het gebied niet aantasten. Het met knotbomen beplanten van een achterkade (het einde van een ontginning) maakt de zichtbaarheid van die kade beter en verbetert de natuurwaarde van het gebied, onder meer door broeden en nestelgelegenheid en schuilmogelijkheden voor divers diersoorten. Dit moet overigens niet overal gebeuren, omdat verdichting op de kades in strijd kan zijn met de te behouden openheid voor weidevogels. Het verder ontwikkelen en uitbreiden van ecologische verbindingzones in een brede strook rondom de Meije en de Grecht is voor de gemeente acceptabel indien meerdere functies worden gecombineerd, zoals waterberging, natuurontwikkeling, recreatieve toegankelijkheid en landschapsversterking. Om de potentie voor bloemrijk grasland te benutten moet door goed beheer verruiging van de oostkade van de Grecht, waar een wandelpad ligt, worden tegengegaan.

Er wordt in Woerden vooralsnog niet gekozen voor het actief inzetten van nieuwe natuurgebieden voor het vasthouden van water in het gebied en het daarmee tegengaan van bodemdaling. Gekozen wordt voor de agrariër als belangrijkste kracht achter het landschapsbeheer in Veenweideland. De gemeente streeft dan ook, behalve de door de provincie Utrecht opgelegde ecologische ontwikkelingen, geen verdere afname van landbouwgebied voor natuur na, buiten de groene contour. Wanneer er (op vrijwillige basis) natuurontwikkeling plaatsvindt op landbouwgronden dan moet de landschapsstructuur in stand

gehouden worden en moeten de percelen overheersend open van karakter blijven. Een natuurlijk beheer van slootkanten en perceelsgrenzen wordt in het gehele gebied ruimtelijk passend gevonden, mits het beheer erop gericht is ook de openheid in essentie te bewaren.

Vooraf in oude (knot)bomen schuilen vaak vele soorten, zowel dieren als planten, waardoor de totale natuurwaarde van een boom veel groter is dan alleen de boom op zichzelf. Kavelgrensbeplanting van inheemse soorten, zoals elzen of (knot)wilgen, is passend in Veenweideland, maar moet ook niet overal worden toegepast. Vooral in de nabijheid van de linten en de vaak harde randen van kernen en langs landschappelijk belangrijke structuren, zoals waterlopen en (achter)kades, kan kavelgrensbeplanting bijdragen aan de authenticiteit van het landschap. Ook het behoud en herstel van hoogstamboomgaarden op en naast de erven draagt bij aan de natuurwaarde en biodiversiteit van het gebied.

De gemeente Woerden is voorstander van het benutten van mogelijkheden voor het versterken van ecologische kwaliteiten met behoud of versterking van de ruimtelijke essentie van het landschap van Veenweideland.

NATUURONTWIKKELING OUDE RIJNLAND

In Oude Rijnland, waar meer ontwikkelingen verwacht worden die deels ten koste zullen gaan van landbouwgebied, staat de gemeente open voor actieve natuurontwikkeling die bijdraagt aan versterking van het landschap. De gemeente wil daarom medewerking verlenen aan het ontwikkelen van nieuwe ecologische verbindingzones langs waterlopen door Oude Rijnland, binnen het integraal ontwikkelingsperspectief tussen Woerden en Harmelen. De gewenste landschappelijke inpassing van de westrand van Woerden gaat bij voorkeur ook gepaard met natuurontwikkeling. De toevoeging van kavelgrensbeplantingen en boomgaarden levert tevens een verbetering van de natuurwaarde van het gehele gebied op. De avontuurnatuur die is aangelegd bij Harmelen is een geslaagd voorbeeld van natuurontwikkeling waar de bewoners dicht bij huis gebruik van kunnen maken.

Meer nog dan in Veenweideland moet natuurontwikkeling in Oude Rijnland bijdragen aan een heldere landschapsstructuur en moet de belevingswaarde en bereikbaarheid van het landschap er mede door op vooruit gaan.

3.5

Visie op waterhuishouding ten dienste van landbouw en landschapsbehoud

Het landschapsontwikkelingsplan beschrijft de gewenste ontwikkelingen voor de komende 10 jaar. De veenweidegebieden in ons land behoren tot een serie unieke gebieden, die op deze schaal in de wereld niet voorkomt. Sinds de ontginning van ondermeer de cope-verkavelingen uit de 12e eeuw is er sprake van maaiveldddaling, door klink en oxidatie van het veenpakket als gevolg van de steeds verdergaande ontwatering, mogelijk gemaakt door de ontwikkeling van nieuwe technieken. Dit proces gaat nog steeds verder door. Toch is er recent een nieuw peilbesluit genomen dat voor de komende jaren een waterstand garandeert waarmee de agrariërs op de hun vertrouwde wijze een goede boterham in het gebied kunnen blijven verdienen. Het uitgangspunt voor het Landschapsontwikkelingsplan is dan ook de voortzetting van het agrarisch beheer van het Veenweideland en daarmee het behouden van het vertrouwde Hollandse beeld.

Ook de waterstructuur zelf vertegenwoordigt een grote cultuurhistorische waarde, met zijn vele parallel liggende sloten, hoge waterstand en in het landschap hoger gelegen boezemwateren. Voor het behoud van het karakteristieke Veenweideland is het van belang dat de waterstructuur in grote lijnen wordt gehandhaafd. Het hele waterhuishoudkundige systeem van Veenweideland is net zo uniek als het veenweidelandschap zelf en dient dan ook samen met de andere kwaliteiten van het gebied behouden te blijven. Wanneer nieuwe watergangen nodig zijn om de waterhuishouding te optimaliseren dan dienen deze zich te voegen in het bestaande, karakteristieke patroon. Het verbreden van enkele belangrijke watergangen heeft bijvoorbeeld de voorkeur boven het graven van nieuwe sloten.

Pompen of verzuipen, een doorkijk naar 2050

Er zal naar verwachting een moment komen dat de maatschappelijke kosten van het bemalen van de polders ten behoeve van de gewenste drooglegging niet meer opwegen tegen de baten op macro-economisch niveau. Dit kan tot gevolg hebben dat de voortdurende bemaling ter discussie wordt gesteld. Bij een afnemend draagvlak moet rekening worden gehouden met de mogelijkheid dat in de komende decennia delen van het veenweidegebied niet meer of in mindere mate bemalen zullen worden. De conventionele agrarische bedrijfsvoering van weideland zal dan moeizaam of vrijwel onmogelijk worden omdat er onvoldoende gegarandeerde drooglegging zal zijn.

De zeespiegelstijging door de klimaatverandering, circa 60 cm voor de komende 100 jaar, zal tevens de zoute kweldruk laten toenemen. Dit heeft ook negatieve gevolgen voor de landbouwproductiviteit in de veenweidesector zoals we die nu kennen.

Verdere vernatting en verzilting van het veenweidegebied van Woerden in de toekomst zal betekenen dat de agrariërs voor de opgave staan om nieuwe teelten toe te passen, bijvoorbeeld op basis van hoogproductieve waterrijke landbouw. Alterra beschrijft hierbij een landschapsbeeld van mogelijk waterbuffels (kaasproductie) gecombineerd met visteelt en schraalgraslanden (onbemeste hooilanden) en eendenkooien. Maar ook zou het gebied onderdeel kunnen worden van een grootster alles omvattender Veenweidepark, waarbij naast de veelteelt veel aandacht is voor (dag)-recreatieve activiteiten en het gebied (nog) aantrekkelijker(er) wordt voor vakantiegangers. Daarnaast kan gedacht worden aan energieproductie, met het oog op elektrische recreatie of

goedkopere bedrijfsvoering. De groei van de elektrische fietsen en –automarkt kan mogelijk een kans zijn voor ondernemers in het gebied, bijvoorbeeld door het aanbieden van oplaadpunten op basis van zelf opgewekte stroom, gecombineerd met een interessant tijdverdrijf voor tijdens het opladen van het vervoermiddel. Dit zou tevens invulling kunnen geven aan de voor de agrarische ondernemers gewenste diversificatie van de bedrijfsvoering, waardoor de sector minder kwetsbaar wordt en het behoud van het buitengebied indirect wordt ondersteund.

Andere nieuwe ontwikkelingen die mogelijk ook in Woerden door ondernemers gewenst zullen worden zijn bijvoorbeeld mestvergisting of algenkweek. Voor het landschapsontwikkelingsplan betekent dit dat vooralsnog wordt vastgehouden aan het bestaande landschapsbeeld, met name in Veenweideland en dat dergelijke ontwikkelingen met behulp van maatwerk moeten worden ingepast volgens de in dit plan omschreven ruimtelijke handreikingen.

Het nadenken en verkennen van de mogelijkheden voor de verdere toekomst is belangrijk. Het verdient aanbeveling om nu alvast na te denken en zo mogelijk een brede maatschappelijke discussie te starten over het lange termijn toekomstperspectief van het Veenweideland. Het is denkbaar dat hiertoe een platform wordt opgericht, een soort denktank die innovaties signaleert en kijkt of en hoe deze toepasbaar kunnen worden gemaakt in Woerden. Hierbij moet de discussie over de toekomstige waterhuishouding in het veenweidegebied nadrukkelijk worden betrokken. Klaar zijn voor de toekomst is een eerste belangrijke stap in het behouden van het eeuwenoude cultuurlandschap.

Handreikingen voor landschappelijke versterking

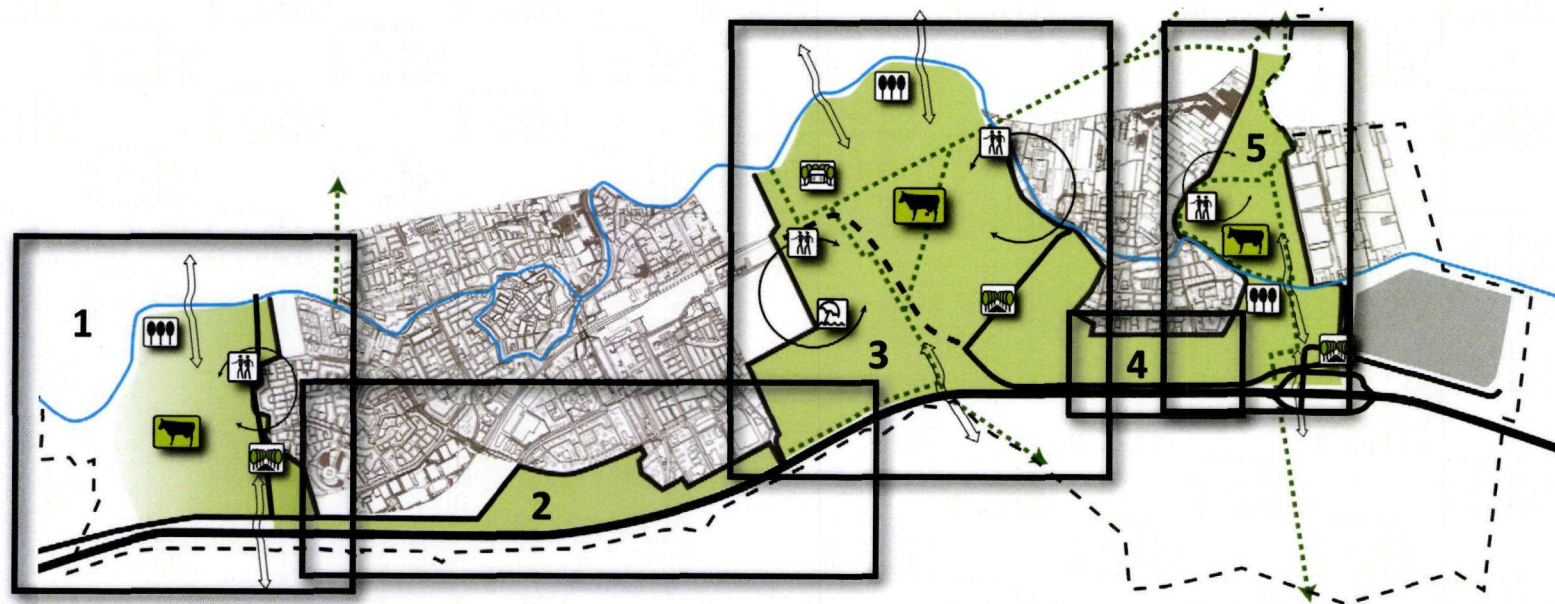
In dit hoofdstuk worden voor Oude Rijnland en Veenweideland afzonderlijk handreikingen gedaan hoe vanuit een landschappelijk perspectief kan worden omgegaan met ontwikkelingen, teneinde de kwaliteiten van het landschap te behouden. Tenslotte is een overzicht opgenomen van voor het gebied karakteristieke beplanting.

4.1 Handreikingen Oude Rijnland

Oude Rijnland is de metafoor voor de oeverwal en haar directe veenweideomgeving, met daarbinnen de kernen van Woerden en Harmelen gesitueerd. Deels nog zeer herkenbaar landschap met boomgaarden, weidegebied en boerderijen met de Oude Rijn als bindend element. Deels een gebied waar een veelheid aan functies ingepast dient te worden, waarbij de onderlinge ruimtelijke samenhang tussen bijvoorbeeld nieuwe infrastructuur, bedrijfsvestiging, recreatieve voorzieningen, agrarisch productiegebied en de randen van de woonkernen landschappelijk, ruimtelijk en qua beeldkwaliteit beter op elkaar kunnen worden afgestemd. Vanuit het landschapsontwikkelingsplan wordt hierbij ingezet op handreikingen voor een identiteitsvoller en kwalitatief beter landschap, ook wel samen te vatten onder de noemer 'landschappelijke versterking'.

Er worden 5 zones binnen Oude Rijnland onderscheiden, die hierna afzonderlijk worden toegelicht.

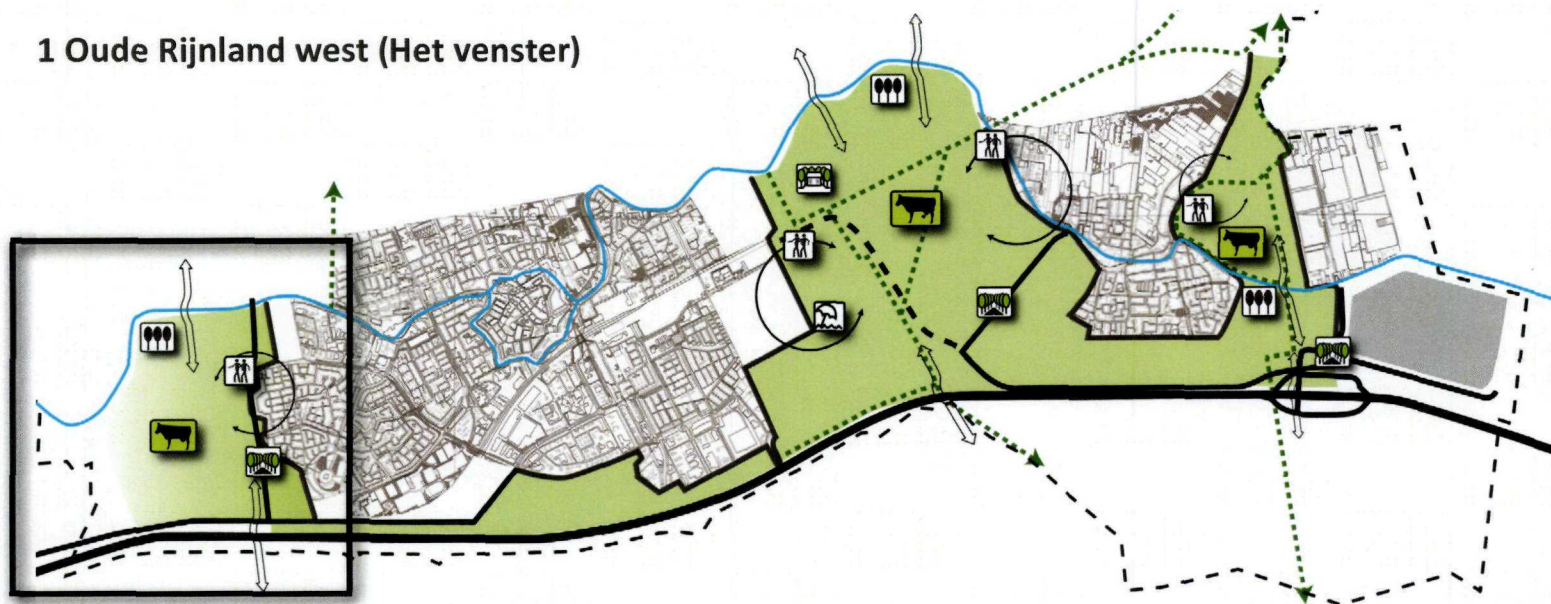

1. Oude Rijnland-west
2. Oude Rijnland-Woerden-zuid
3. Oude Rijnland-midden
4. Oude Rijnland-Harmelen-zuid
5. Oude Rijnland-oost

1 Oude Rijnland west (Het venster)

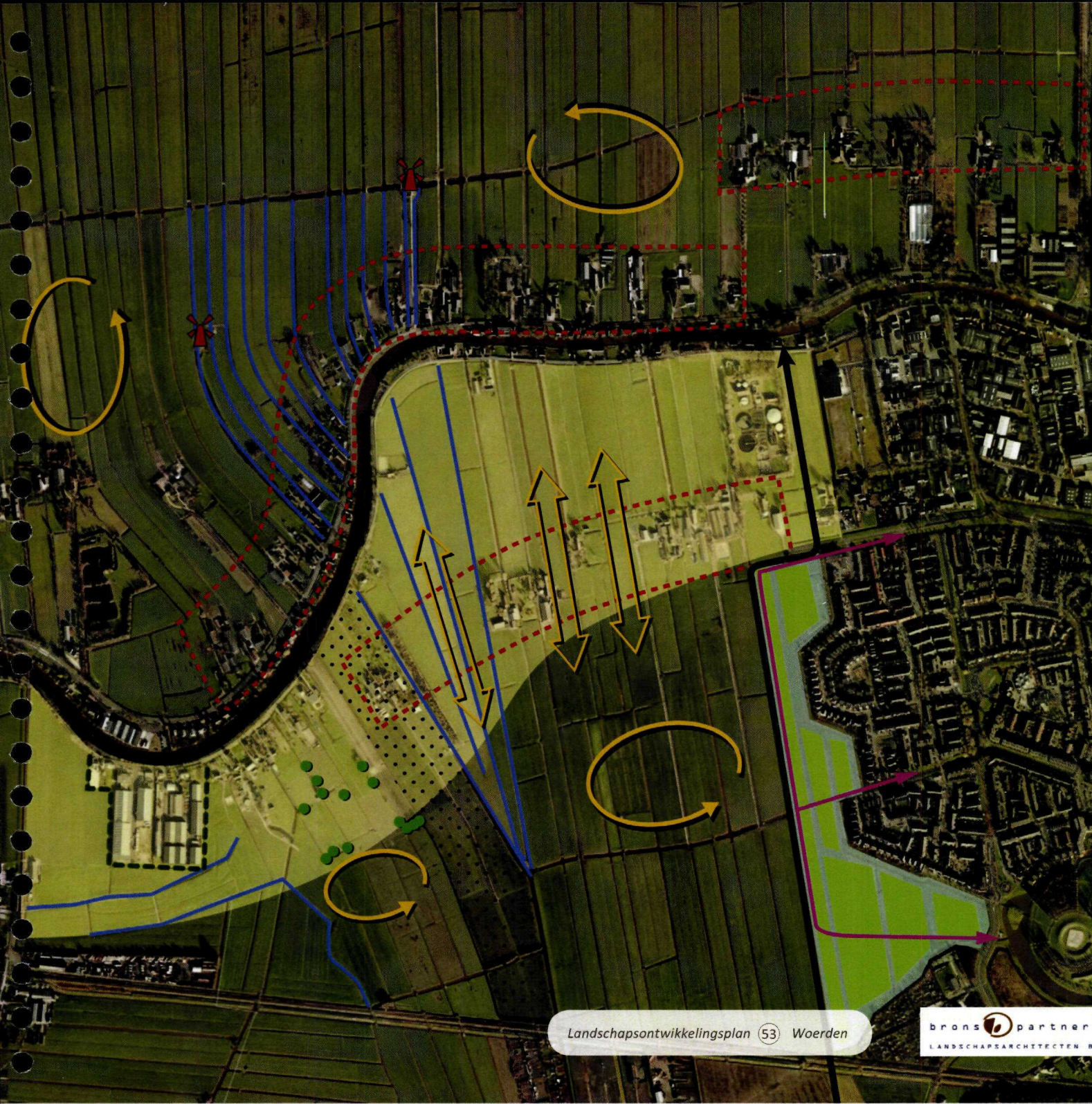

Het gebied ten westen van Woerden met een landelijke agrarische uitstraling: agrarische bedrijven met graslanden, een enkele maïsakker, boomgaarden, verspreid staande (boom) beplanting en singels. Opvallend zijn de lange oprijlanen vanaf de Barwoutswaarder het zuidelijk gelegen agrarische gebied in.

Dit gebied maakt onderdeel uit van 'Het Venster', een iconproject van het Groene Hart en tevens de enige schakel tussen het zuidelijk en het noordelijk deel van het Groene Hart. Voor de beleving van het landschap is ook het zicht vanaf de snelweg en vanuit de trein van belang.

Er komen in dit gebied twee volkstuincomplexen, een waterzuiveringsinstallatie en een slibdepot voor. Gekoppeld aan de Oude Rijn liggen enkele kleine bedrijven, die van oudsher aan het water thuishoren. Deze moeten echter niet te groot worden omdat dan het industriële karakter het landschap gaat overheersen.

De bebouwingsrand van Woerden, Weidepad, vormt een tamelijk harde grens. Vanuit de omgeving is deze rand slechts vanaf een beperkt aantal plekken beleefbaar, zoals bij de knik in de Oude Rijn en in de toekomst wanneer de recreatieve ontsluiting hier wordt verbeterd.

OUDE RIJNLAND WEST

Behouden open weidegebied

Behouden / versterken
doorzichten tussen erven over de
oeverwal.

Historisch bebouwingslint,
erfplanting stimuleren

Aandacht voor inpassing

Behouden bijzondere
verkaveling, slotenpatroon

Zoekgebied nieuwe
(kleinschalige) boomgaarden

Boomgaarden behouden /
versterken

Behouden en versterken solitaire
bomen

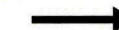
Verzachten harde
bebouwingsrand Woerden-west

Ommetje versterken / uitbreiden

Behouden en herkenbaar
maken molens, opnemen in
wandelpad

A12 Bravo deelproject 4
(indicatief)

INTEGRALE AANPAK LANDSCHAPSVERSTERKING

Dit betekent dat bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen, bijvoorbeeld (agrarische) bedrijfsuitbreidingen gekeken dient te worden of ook andere landschapsdoelen (aanbrengen beplantingen, recreatieve routes) meegenomen kunnen worden bij de realisatie van het hoofddoel. Door actief te participeren in de planvorming van het Venster Bodegraven-Woerden is het wellicht mogelijk mee te liften met behoud van kwaliteiten, zoals de relatieve openheid en het lint op afstand van de Oude Rijn, en versterking van de toegankelijkheid en verbinding met het Veenweideland.

In Oude Rijnland west is van belang:

- Aandacht voor de instandhouding van de beeldkwaliteit van het historische bebouwingslint gelegen achter de Oude Rijn (Aan de zuidzijde in het verlengde van de Hollandbaan en aan de noordzijde bij Rietveld, De Bree en Weijland);

Lange opritten en openheid zijn kenmerkend voor dit gebied

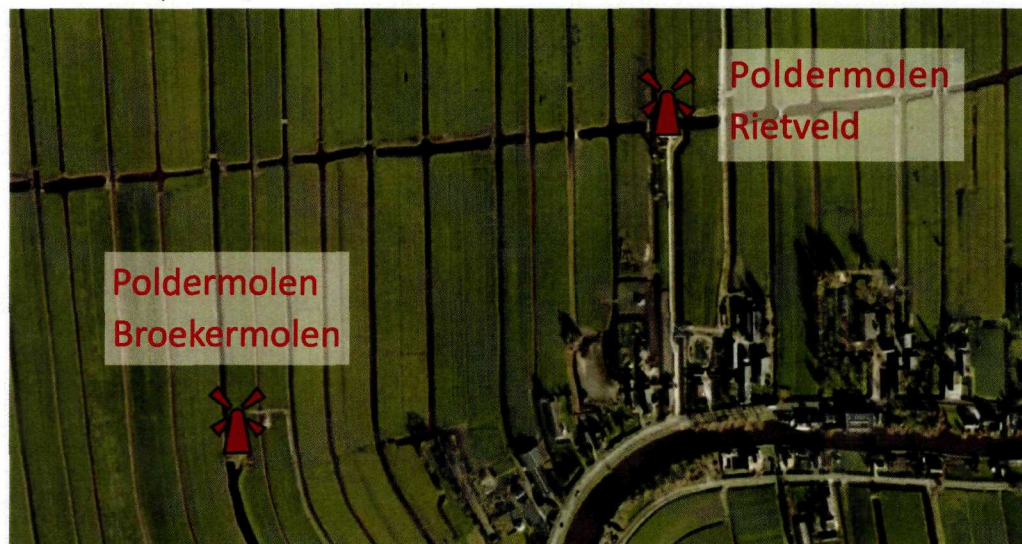

- Het in stand houden of versterken van de openheid, zichtlijnen in stand houden in het lint langs de Oude Rijn (in noord-zuid-richting tussen de bebouwing);

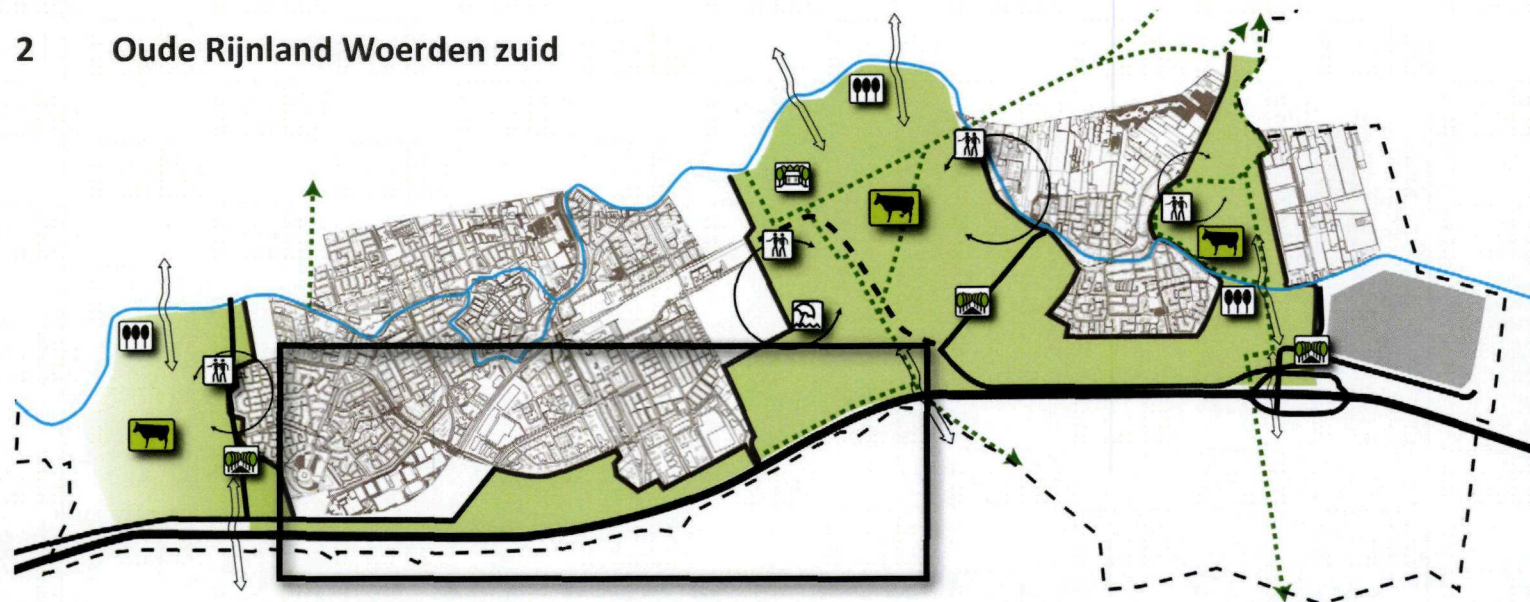
- Het terugbrengen van de landschapskarakteristiek van boomgaarden door behouden en goed beheren van bestaande (hoogstam-)boomgaarden en nieuwe aanplant van fruitbomen te stimuleren op de oeverwallen van de Oude Rijn. Dit kan echter niet overal vanwege de gelijktijdige wens om zichtlijnen te behouden;
- Het in stand houden en versterken van noord-zuid gerichte beplantingssingels en beplantingen langs de weilanden en boomgaarden, waardoor de kleinschaligheid van het gebied duidelijker zichtbaar wordt;

- Ruime erfbeplantingen onderdeel laten zijn van erfinrichting bij herrangschikking, uitbreiding, functiewijziging of bestemmingsplanwijziging om ervoor te zorgen dat ook moderne agrarische bedrijven en woningen een groene, kleinschalige uitstraling behouden of krijgen die past in Oude Rijnland;
- Solitaire boombeplantingen in stand houden of aanbrengen omdat deze 'vrij geplaatste' exemplaren een belangrijke bijdrage leveren aan het pittoreske landschapsbeeld;

- Monumenten en cultuurhistorische locaties zoals voormalige poldermolen Broekermolen (Rijn, Zegveldebroek) en Poldermolen Rietveld behouden en herkenbaarder maken in landschap, opnemen in wandelroutes.

2 Oude Rijnland Woerden zuid

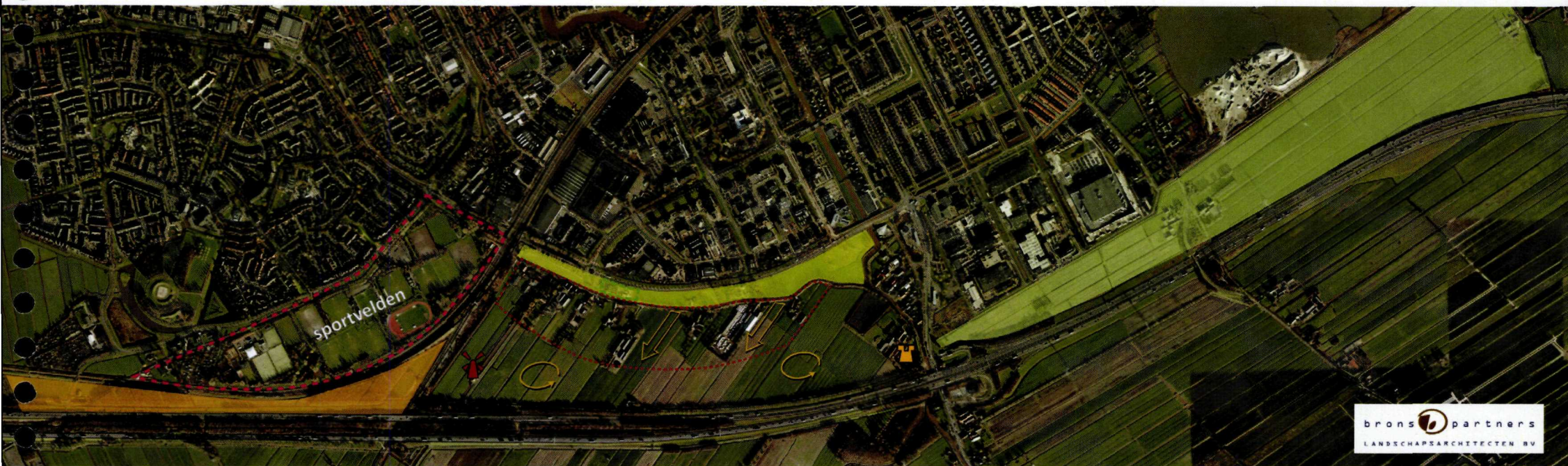
Aan de zuidzijde van Woerden tussen de Kromwijkerdijk en de Parallelweg-oost is een agrarische gebied met enkele boomgaarden en een waardevol cultuurhistorisch lint met verspreid liggende erven aan de Kromwijkerdijk. Het gebied is cultuurhistorisch, landschappelijk en recreatief waardevol. Het autoluwe karakter versterkt de waarde voor de recreant. Landschappelijk gezien is het gebied tussen de bebouwingsrand van Woerden (Wulverhorstbaan) en de A12 een geheel, hoewel het in twee bestemmingsplannen valt. De Kromwijkerwetering, met de Kromwijkerdijk en het bebouwingslint is de ruimtelijke drager (en ontginningsbasis) van het gebiedje. Er staan in dit lint met name aan de zuidzijde enkele monumentale boerderijen waarvan enkele Rijksmonumenten. Ook zijn er in de zuid-oostelijke hoek nog restanten van het middeleeuwse kasteel

Wulverhorst en is er het gemaal langs het Kromwijkerpad dat een cultuurhistorische waarde vertegenwoordigt.

Een aantal van de erven in dit lint is veranderd in een niet-agrarisch bedrijf, zoals een caravanbouwbedrijf of een natuursteenhandel. De grootte van de erven van de niet-agrarische bedrijven valt op; deze nemen in tegenstelling tot een agrarisch erf soms de gehele breedte van de slagenverkaveling in, waardoor doorzicht op het achterland verloren is gegaan.

Het gebied is in de structuurvisie benoemd als voortuin voor Woerden. Vanuit landschappelijk en cultuurhistorisch oogpunt is het zeer wenselijk dat dit gebied als een geheel behouden blijft voor directe uitloop vanuit Woerden en een fraai zicht vanaf de A12.

OUDE RIJNLAND WOERDEN ZUID

 Bufferzone, afwisseling tussen open en besloten (met opgaande beplanting)

 Sportvelden

 Poldermolen Broekermolen (Papekop en Diemberbroek)

 Openheid groene corridor in stand houden

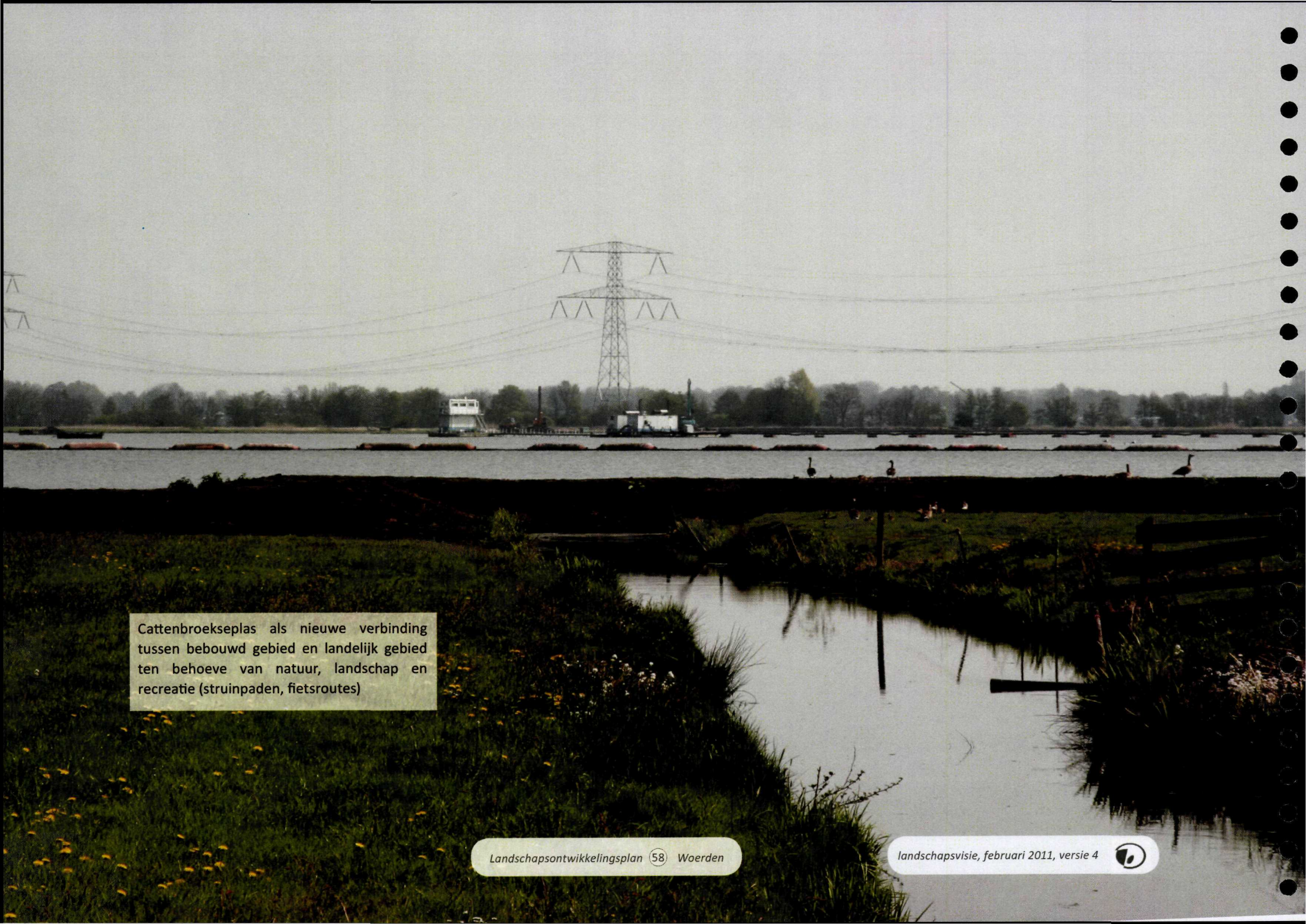
 Behouden cultuurhistorisch bebouwingslint met monumenten, versterken erfbeplanting en zoekgebied boomgaarden

 Open ruimte tussen erven in stand houden

 Vanuit landschappelijk en cultuurhistorisch oogpunt beschermen en behouden open weidegebied

 Restanten Kasteel Wulverhorst behouden

 Groene uitstraling behouden

Cattenbroekseplas als nieuwe verbinding tussen bebouwd gebied en landelijk gebied ten behoeve van natuur, landschap en recreatie (struinpaden, fietsroutes)

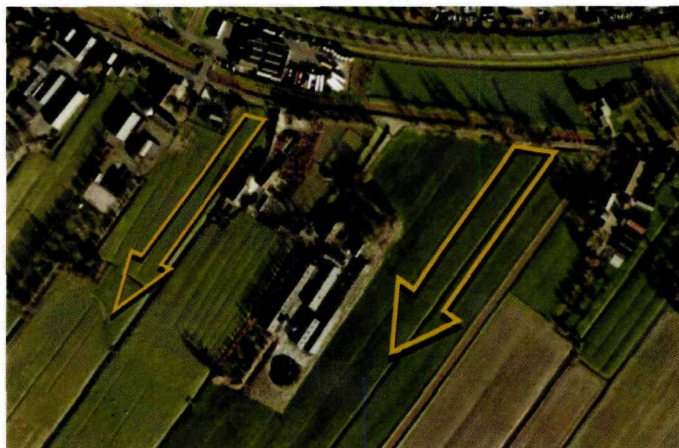
OUDE RIJNLAND TEN ZUIDEN VAN POLANEN EN CATTENBROEKSEPLAS

Vanaf de A12 is de grootschalige bedrijfsvestiging duidelijk waarneembaar. Het open weidelandschap vormt de groene buffer tussen rijksweg en het bedrijventerrein Polanen. Deze open groene ruimte loopt door na de Cattenbroekerdijk en vormt ook de grens met de Cattenbroekseplas. Het ontbreken van bebouwing op enkele erven na en de gaafheid van de open ruimte is een waardevolle kwaliteit. De 'representatieve voortuin', zoals de Structuurvisie schrijft zou door het in stand houden van dit herkenbare verkavelingslandschap al voldoende zijn. De Cattenbroekseplas zal naast een woonfunctie in Waterrijk langs de westelijke rand ook een recreatieve en natuurfunctie gaan vervullen.

In deze centraal gelegen bufferzone is van belang:

- Instandhouding herkenbaarheid landelijkheid en kleinschaligheid van Kromwijkerdijk;

- Aandacht voor de instandhouding van de beeldkwaliteit van het historische bebouwingslint langs de Kromwijkerdijk;
- Het in stand houden van de graslandpercelen en de openheid, zichtlijnen tussen de bestaande erven;

- Erfuitbreidingen qua maat en schaal laten passen bij schaal en maat bestaande erven en vrije tussenruimte en meer aandacht voor landschappelijke inpassing;

- Het terugbrengen van de landschapskarakteristiek van boomgaarden door nieuwe aanplant te stimuleren en instandhouding bestaande boomgaarden (ruime groene jas);

- Het in stand houden en versterken van noord-zuid gerichte singels en beplantingen langs de weilanden en boomgaarden;
- Ruime erfbeplantingen onderdeel laten zijn van bestaande erfinrichting en bij herrangschikking of uitbreiding;
- Groene corridor tussen Wulverhorstbaan en Kromwijkdijk in stand houden.

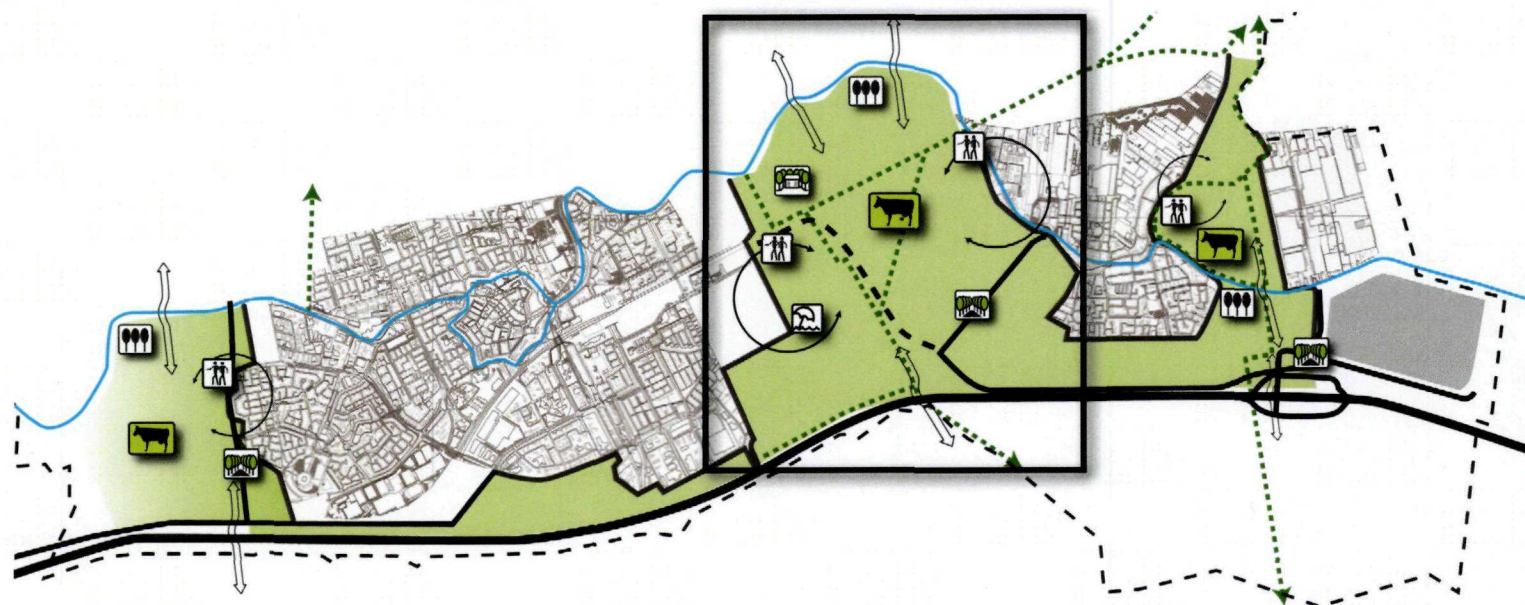

Kleine boomgaarden als onderdeel van de landschapsstructuur

Streefbeeld voor Oude Rijnland,
kleinschalig, afwisselend en met een rijke
beplantingsstructuur

3 Oude Rijnland midden, tussen Woerden en Harmelen

De Cattebroekseplas met haar groene rand vormt de nieuwe westgrens van het open weidegebied tussen Woerden en de zachte rand van erven met erfbeplantingen, boomgaarden en verspreid liggende bebouwing aan het oostelijke historische bebouwingslint langs de Oude Rijn, Haanwijk, met daarachter de bebouwing van Harmelen. Het grotendeels open weidegebied, met nog een enkele boomgaarden van formaat en een enkele houtsingel en de cultuurhistorisch waardevolle poldermolens Breeveld, Dammolen en de Haanwijkse molenvliet, is als karakteristiek Groene Hart gebied te beschouwen. De slagenverkaveling met nog een gave gerende verkavelingsvorm is bijzonder. Door de doorsnijding

van het spoor en de ontoegankelijkheid is het gebied op de luchtfoto beter te ervaren dan in het veld. De erven zijn nog relatief kleinschalig en hebben een overwegend agrarisch karakter. De landelijk aandoende weg langs de Oude Rijn Haanwijk is beeldbepalend en bepaalt mede de identiteit van dit cultuurhistorisch waardevolle lint.

Er wordt een recreatief ommetje ontwikkeld rond de zuidelijke plas, de recreatieplas. Bij dit ommetje kan aandacht besteed worden aan cultuurhistorische aspecten, zoals het bijzondere slotenpatroon van Breeveld, dat hier in een punt uitloopt en het beloken land, een restverkaveling. De route kan hier mogelijk op worden aangepast.

OUDE RIJNLAND MIDDEN

Historische bebouwingslint, Haanwijk, langs de Oude Rijn in stand houden.

Poldermolen Haanwijk, als cultuurhistorische locatie, opnemen in wandelroute ter versterking identiteit van deze plek. Informatiepaneel met uitleg functioneren Molenvliet.

Boomgaarden (laagstam) als onderdeel van historisch lint in stand houden en versterken.

Openheid behouden

Gerende verkaveling met singel beplanting in stand houden

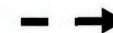
Kade- en kavelgrensbeplanting in stand houden / versterken (indicatief)

Ommetje rondom plas ontwikkelen

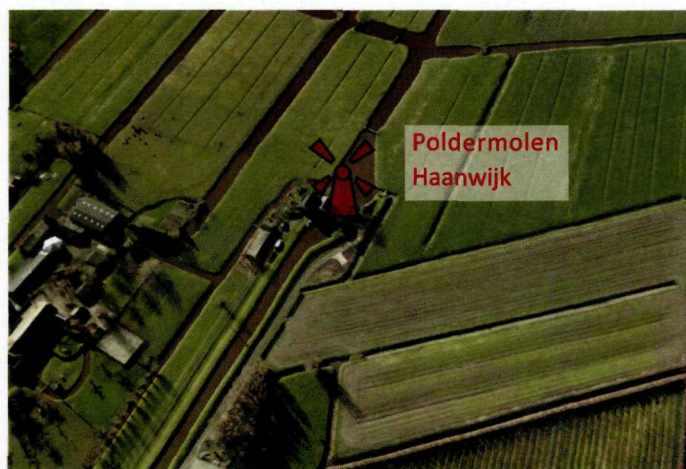
A12 Bravo deelproject 6a en 6b

A12 Bravo deelproject 6c en landschappelijke inpassingseisen die recht doen aan gebied

Waardevolle gerende verkaveling in de polder Haanwijk

Herkenbare karakteristieke molengang in de polder Haanwijk

De centraal gelegen bufferzone is een waardevol onderdeel van Oude Rijnland, de volgende aandachtspunten zijn daarom van belang:

- De openheid van de polder is uniek, inclusief de middeleeuwse verkaveling, inpassing van een nieuw wegtracé, BRAVO, zal de openheid en afleesbare structuur onherstelbaar aantasten. Het wegtracé meer langs de noordrand nabij de spoorlijn situeren zal de afleesbaarheid van het landschap en haar openheid in stand kunnen houden. Aandacht bij de nadere uitwerkingen voor de openheid en instandhouding van dit landschap is dan ook van belang;
- Aandacht voor de instandhouding van de beeldkwaliteit van het historisch bebouwingslint, Breeveld, Haanwijk inclusief het jaagpad. Ook de beeldkwaliteit van de individuele erven met de bijbehorend erfindeling is hier van belang. Het in stand houden of versterken van de openheid, zichtlijnen in dit lint langs de Oude Rijn en de doorzichten in het lint tussen de erven maakt hier onderdeel van uit;
- Het terugbrengen van de landschapskarakteristiek van (hoogstam)boomgaarden door nieuwe aanplant te stimuleren langs de oevers nabij de erven van de Oude Rijn;
- Het behouden van kavelgrensbeplantingen en singels, bij voorkeur openbaar toegankelijk. Waar mogelijk nieuwe kavelgrensbeplantingen toevoegen;
- Ruime erfbeplantingen onderdeel laten zijn van erfinrichting;
- Solitaire boombeplantingen in stand houden of aanbrengen;
- Historische locaties poldermolen Breeveld, Dammolen en de Haanwijkse molenvliet herkenbaarder maken in landschap, opnemen in recreatieve informatieve wandelroutes .

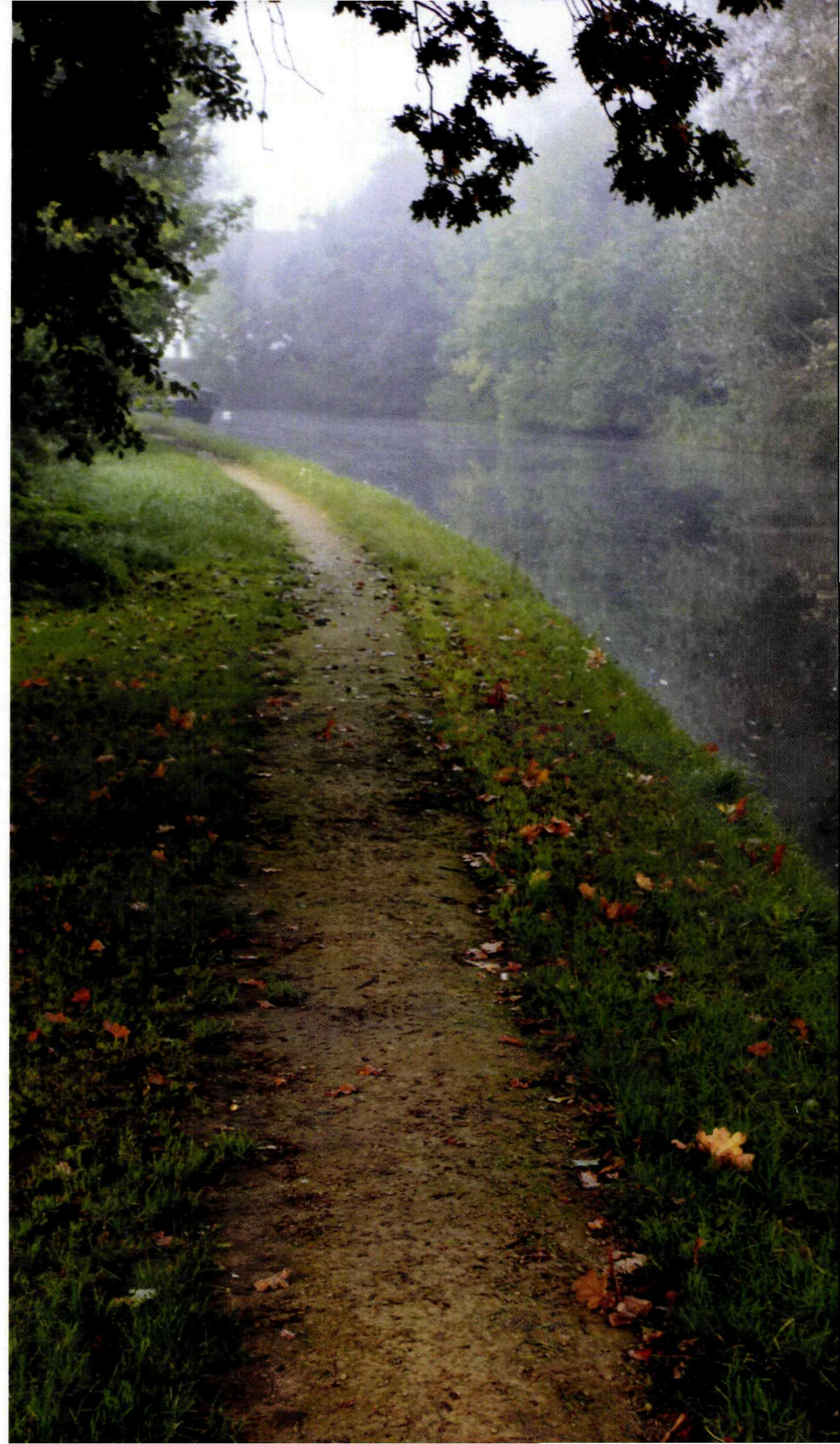

Openheid

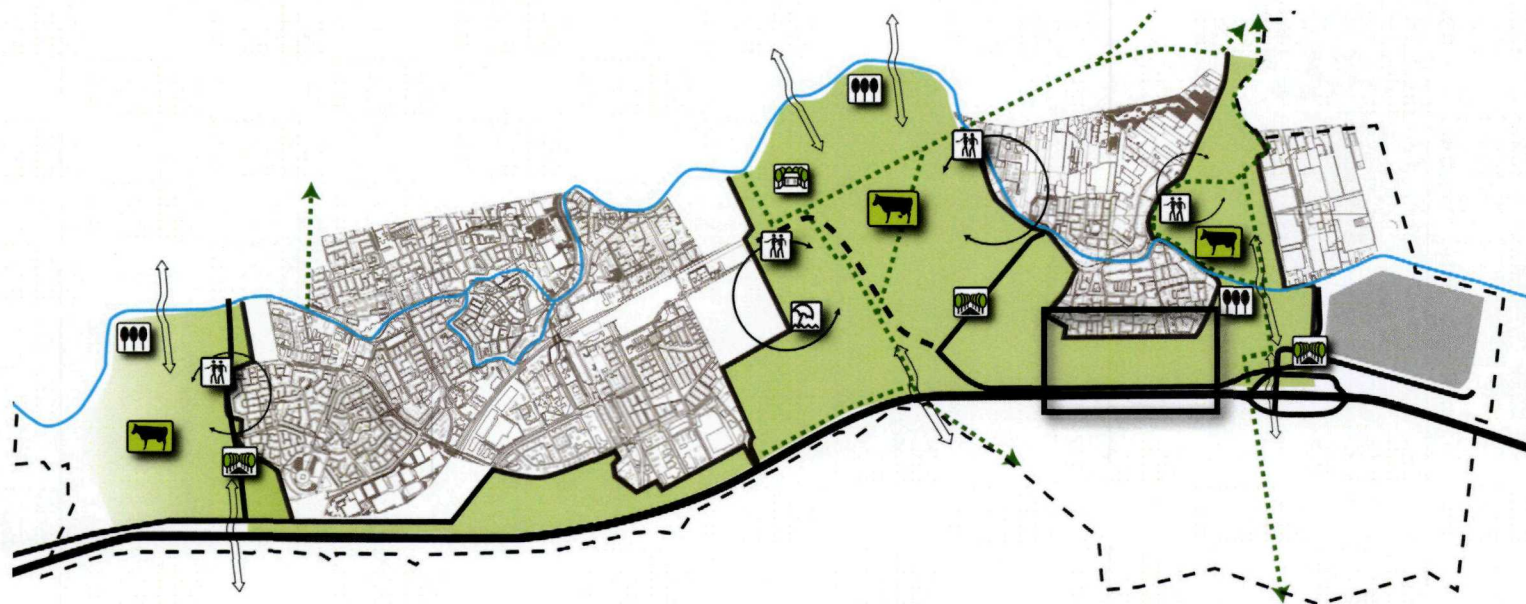

Karakteristieke boerderij met erfbeplanting

Jaagpad

4 Oude Rijnland – Harmelen zuidzijde (Groenendaal)

Vanaf de A12 vormen het open weidelandschap en de maïsakkers een groene buffer tussen de A12 en de woonwijk Groenendaal. In het grotere geheel vormt het een onderdeel van het weidelandschap. Instandhouding van deze open onbebouwde ruimte past bij de landschappelijke karakteristiek van dit gebied.

AANDACHTSPUNTEN EN HANDREIKINGEN

Behouden openheid; verdere uitbreidingen van stadsrandfuncties, is vanuit de landschappelijke context hier niet gewenst;

De zware laanbeplanting, essen, van het Groenendaal geven de woonwijk een waardevolle groene rand;

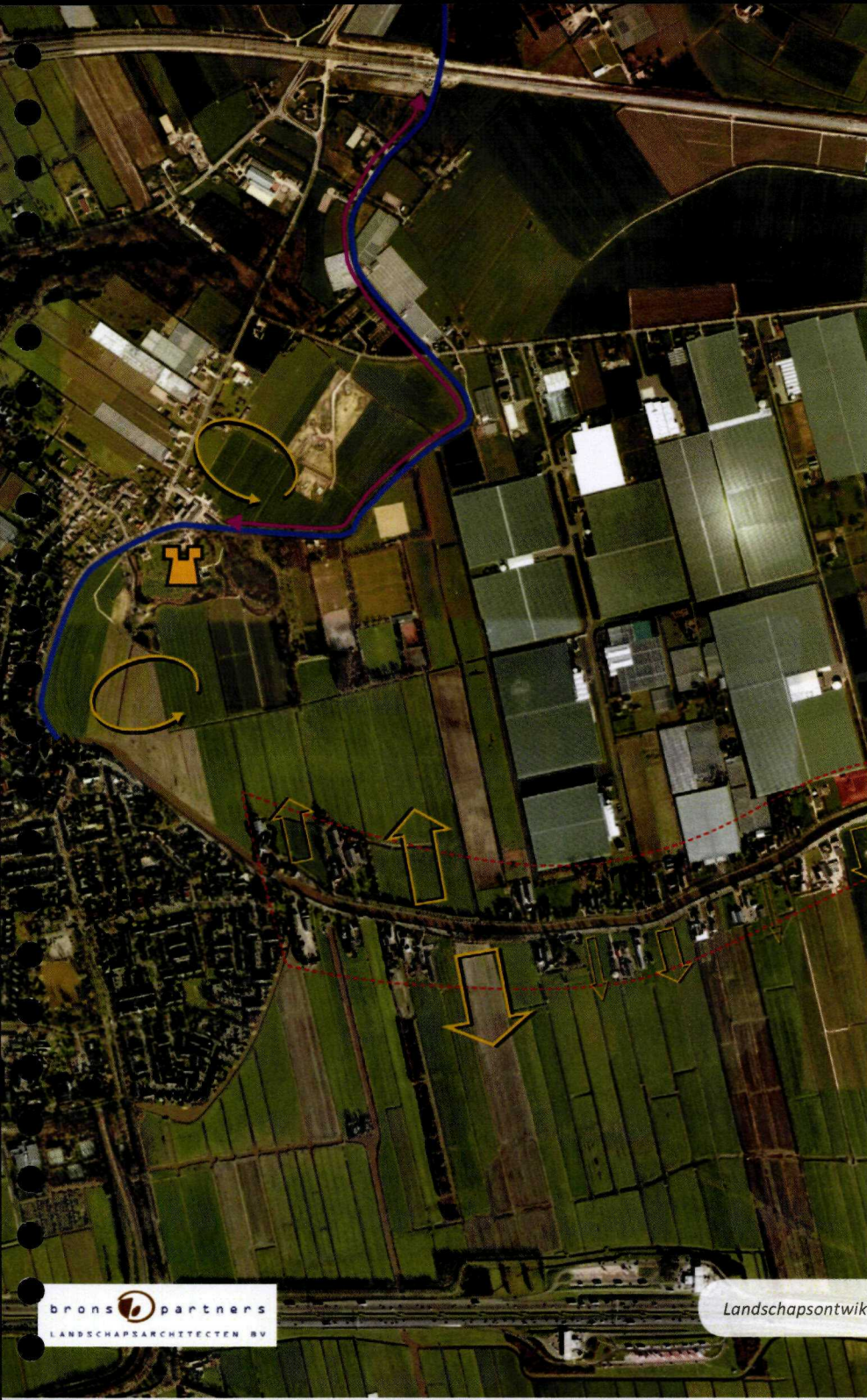
De recentelijk gebouwde manege is landschappelijk zeer minimaal ingepast, een forsere erfbeplanting is gezien het volume van de opstallen hier gewenst.

5 Oude Rijnland oostzijde

Het agrarische buitengebied heeft met de introductie van de grootschalige kassen een duidelijke stempel gedrukt op de beleving van het gebied. Van een open weidegebied is het centrale deel veranderd in een besloten grootschalig kassengebied.

De bebouwing langs de Harmelerwaard, aan de zuidzijde van het kassencomplex, is kleinschalig en bestaat grotendeels uit karakteristieke boerderijen gelegen op de oeverwal langs de Oude Rijn en een korenmolen, de Verwachting.

OUDE RIJNLAND OOSTZIJDE

- Toegankelijkheid versterken riviervtje Bijleveld voor wandelaars
- Wandelroute ontwikkelen (keuze welke oever en trace indicatief)
- Behouden karakter lint
- Doorzichten behouden in lint
- Behouden kasteel Harmelen met duiventoren en parkinrichting
- Behouden openheid en zicht op Harmelen

Dit waterreservoir is niet landschappelijk ingepast

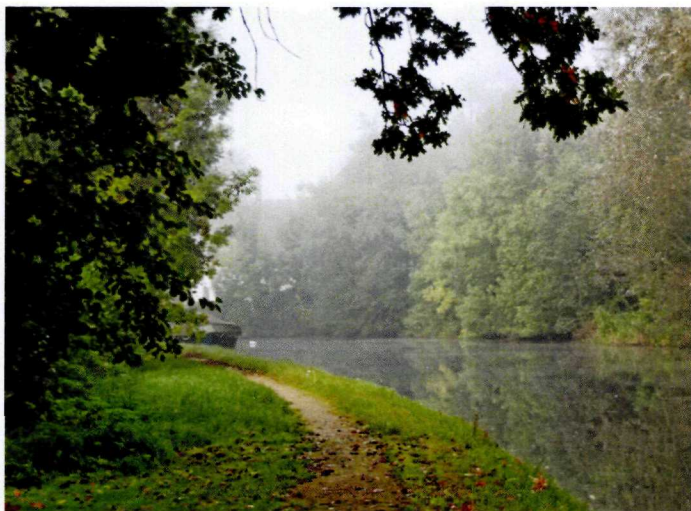
Bij de nieuwbouw in dit lint Harmelerwaard, vooral de woningen bij de kassencomplexen is de kleinschaligheid en verscheidenheid van bebouwing en erfbeplanting geen uitgangspunt geweest voor de vaak opvallende nieuwe woningen. De beeldkwaliteit is dan ook niet in overeenstemming met het karakter van dit historische lint, met karakteristieke boerderijen, boomgaarden en erfbeplantingen.

De wegen rondom het kassencomplex zoals de Heldamweg en de bermen ogen verzorgd en groen. Vanaf de Harmelerwaard valt het kassencomplex deels weg achter de lintbebouwing. Bij de waterreservoirs soms gelegen langs de openbare weg is nog geen sprake van een landschappelijke inpassing.

Het kassengebied oogt als een eigen landschap, strak ingericht met soms nog verrassende kleine wegen met verspreid liggende beplanting en verspreid liggende woonhuizen tussen de kassen.

Het stroomverloop van de Oude Rijn aan de meer noordelijke zijde van Harmelen laat een waardevol kleinschalig lint zien aan weerszijden van de Oude Rijn tot aan Woerden toe. Haanwijk, Breeveld en Nes aan de zuidzijde en het Jaagpad, Geestdorp en Kruijin aan de noordzijde, vormen waardevolle cultuurhistorische en landschappelijke linten met hoge recreatieve waarden.

Jaagpad, waardevolle recreatieve route

Achterstallig onderhoud boomgaard

AANDACHTSPUNTEN EN HANDREIKINGEN

- Instandhouding kleinschaligheid van het bebouwingslint en haar beplantingen aan weerszijden van de Oude Rijn;
- Nieuwbouw in historisch lint qua schaal en maat laten aansluiten op ritme lint en grootte bebouwing;
- Doorzichten vanaf de Harmelerwaard en Utrechtsestraatweg behouden tussen erven;
- Behouden en versterken van kleinschalige boomgaarden langs de Oude Rijn;
- Recreatieve ontsluiting voor wandelaars en fietsers langs oude Rijn en Bijleveld versterken, door aanleg van een recreatieve route en hierdoor bijvoorbeeld de Haarroute verbinden met de Bloklandroute;
- Aandacht voor beeldkwaliteit, zichtlijnen en doorzichten, erfopbouw, materialisatie en kleurgebruik is gewenst voor de instandhouding van de waardevolle kleinschalige linten aan weerszijden van de Oude Rijn tussen Harmelen tot aan de westzijde van Woerden. Nieuwbouw in de linten dient qua beeldkwaliteit te passen in het lint qua opbouw van het erf en positionering van de bebouwing.

Voorbeeld beeldkwaliteit:
Dit voorbeeld gebruikt streekeigen materialen zoals een rieten kap, gepotdekseld boeiboord en een smetrand. Daarnaast heeft het een eigentijdse moderne vriendelijke uitstraling die op deze plaats op de oever van de Oude Rijn passend is.

Zo vormt bijvoorbeeld de afwisseling bij 's Gravensloot van karakteristieke bebouwing en open zichtrelaties naar het noorden toe een waardevol ensemble. Ook bij het toevoegen van nieuwbouw in dit lint dienen de zichtrelaties en de erfgransbeplanting in stand gehouden te worden. De beeldkwaliteit nieuwe woningen dient afgestemd te worden op de bestaan de kwaliteiten van de bebouwing. Dit is bij sommige nieuwbouw in Gravensloot onderbelicht gebleven.

Voorbeeld van nieuwbouw, 's Gravensloot, architectuur zonder relatie met het bebouwingslint en met harde beschoeiingen gebouwd in een waardevol landschappelijk lint. Door dicht op de perceelgrens te bouwen is er geen ruimte meer voor de karakteristieke erfgransbeplantingen.

Geen goed voorbeeld bebouwing in agrarisch lint

Geen ruimte meer voor kavelgransbeplanting

4.2

Handreikingen Veenweideland

In het onderdeel Veenweideland worden handreikingen van de visie uitgewerkt. In de visie wordt benadrukt dat de beleefbaarheid en de identiteit van dit stuk Groene Hart waardevol is. Het in stand houden van een kwaliteitsvol agrarische landschap, waarin gewerkt, gewoond en gerecreëerd kan worden, met aandacht voor de natuur en haar verbindingen, vormt dan ook uitgangspunt voor deze handreikingen.

In deze handreiking wordt ingegaan op:

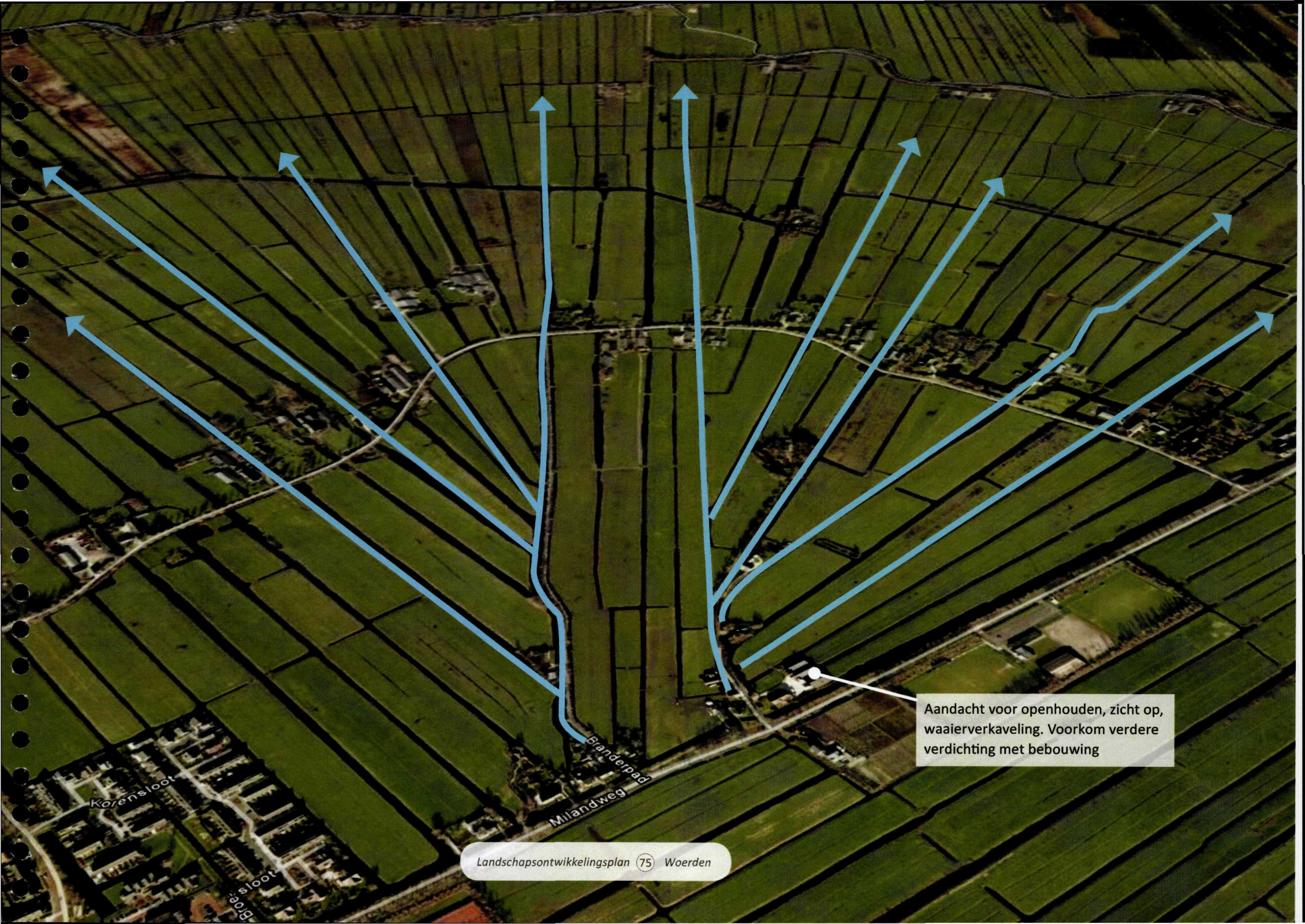
- Landschap: aandacht voor instandhouding zeldzame verkavelingspatronen;
- Kwalitatieve instandhouding van de kleinschaligheid van de bijzondere bebouwingslinten in het veen;
- Instandhouding en versterking van landschappelijke 'structuurlijnen' zoals de Grecht, Oude Meije, Rietveldse Kade, Hollandse Kade;
- Aandacht voor beeldkwaliteit bebouwingsranden van de dorpen;

1 Landschap, aandacht voor zeldzame verkavelingspatronen

Zeldzame cultuurhistorisch waardevolle verkavelingspatronen maken deel uit van het veenweideland, waarbij soms de exacte ontstaansgeschiedenis nog onduidelijk is.

In Woerden komen bijzondere kavelvormen voor, die ruimtelijk herkenbaar dienen te blijven. Daarbij kan er een informatiepaneel en bijvoorbeeld een pick-nick plek aan deze plek toegevoegd worden, enkele bijzondere locaties uitgelicht:

- Ten noorden van Zegveld: het Lagebroek geeft een fraaie waaievormige verkaveling weer, mogelijk een restverkaveling. De polder was vroeger (ten dele) een vaarpolder, waarbij de boerderijen over het water bereikbaar waren, maar de meeste hadden ook al eigen toegangspaden, zoals het Branderpad. De schraallanden bij de Oude Meije zijn tot 1940 voornamelijk varende bereikbaar geweest. Pas bij de uitvoering van de ruilverkaveling in 1960 - '61 zijn de boerderijen in het Lagebroek via de Rondweg met het omringende wegennet verbonden. Ook bijzonder is dat hier de Milandweg naar het verdwenen dorpje Mi voerde.

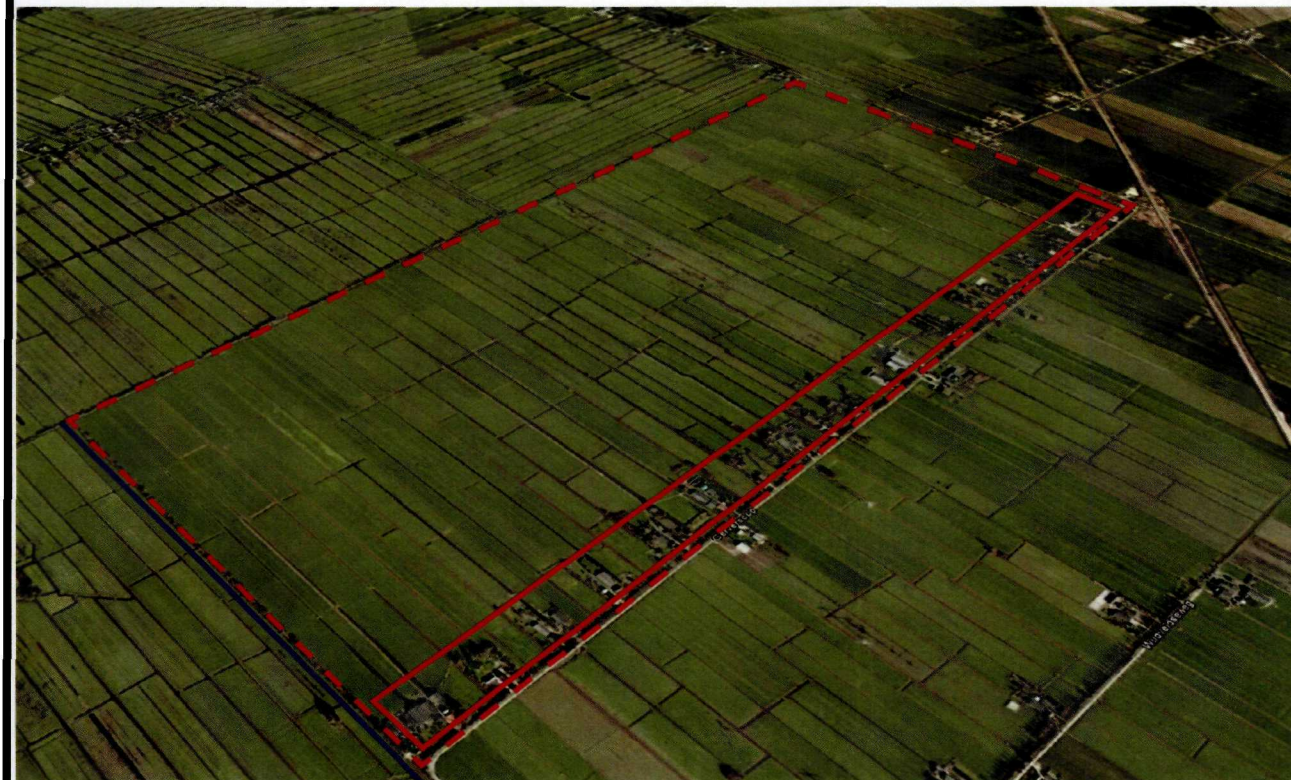

Aandacht voor openhouden, zicht op, waaierverkaveling. Voorkom verdere verdichting met bebouwing

Korensloot

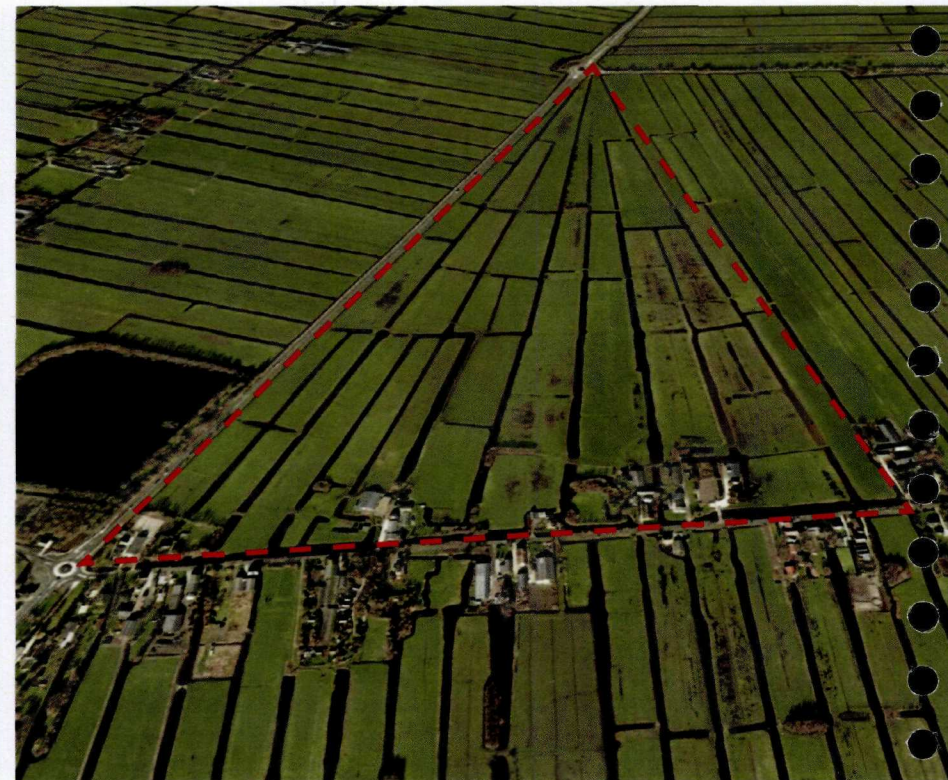
Brace sloot

Branderpad
Milandweg

In stand houden van het waardevol bebouwingslint. Bij uitbreiding van het erf of nieuwe ontwikkelingen de open ruimtes tussen de erven behouden. Diepte van het bouwblok passend in lint houden;

- Gerverscop is het voorbeeld van een regelmatige copeontginning, met boerderijen aan de Gerverscopsedijk, met een verkavelingsdiepte van 1200 meter en geheel omgeven door kades. Het water wordt via de Gerverscopsewetering en de Gerverscopse Molenvliet richting de Oude Rijn afgevoerd. Deze polder vormt een schoolvoorbeeld van dit type verkaveling.

- Een ander voorbeeld vormt Teckop, voorbeeld van een restontginning, waarbij een gerend verkavelingspatroon de regelmatige strokenverkaveling vervangt, ook wel blokland, ingesloten land of het beloken land, genoemd. In stand houding van deze typische verkaveling is gewenst

2 Kwalitatieve instandhouding van de kleinschaligheid van de bijzondere bebouwingslinten in het veen

KAMERIK

De bijzondere linten van Kamerik maken deel uit van de identiteit van het Woerdense Veenweideland. Het noord-zuid gerichte lint van Kamerik, al genoemd in 1131 met haar wetering en dubbelzijdige bebouwing en de 2 boerderijlinten aan weerszijden op enkele honderden meters afstand is zeer bijzonder. Deze linten worden landschappelijk en cultuurhistorisch zeer hoog gewaardeerd en moeten dan ook beschermd worden.

Het vasthouden van het unieke karakter, qua structuur en beeldkwaliteit, dient uitgangspunt te zijn bij toekomstige ontwikkelingen in het lint. Bij uitbreiding of sloop en nieuwbouw op de erven dient de karakteristiek van de erven behouden te blijven. Denk hierbij aan:

- Aandacht voor erfbeplantingen, boomgaarden, met soorten horend in het veenweidegebied;
- Aandacht voor in stand houden van de zichtlijnen van en naar de erven met de daarbij horende open tussenruimte;
- Bij uitbreidingen van het erf met bebouwing in de lengte richting bouwen waardoor er geen verdere verdichting van het erf en verkleining van de open tussenruimte optreedt;
- Aansluiten bij de karakteristieke opbouw van het erf;

Vastgroeiën van erven doorbreekt het karakteristieke ritme van besloten erf en open tussen ruimte.

- Aandacht voor de instandhouding van de karakteristieke openheid van de kavels, dus geen coniferenaanplant of kwekerijen;

- Inpassing van objecten op het erf in plaats van vrij op de percelen;

- In stand houden en versterken van de karakteristieke kavelgrensbeplantingen;

- In stand houden en versterken van de karakteristieke vrijliggende (pest)bosjes;

- Instandhouden en versterken kavelgrensbeplanting;

- Inpassen van paardenbakken bij voorkeur achter de bestaande bebouwing en niet naast of voor het bestaande erf. Waarbij landschappelijke beplanting de inpassing kan versterken;

- De afwisseling van de openheid en de linten met daarop de erven bepaalt de ruimtelijke karakteristiek. Recreatieve functies kunnen dan ook aantrekkelijk zijn, waarbij aandacht voor de schaalgrootte van belang is. Het toevoegen van linten met recreatiewoningen is weliswaar aantrekkelijk voor de recreant en exploitant, maar de schaalgrootte dient te passen bij de erven. Dit betekent dat lange linten een te grote impact hebben op de ruimtelijke karakteristiek van openheid, juist een van de kernkwaliteiten van dit gebied. Beter is om uit te gaan van het erf en recreatiewoningen in te passen in, of op de locatie van een overbodig geworden schuur, of direct gekoppeld aan het verlengde van het erf.

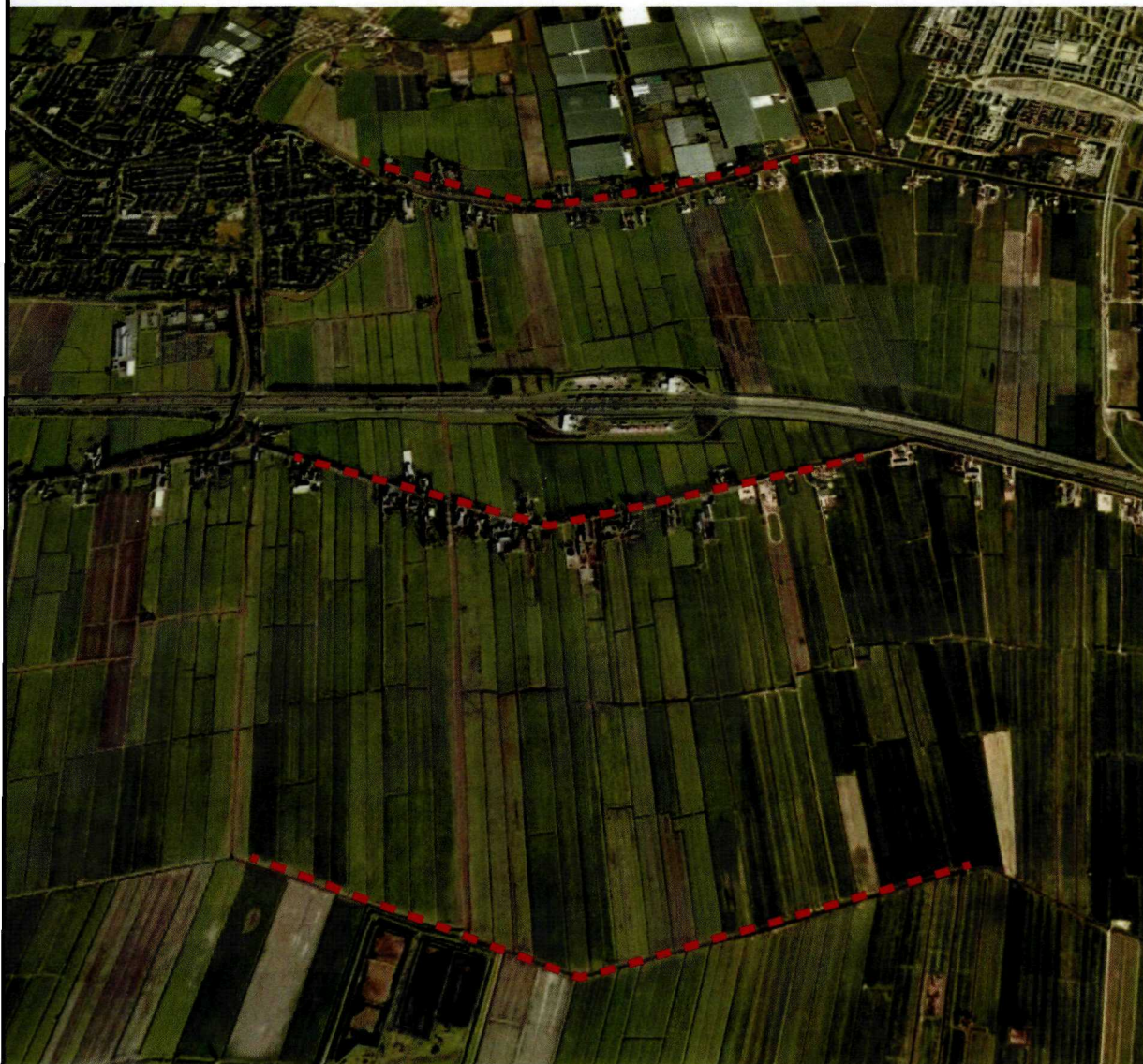
Voorbeeld van te grootschalige recreatievoorzieningen in het open veenweidegebied om de karakteristieke openheid daadwerkelijk te behouden.

ZEGVELD

Ook het lint van Zegveld met haar bebouwing aan weerszijden van de Hoofdweg is karakteristiek voor dit buitengebied. Voor het lint van Zegveld kan aan bovenstaande punten nog worden toegevoegd dat het agrarische karakter van het lint juist een eigen kwaliteit is die behouden dient te blijven. Dus een transformatie van agrarisch erf naar een 'bedrijfserf' in het lint betekent dat er andere eisen aan het gebruik gesteld gaan worden. Grotere verhardingsoppervlakten en een toename van bebouwing, waarbij vaak over de gehele breedte van het erf gebouwd wordt, is daarvan het effect. Hierdoor verdwijnt de unieke karakteristiek van het lint en is er sprake van een schaalbreuk met de bestaande erven qua grootte en opbouw.

De agrarische functie heeft het primaat voor het lint. Bij functieverandering van het erf of andere functies dient de schaal en maat van het erf uitgangspunt te blijven. Nieuwe bebouwing dient inpasbaar te zijn qua beeldkwaliteit en behoud van de karakteristiek van het lint. Grootschalige bedrijvigheid is ruimtelijk storend in het kleinschalige lint en past beter op een bedrijventerrein.

REIJERSCOOP

Het lint van de Reijerscop met haar bochten is een mooi voorbeeld van de wijze waarop de bochten van de Leidsche Rijn door de landmeters bij het uitzetten van de nieuw te maken ontginning werd doorgezet in de nieuwe achterkades van de polders Bijleveld en Reijerscop. De lengte van 1250 meter bleef hierbij gelijk. Ook de zuidelijke gelegen Oude wetering heeft het zelfde 'bochtenwerk in haar verkaveling.

Het lint doet landelijk aan, de rijksweg is verstopt achter de geluidwering en nauwelijks merkbaar. De boerderijen en woningen liggen verspreid aan het lint. De paardenbakken, die hier veelvuldig voorkomen liggen achter de boerderijen gesitueerd en vallen nauwelijks op.

Bij inpassing van nieuwe bebouwing dient er goed op de landelijke karakteristiek gelet te worden, zoals de bebouwing, situering en materiaalgebruik van gevels (kleur en type steen) en verhardingsmateriaal (grind, gebakken klinkers). Het gebruik van exotische materialen moet bij voorkeur voorkomen worden. De samenhang op het erf wordt met beplanting versterkt. Een erf omvat namelijk gebouwen met verschillende korrelgrootte, gerangschikt in een informele setting, die als ruimtelijke eenheid herkenbaar moeten zijn; het erf als vanzelfsprekend geheel in het lint. Bijgebouwen achter het hoofdgebouw plaatsen.

Handreikingen: Instandhouding van kleinschaligheid van het landelijke lint door:

- Afstand tussen bebouwing te respecteren;
- Nieuwe bijgebouwen achter op het erf te plaatsen in het verlengde van de verkaveling;
- Nieuwe woningen qua beeldkwaliteit af te stemmen op het lint, qua typologie, situering en materiaalgebruik;
- Aandacht voor erfbeplantingen en kavelgrensbeplanting en deze ook onderdeel van het erf laten zijn bij ruimtelijke veranderingen, zoals nieuwbouw of bij herstel van het erf.

Aanbevolen wordt om nader onderzoek te doen naar wat de specifieke, karakteristieke bouwstijl en erfinrichting is in Woerden en de ruimere regio. Hier kan dan met een hedendaagse draai inspiratie uit worden geput, op zo'n manier dat het streekeigen beeld behouden blijft en er toch sprake kan zijn van culturele vernieuwing.

*Boven: karakteristieke opbouw en
bouwstijl boerderij en erf
Onder: Nieuwbouw doorbreekt historisch
passende bouwstijl en erfopbouw,
onder meer doordat bijgebouw aan
hoofdgebouw vastzit, geheel kale voortuin
en harde oeverbeschoeiing*

3 Instandhouding en versterking van landschappelijke 'structuurlijnen', zoals de Grecht, Oude Meije, Rietveldse Kade en Hollandse Kade

Deze structuurlijnen van waterloop, riviertje en kaden zijn onderdeel van de identiteit van dit veenweidegebied. Instandhouding van de gave structuur is het uitgangspunt. Daarnaast kan de beleefbaarheid van deze belangrijke landschappelijke elementen worden verbeterd door er paden langs te leggen. Ook het aanbrengen van landschappelijke beplanting kan bijdragen aan de versterking van de hoofdstructuur. Onderstaande wandelroute laat zien hoe een dergelijke wandeling van 32 km er uit ziet. Wat opvalt is dat delen van de route langs de openbare weg lopen, meer paden door het land zou de beleefbaarheid van het gebied verder kunnen versterken.

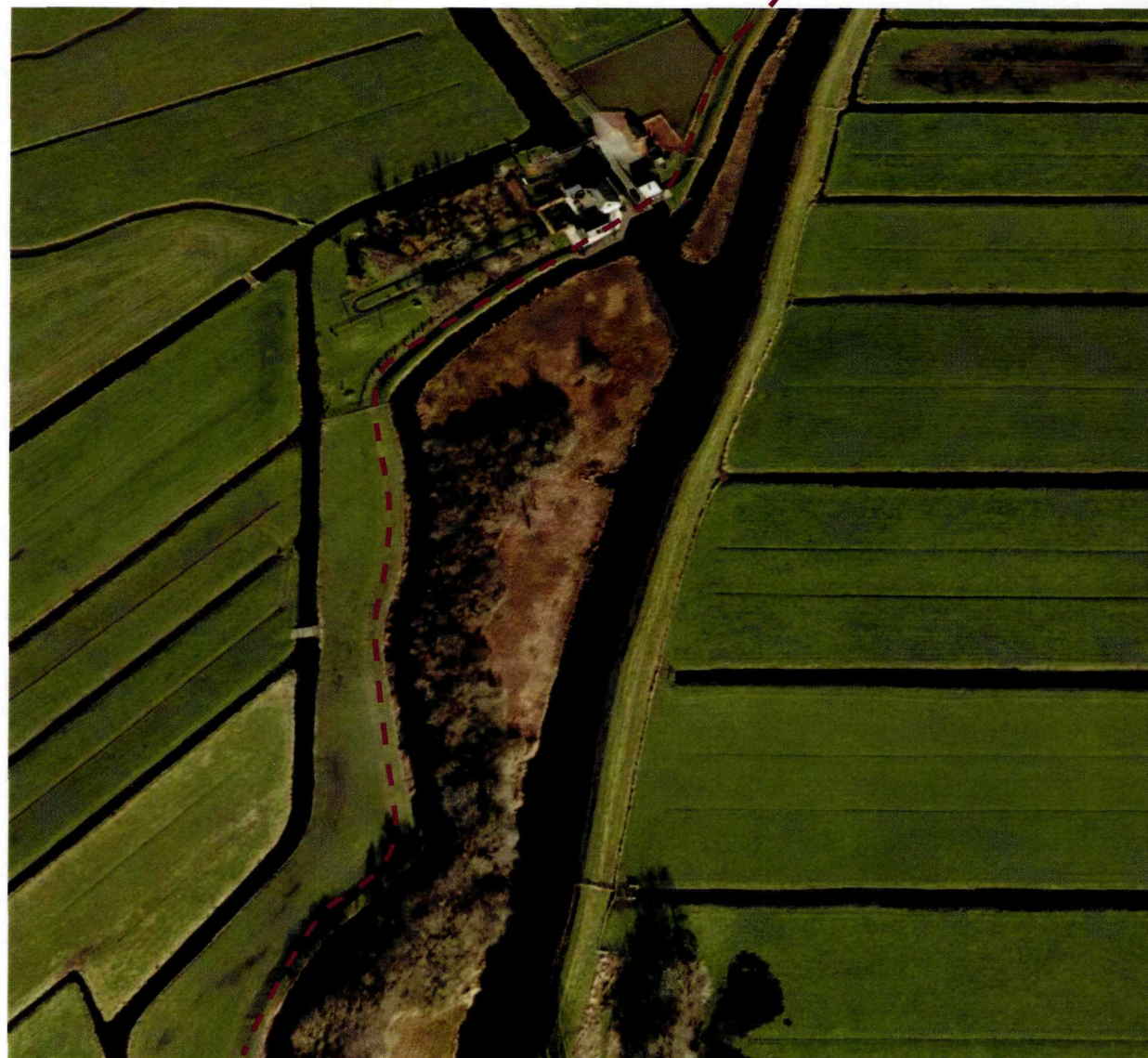
Verdere versterking van deze structuurlijnen door:

- Goede informatiepanelen langs de route over landschap, natuur en cultuurhistorie;
- Waarborgen ontsluitingen voor wandelaars en of fietsers;
- Instandhouding en versterking van de landschappelijke beplantingen langs ondermeer de kades;
- Blijven zoeken het verbeteren van de verbindingen naar meer 'landpaden', los van de openbare weg, zoals de langzaam verkeersverbinding tussen Zegveld en Kamerik;
- Versterken toegankelijkheid t.b.v. recreatie padenloop;
- Slechten van barrières in de gewenste verbindingen voor wandelaars, fietsers en de natuur.

Wandelroute langs de Hollandse kade, door sloten omgeven
vrij liggend verhard pad voor wandelaars, fietsers en agrarisch
gebruik.

Wandelroute langs de Grecht, onverhard pad voor wandelaars.

4 Aandacht beeldkwaliteit bebouwingsranden van de dorpen

De dorpen Zegveld, Kanis en Kamerik liggen onmiskenbaar in het 'Veenweideland'. De harde overgang tussen open land en bebouwing is binnen het LOP aandachtspunt.

Juist de beleving van de grote open groene ruimte en de overgang naar de planmatig opgezette bebouwingsrand van de woonbuurten en bedrijfsterreinen van de dorpen levert een beeld op wat niet af lijkt te zijn. De overgang komt vaak 'hard' over. Vaak is de bebouwingsrand in zijn geheel waarneembaar en ontbreekt beplanting in de vorm van bomen en of bosjes. Ook is de bebouwing vaak tot aan de uiterste grens van het perceel gebouwd waardoor er geen ruimte meer is voor beplantingen. Soms markeert een watergang de grens van land en bebouwing, maar lang niet altijd.

Harde overgang bij Zegveld, wel een watergang als duidelijke overgang, geen ruimte voor landschappelijke inpassing met beplantingen.

Ongewenste stadrandactiviteiten aan de rand van Zegveld. Door vergraven kavel met dwarssloten en het deels dempen van de langssloot, dit werkt verrommeling in de hand.

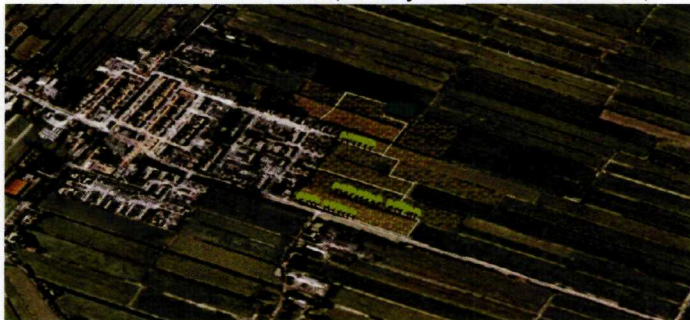

De Breudijk ligt op de overgang tussen het Oude Rijnland en Veenweideland. Behouden van het lintkarakter met diverse vrijliggende erven.

BEELDKWALITEIT INSPIRATIEBRON VOOR RUIMTELIJKE KWALITEIT

De overgang tussen 'land' en woonwijk kan visueel aantrekkelijker worden door de woonbuurt als een 'groot groen erf te beschouwen', een structuur die passend is voor het veenweidelandschap.

- Dit betekent dat uitgaande van de huidige staat een bomenrij, groepen bomen, een bosje, een uitgroeiend struweel tot een gedifferentieerde markering komt, zoals op de erven vaak te zien is. Per locatie en aanzicht zal nader bekeken dienen te worden welke ruimtelijke mogelijkheden er liggen voor het aanbrengen van de groene 'mantel' en waaruit de mantel dan het best kan bestaan. Houdt voldoende ruimte voor de oever en de bermen, bouw niet alles tot de perceelrand vol;
- Ook het consequent doorvoeren van de grens middels een watergang maakt de ruimtelijke identiteit tussen weideland en woonbuurt, bedrijventerrein helderder;

- Wanneer een buurt in het verleden krap is aangelegd en er een scherpe overgang naar het landelijk gebied is, kan beplanting in de kavelstructuur de aanblik verzachten. De bewoners behouden hun uitzicht en vanaf de weg wordt de huizenrand deels aan het zicht onttrokken;

Nieuwbouwactiviteiten aan de noordrand van Kamerik. Een duidelijke waterstructuur omringt de nieuwbouw, ruimte voor landschappelijke inpassing lijkt niet aanwezig.

- Bij nieuwbouw dient een ruime 'groene' mantel in inclusief de 'waterscheiding' onderdeel te zijn van het uitbreidingsplan, waarbij de huidige verkaveling uitgangspunt is voor de ruimtelijke invulling;
- Hierbij geldt dat bestaande karakteristieken van de voorkomende architectuur, zoals archetypen, materiaalgebruik gevel, kleurgebruik gevel en kozijnen, materiaal dakafdekking (riet, pannen) gebruikt kan worden als inspiratiebron voor nieuwbouw;

Bij vrijstaande bebouwing geldt hierbij dat:

- Het ensemble van gebouwen een duidelijke hiërarchie vertoont met het woonhuis als hoofdgebouw en een wisselende korrelgrootte van de bebouwing.;
- De beeldkwaliteit van het gebouw past in het lint qua archetype, dus geen moderne gelijkvloerse villa tussen lint van boerderijen of herenboerderijen plaatsen;

- Aandacht voor erfbeplantingen, zoals erfgrensbeplantingen(bomenrijen, singels, hakhoutsingels) , waar mogelijk en passend boomgaarden, solitaire (vrucht) bomen;
- Materiaalgebruik verhardingen(grind, baksteen i.p.v. betonstenen), houdt voldoende delen van het erf half- of onverhard;

- Kleurgebruik gebouw en bijgebouw afstemmen op lokale gewoonten.

Zie ook het boek 'Linten in de leegte', waarin veel voorbeelden staan hoe zorgvuldig met de beeldkwaliteit in de linten kan worden omgegaan.

INDELING ERF

- Locatie schuur/garage t.o.v woonhuis: het hoofdgebouw staat aan de weg, de bijgebouwen daar achter (zoveel mogelijk achter het hoofdgebouw);
- Hoofdgebouw en bijgebouwen zijn gekoppeld aan oprit, welke doorzicht biedt op het achterliggende landschap;
- Verschil in uitstraling tussen voorerf en achtererf;
- Type hekwerk ondergeschikt aan gebouw;
- Zachte natuur vriendelijke oevers, geen bouwwerken van hardhoutbeschoeiingen ;
- Effect uitstraling buitenverlichting zo lokaal mogelijk houden;
- Bij paardenbak, deze achter op het erf plaatsen;
- Witte linten en witte hekwerken vervangen door gedempte kleuren;
- Houdt voldoende ruimte voor de oever en de bermen, bouw niet alles tot de perceelrand vol.

Een grapje mag.....

4.3

Handreikingen beplanting in het buitengebied

Lijst streekeigen beplanting op en rondom het erf

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Klei	Veen
Berk, ruwe	Betula pendula		X
Berk, zachte	Betula pubescens		X
Bes, aal	Ribes rubrum	X	
Bes, zwarte	Ribes nigrum	X	X
Beuk, gewone	Fagus sylvatica	X	
Beuk, haag	Carpinus betulus	X	
Eik, zomer	Quercus robur	X	
Els, zwarte	Alnus glutinosa	X	X
Es, gewone (ook treurvorm)	Fraxinus excelsior	X	
Esdoorn, veld	Acer campestre	X	
Gagel, wilde	Myrica gale		X
Hoogstamfruitbomen*	Pit- en steenvruchten	X	X
Hulst	Ilex aquifolium		X
Iep, gladde	Ulmus minor	X	
Iep, hollandse	Ulmus hybride	X	
Iep, ruwe	Ulmus glabra	X	
Iep, steel	Ulmus laevis	X	
Kamperfoelie, wilde	Lonicera periclymenum	X	X
Kardinaalsmuts, wilde	Euonymus europaeus	X	
Kastanje, paarde	Aesculus hippocastanum	X	
Kornoelje, gele	Cornus mas	X	
Kornoelje, rode	Cornus sanguinea	X	

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Klei	Veen
Liguster, wilde	Ligustrum vulgare	X	
Lijsterbes, gewone of rode	Sorbus aucuparia		X
Linde, grootbladig of zomer	Tillia platyphyllos	X	
Linde, hollandse	Tillia x vulgare	X	
Linde, kleinbladig of zomer	Tillia cordata	X	
Linde, zilver	Tillia tomentosa	X	
Meidoorn, eenstijlige	Crataegus monogyna	X	
Noot, okker	Juglans regia	X	
Noot, zwarte wal	Juglans nigra	X	
Plataan, gewone	Platanus x acerifolia	X	
Populier, euramerikaanse (beperkt)	Populus euramericana	X	
Populier, ratel	Populus tremula	X	X
Populier, zwarte	Populus nigra	X	
Populier, abeel, grauwe (beperkt)	Populus canescens	X	
Populier, abeel, witte	Populus alba	X	
Prunus, sleedoorn	Prunus spinosa	X	
Prunus, vogelkers	Prunus padus		X
Prunus, zoete kers	Prunus avium	X	
Roos, hond	Rosa canina	X	
Roos, elegantier	Rosa rubiginosa	X	
Sporkehout of vuilboom	Rhamnus frangula		X
Vlier, gewone	Sambucus nigra	X	
Wilg, amandel	Salix triandra	X	
Wilg, bittere	Salix purpurea	X	
Wilg, geoorde	Salix aurita		X
Wilg, grauwe	Salix cinerea		X

*Hoogstamfruitbomen

Peer

Conference, Brederode marode, Clapp's Favourite, Dirkjes peer, Gieser Wildeman, Jodenpeer, Juttepeer, Kleipeer, Kwee, St. Remy, Steenpeer, Suikerpeer, Triumph de Vienne

Appel

Cox, Bellefleur, Franse kroon, Goudreinette, Jonathan, Notarisappel, Princesse noble, Sterappels, Bramley's seedling

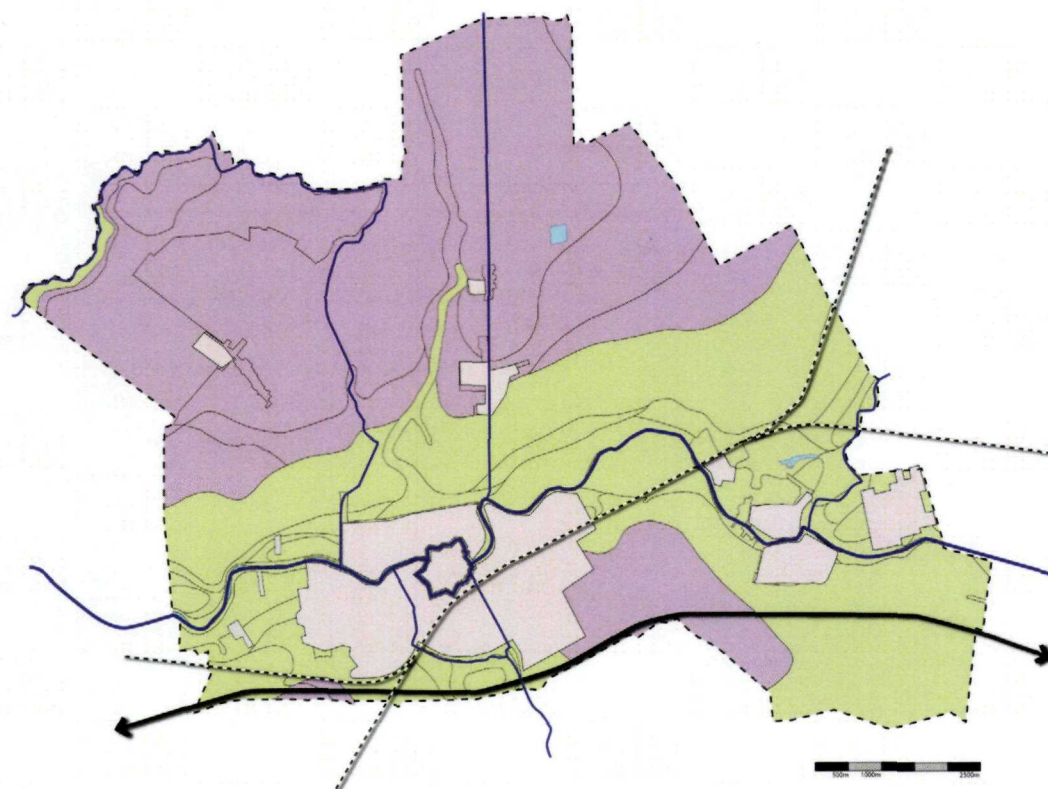
Pruim

Kwetsen, Reine Claude, Reine Victoria, Opal

Noot

Walnoot

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Klei	Veen
Wilg, kat	<i>Salix viminalis</i>	X	
Wilg, kraak	<i>Salix fragilis</i>	X	X
Wilg, kruip	<i>Salix repens</i>		X
Wilg, laurier	<i>Salix pentandra</i>		X
Wilg, schiet (geknot)	<i>Salix alba</i>	X	X
Wilg, schiet (niet geknot)	<i>Salix alba</i>	X	X

Lijst siertuinbeplanting, met een landschappelijk karakter

Met deze soorten kan een tuin worden aangelegd die, naast een interessant tuinbeeld, ook landschappelijke versterking biedt aan het landelijke karakter van het buitengebied. Mengen van soorten geeft een meer landelijk beeld en geniet de voorkeur boven het toepassen van grote hoeveelheden van dezelfde soort.

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
Boerenjasmijn	<i>Philadelphus-hybriden</i>
Buxus	<i>Buxus sempervirens</i>
Chinees klokje	<i>Forsythia x intermedia</i>
Fuchsia	<i>(half winterhard) Fuchsia magellanica 'Riccartonii'</i>
Gagel	<i>Myrica gale</i>
Gelderse roos	<i>Viburnum opulus</i>
Gouden regen	<i>Laburnum anagyroides/ Laburnum x watereri</i>
Hortensia	<i>Hydrangea macrophylla cv.</i>
Kardinaalsmuts	<i>Euonymus europaeus</i>
Klimmers	<i>bv. hortensia, bruidssluier, wilde kamperfoelie, druif</i>
Liguster	<i>Ligustrum ovalifolium</i>
Meidoorn	<i>Crataegus monogyna</i>
Oude rozen	<i>bv. gallica- en alba-rozen</i>
Perkrozen	
Pluimhortensia	<i>Hydrangea paniculata</i>
Ranonkelstruik	<i>Kerria japonica</i>
Ribes	<i>Ribes sanguineum</i>
Sering	<i>Syringa vulgaris cv.</i>
Sleedoorn	<i>Prunus spinosa</i>
Sneeuwbal	<i>Viburnum opulus 'Roseum'</i>
Taxus	<i>Taxus baccata</i>
Theeboompje	<i>Spiraea x billiardii</i>
Vlier	<i>Sambucus nigra</i>
Vogelkers	<i>Prunus padus</i>
Zoete kers	<i>Prunus avium</i>

Bepanting op het voorerf

De volgende bomen zijn geschikt als solitaire boom op het (voor)erf

Nederlanse naam	Wetenschappelijke naam
Berk	Betula spec
Beuk, gewone	Fagus sylvatica
Eik, zomer	Quercus robur
Els	Alnus glutinosa
Es	Fraxinus exelsior
Iep	Ulmus spec.
Kastanje, paarde	Aesculus hippocastanum
Linde	Tilia spec.
Populier	Populus spec.

De volgende struiken zijn geschikt als haag op en rond het (voor)erf

Nederlanse naam	Wetenschappelijke naam
Beuk, gewone (als haag)	Fagus sylvatica
Buxus	Buxus sempervirens
Haagbeuk	Carpinus betulus
Liguster	Ligustrum ovalifolium
Meidoorn, eenstijlige*	Crataegus monogyna
Veldesdoorn*	Aces campestre

*tevens geschikt als haag langs het zij- en achtererf.

	beplantingselement	afmeting (bxh)	onderhoud
	geschoren haag	0,5 x 1 m	2 á 3 x knippen / jaar
	struweelhaag	0,75 x 1,5 m	1 x knippen / jaar
	struweel	2 x 3 m	1 x terugsnoeien / 4 jaar
	elzenhakhout	2 x 6 m	1 x afzetten / 4-8 jaar

Bijlagen

Bronnen

LITERATUUR

- Het buitengebied van Harmelen, beschermd dorpsgezicht? (2006) Dorpsplatform Harmelen en Stichts-Hollandse Historische vereniging (projectgroep Harmelen).
- Het Land van Woerden. (2008, 2e druk) Adriaan Haartsen e.a., maakt deel uit van het Belvedere-project 'stimuleringsproject cultuurhistorische waarden in het landelijk gebied van Woerden'.
- Het Nederlandse landschap, Een historisch-geografische benadering. (2000) Barends, S. e.a. (red.) Utrecht: Stichting Matrijs.
- Poort naar de toekomst, nota Recreatie en Toerisme gemeente Woerden 2008-2012. (2008) Buiten, bureau voor economie en omgeving in opdracht van gemeente Woerden.
- Tastbare Tijd, Cultuurhistorische atlas van de provincie Utrecht. (2005) Blijdenstein, R. Amsterdam: PlanPlan.
- Veen-land water-land, Honderd eeuwen landschap in de Venen. (2009) Jacques de Raad, Natuurmonumenten, Stichting Stichts-Hollandse Historische Vereniging.

BELEID

- Agenda Landschap, landschappelijk verantwoord ondernemen voor iedereen. (januari 2009) Ministeries van LNV en VROM.
- Agenda Vitaal Platteland. Programme team De Venen, Format projectbeschrijving De Venen.
- Architectuur van de ruimte. (1996) Ministeries van OCenW, LNV, VROM, VenW.

- Bestemmingsplan Landelijk gebied, Woerden, Kamerik, Zegveld. (23 juli 2008) Gemeente Woerden, Amer adviseurs bv ruimtelijke ordening.
- Europese Kaderrichtlijn Water, Water voorop! Waterbeheerplan 2010-2015. Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden.
- Flora- en faunawet. (2002) Ministerie van LNV.
- Groenstructuurplan Harmelen. (augustus 2002).
- Groenstructuurplan Woerden, Zegveld, Kamerik en Kanis. (november 1998).
- Handleiding bestemmingsplannen. (2006) Provincie Utrecht.
- Inrichtingsbeeld Ecologische Verbindingszone Rietveldse Kade, Grecht en (Oude) Meije. (2009) Provincie Utrecht, Arcadis.
- Landschapsbeleidsplan gemeente Woerden. (maart 1997) DHV Milieu en Infrastructuur BV.
- Landschapsbeleidsplan Harmelen. (voorjaar 2001).
- Landschapsbeleidsplan Woerden (1997).
- Linten in de leegte, Handboek groene bebouwingslinten in de Utrechtse Waarden (2008).
- Meerjarenprogramma Agenda Vitaal Platteland voor de provincie Utrecht. (13 december 2004) Provincie Utrecht, Dienst ruimte en groen, sector RLU.
- Nadere uitwerking wateropgave Oude Rijn, HKV lijn in water. (mei 2007) Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden.
- Natuurbeheerplan provincie Utrecht 2009. (29 september 2009) Provincie Utrecht.

- Natuurbeschermingswet (2005) Ministerie van LNV.
- Natuurschoonwet (2007) Ministerie van LNV.
- Natuur voor mensen, mensen voor Natuur. (2000) Ministeries van LNV en VROM.
- Nota Belvédère. (1996) Ministeries van LNV, VROM, OCenW, VenW.
- Nota Recreatie en Toerisme. (2008) Gemeente Woerden.
- Nota Ruimte. (2004) Ministerie van VROM.
- Nota Ruimte voor Ruimte. (2005) Ministeries van VROM, LNV, Ven W, EZ.
- Ontwikkelingsprogramma Groene Hart. (november 2005) Provincie Utrecht.
- Pilot Groenblauwe Diensten, Utrecht-West, 2008-2014.
- Provinciaal waterplan, 2010-2015. Provincie Utrecht.
- Ruimtelijke structuurvisie Woerden 2009-2030. (juli 2009) Gemeente Woerden, SVP architectuur en stedenbouw.
- Visie 2022. (september 2008) Gemeente Woerden.
- Structuurschema groene ruimte 2 (2002) Ministerie van LNV.
- Structuurvisie Snelwegprogramma's. (2007) Ministerie van VROM.
- Streekplan 2005-2015. Provincie Utrecht.
- Watergebiedsplan Kamerik-Kockengen (december 2007) Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden.
- Watergebiedsplan Zegveld en Oud Kamerik. (juli 2005) Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden.
- Waterplan Woerden. 2006-2009. Gemeente Woerden.
- Welstandsnota Woerden. (2009) Gemeente Woerden.
- Wie wat water, beleidsnota water. Provincie Utrecht.

INTERNET

- <http://geo.provincie-utrecht.nl/publiek/cultuurhistorie>
- gidsmodellen_boezem.htm
- www.kwaliteitsatlas.nl
- <http://www.minlnv.nl> (Vogel- en habitatrichtlijn / Natura 2000).
- www.streekarchiefrijnstreek.nl (foto's en tekst)
- www.utrechtslandschap.nl
- www.vvvwoerden.nl

OVERIGE

- Agrarische Natuurvereniging, De Utrechtse Venen (telefonische gesprek).
- Hoogheemraadschap Stichtse Rijnlanden (telefonische gesprekken).
- LTO Noord, afdeling Woerden (telefonisch gesprek).
- Project stimulering cultuurhistorische waarden in het land van Woerden.
- Recreatie in de Venen. Agrarische Natuur- en Landschapsvereniging 'de Utrechtse Venen' en Stichting Ontwikkeling in de Venen.
- Samenwerking Utrecht-West, persbericht certificatenregeling Utrecht-West.
- Voorloper Groene Hart, Provincie Noord-Holland, Zuid-Holland, Utrecht, december 2008.
- Woerden, stad waar het Groene Hart klopt. Fiets- en wandelroutes in en rond Woerden. Gemeente Woerden en Groene Hart bureau voor toerisme.

KAARTMATERIAAL

- GIS-bestanden aangeleverd door gemeente Woerden
- Waterstructuurvisie, kaart Streefbeeld Waterbeheer Lange Termijn [2050].
- Nationaal waterplan 2009-2015 (kaarten). Verkeer en waterstaat.
- Archeologische beleidskaart gemeente Woerden, Vestigia, Alkemade, M.B. Brugman, M. Gouw, K. Klerks, C. Visser, 2010.

KLANKBORDGROEP

- De heer A.C.W. Albers - Stichts-Hollandse Historische Vereniging
- Mevrouw C. Berkelaar - Provincie Utrecht
- De heer P. Brak - Dorpsplatform Zegveld en Stichting Hogo Kotestein
- Mevrouw T. Mees – Dorpsplatform Kamerik
- De heer E. Jansen - Dorpsplatform Harmelen
- De heer E. van Keimpema - Stichting Hogo Kotestein
- De heer R. Klein Beekman - Landschap Utrecht West
- De heer K. van der Laan - Dorpsplatform Kamerik
- De heer D. Oudijk – Agrarische Natuur- en landschapsvereniging De Utrechtse Venen
- De heer H. Pasman - Landschap Erfgoed Utrecht
- De heer K. van der Ree Doolaard - Hoogheemraadschap Stichtse Rijnlanden
- De heer P. Vonk - Dorpsplatform Zegveld
- De heer M. Houtzager - De Groene Buffer

Agendalid

- De heer J. Verheul - LTO Noord, afdeling Woerden e.o.
- H. Kuiper - Commissie voor Monumenten en Cultuurlandschap

PROJECTGROEP

- Maarten Bekkers - Voormalig projectleider Gemeente Woerden
- Vincent Reintjes - Projectleider / Beleidsmedewerker Groen en Landschap Gemeente Woerden
- Elise van Andel - Beleidsmedewerker Recreatie
- Sabine Gabriel - Beleidsmedewerker Ruimtelijke ordening
- Bart Visser - Stedenbouw RO
- Johan Westhuis - Beleidsmedewerker water
- Anne-Marieke Wolters - Beleidsmedewerker cultuurhistorisch erfgoed en monumenten
- Hester van den Ende - Beleidsmedewerker archeologie
- Mascha Visser - Landschapsarchitect (Brons en partners)
- Rudy Brons - Landschapsarchitect en procesbegeleider (Brons en partners)
- Hein Pasman - Stichting Landschap Erfgoed Utrecht

